

บรรณานุกรม

หนังสือภาษาไทย

กนก วงษ์ตระหง่าน, มิติทางการเมืองในปรากฏการณ์สังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

กมล สมวิเชียร, ประชาธิปไตยกับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช,
2520.

จักรกฤษณ์ นเรติตตุงการ, บุคคลชั้นนำโครงสร้างแห่งอำนาจและการเมืองในชุมชนไทย.
นครหลวงกรุงเทพธนบุรี: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2515.

ชัยอนันต์ สมุทวณิช, หมู่บ้าน ราชการ และการพัฒนา. กรุงเทพฯ: กลุ่มสาธาณกิจมูลนิธิ
ประชากร, มูลนิธิฟรีดิช เอแบรท, 2531.

ทศวรรษแห่งการพัฒนาชนบท, รวมคำปราศรัยของนายกรัฐมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์
เกี่ยวกับการพัฒนาชนบท, ชนบทไทย. สำนักคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,
2525.

ธรรมรส โชติบุญชร, มนุษย์สัมพันธ์. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิมพ์แอนด์, 2519.
ธวัช มกรพงศ์, แนวความคิดบางประการเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

พัทยา สายหู, รายงานการศึกษาลักษณะผู้นำท้องถิ่นในเขตพัฒนาภาคใต้. กรุงเทพฯ: กรม
การพัฒนาชุมชนและคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514.

พลศักดิ์ จิรไกรศิริ, อุดมการณ์สร้างแผ่นดินไทยให้กลายเป็นแผ่นดินธรรม แผ่นดินทอง.
กรุงเทพฯ: บริษัทโมเดิร์นเพรส จำกัด, 2530.

รายงานของคณะทำงานศึกษานโยบายการพัฒนาชนบท, ชนบทไทย 2523. สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2523.

วันรักษ์ มีงมณาคิน, การพัฒนาชนบทไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
2531.

สมชัย รักรัตนวิจิตร, ความเป็นผู้นำในหมู่บ้านทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศ.
กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและพัฒนาการทหาร, 2514.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์, การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526.

สำเร็จ สิงหะवार, ประมุขศิลป์. พระนคร: โรงพิมพ์จิตรวัฒนา, 2506.

สมบูรณ์ สุขสำราญ, การพัฒนาตามแนวพุทธศาสนา : กรณีศึกษาพระสงฆ์นักพัฒนา กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์สวาย จำกัด, 2530.

สมพงษ์ เกษมสิน, การบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 3, พระนคร: โรงพิมพ์เกษมสุวรรณ, 2514.

สุเทพ สุนทรเกษม, การศึกษาหมู่บ้านอย่างใกล้ชิดเกี่ยวกับลักษณะผู้นำท้องถิ่น อำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2510.

สุวิทย์ ยี่งวรพันธ์, การพัฒนาชนบทไทย. พระนคร: โรงพิมพ์อักษรสาสน์, 2512.

สภาวิจัยแห่งชาติ, คณะกรรมการสาขารัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์, รายงานวิจัยเรื่องผู้นำในชนบทของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักทะเบียนนายกรัฐมนตรี, 2514.

วิทยานิพนธ์

นฤมล มูลศาสตร์สาทร, "โครงการอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) กับการพัฒนาเพื่อความมั่นคงในหมู่บ้าน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านราษฎร์พัฒนา อำเภอเสิงสาง."

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.

ปธาน สุวรรณมงคล, "การจัดองค์การเพื่อการบริหารการพัฒนาชนบทของระบบราชการไทย",

วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

เอกสารอื่น ๆ

ชูป กาญจนประภกร, "องค์การอุปถัมภ์." วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ ฉบับพิเศษ. พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2509.

—————. "แบบของผู้นำ" วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ ฉบับพิเศษ 2507 พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2509.

ปรัชญา เวสารัชช์, การศึกษาผู้นำทางการเมืองและเทคนิคบางประการในการบ่งชี้ตัวผู้นำ,

รัฐศาสตร์สาร, 2 (พฤศจิกายน 2521)

ถนอม กิตติขจร (จอมพล), "การใช้อำนาจในการบริหารราชการ" วารสารรัฐประศาสน

ศาสตร์ ฉบับพิเศษ, พระนคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2509.

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี, "การรายงานการศึกษาลักษณะ

ความเป็นผู้นำของนักธุรกิจในประเทศไทย," รายงานประชากรศึกษารบริหารทั่วไป

ปีการศึกษา 2510-2511.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาชนบทที่พื้นที่ยากจน

ประจำปี 2525-2529.

สัมภาษณ์

คลัง คงแก้ว. สัมภาษณ์, 28 เมษายน 2533.

เจริญ เทพหนู. สัมภาษณ์, 26 พฤษภาคม 2533.

ประทีป แก้วหนู. สัมภาษณ์, 14 มิถุนายน 2533.

เปลื้อง จิตคงสง. สัมภาษณ์, 5 พฤษภาคม 2533.

เปลื้อง ชูช่วย. สัมภาษณ์, 22 กรกฎาคม 2533.

ผัน ทองขาว. สัมภาษณ์, 12 สิงหาคม 2533.

พร้อม หนูพัฒนา. สัมภาษณ์, 14 เมษายน 2533.

เฟื่อง จันทรต์แดง. สัมภาษณ์, 13 พฤษภาคม 2533.

ศิริวรรณ หนูพัฒน์. สัมภาษณ์, 14 เมษายน 2533.

สมศักดิ์ ชูช่วย. สัมภาษณ์, 21 เมษายน 2533.

ภาษาอังกฤษ

Bass, Bernard M. Leadership Psychology and Organization Behavior,

New York: Harper and Row, 1950.

Bierstedt, Robert. "An Analysis of Social Power" American

Sociological Review (December 1950)

Bell, Roderick, Edwards, David V. and Wagner, Harrison R.

Political Power : A Reader in Theory and Research New York:
The Free Press, 1969.

Ben, Solomon. Leadership of Youth New York: Youth Service, 1950.

Burby Raymond J. Fundamental of Leadership Readings, Massachusetts
Addison: Wesley Publishing Co., 1972.

Dahl, Robert A. Modern Political Analysis Eaglewood Cliffs, N.J.:
Prentice-Hall, 1963.

Fiedler, Fred E. A Theory of Leadership Effectiveness New York:
McGraw Hill Book Co., 1967.

Greenstein, Fred I. "Personality and Politics" in Handbook of
Political Science, Volume 2, Micropolitical Theory, Fred I
Greenstein and Nelson Polsby, eds. (Reading Mass: Addison
Wesley Publishing Co., 1975).

Haskell, Patricia C. Leadership in the Office, New York: American
Managment Association, 1963.

Hell, Harmarn. "Power Political", Encyclopedlia of Social Science
Vol. VI.

Maclver, R.M. The Web of Government, New York: Macmillan, 1954.

Palmer, Monte. and Thomson, William. The Comparative Analysis of
Politics. Ithaca Illinios : F.E. Peacock Publishing 1978.

Pfiffner, John. and Presthus, Robert V. Public Administration.
Eaglewood Cliffs, New Jersy: Prentice - Hall Inc., 1965.

Plano, Jack C., Greenbury, Milton, Oltan, Ray and Riggs, Rebert E.
Political Sciences Dictionary. Minsdale, Illinois: The
Dryden Press, 1973.

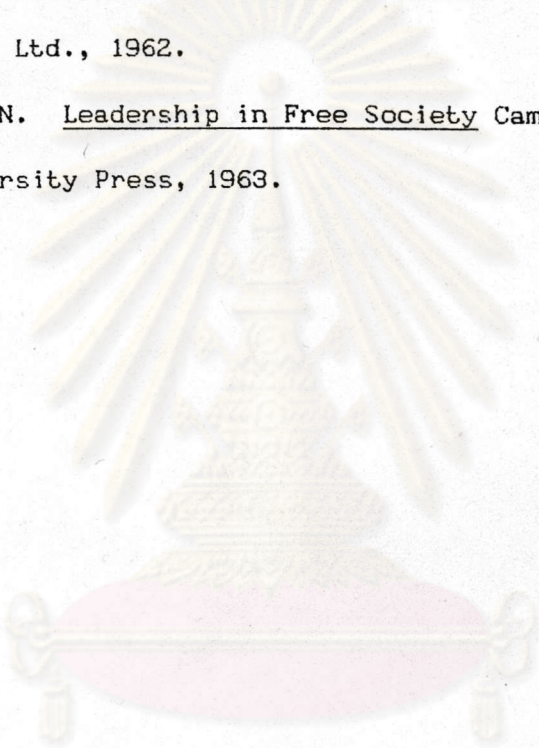
Reading, Hugo E. A Dictionary of the Social Science London : Heney & Boston, 1977.

Ross, E.A. Social Control. New York: Macmillan, 1916.

Tead, Ordway. The Art of Leadership 7th ed. New York: McGraw Hill book, 1936.

Urwick, L.F. Leadership in the 20th Century, London: Sir Pitmon & Sons, Ltd., 1962.

Whitehead, T.N. Leadership in Free Society Cambridge : Harvard University Press, 1963.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
การระบุตัวผู้นำท้องถิ่น
หมู่บ้านเขาป่าเจ้า อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

การระบุตัวผู้นำท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเชิงสำรวจ (survey) โดยใช้แนวคิดการชี้ตัวว่าใครคือผู้นำในสังคมใด สังคมหนึ่ง กล่าวคือ ได้ใช้วิธีการระบุจากตำแหน่งที่เป็นทางการ (positional approach) วิธีการระบุจากชื่อเสียงของบุคคลในสังคม (reputational approach) ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียด ดังนี้

1. การระบุตัวผู้นำท้องถิ่น โดยดูจากตำแหน่งที่เป็นทางการ (positional approach) หมู่บ้านเขาป่าเจ้าได้จัดโครงสร้างในรูปคณะกรรมการหมู่บ้าน และเป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพป.) เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2524 โดยนัยตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง พ.ศ. 2522 จึงมีคณะกรรมการบริหารกิจการของหมู่บ้าน (ตามแผนผังแสดงโครงสร้างคณะกรรมการหมู่บ้าน)¹ มีบุคคลที่ดำรงตำแหน่งดังนี้

1.1 นายคลั่ง คงแก้ว	ผู้ใหญ่บ้าน ประธานคณะกรรมการกลาง
1.2 นายเจริญ เทพหนู	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน รองประธานคณะกรรมการกลาง
1.3 นายผัน ทองขาว	ผู้ช่วยประธานฯ ฝ่ายปกครอง
1.4 นายสมศักดิ์ ชูช่วย	ผู้ช่วยประธานฯ ฝ่ายรักษาความสงบ (พรส.)
1.5 นายชม จันทร์แดง	ผู้ช่วยประธานฯ ฝ่ายรักษาความสงบ (พรส.)
1.6 นางศิริวรรณ หนูพันธ์	กรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิ
1.7 นายประทีป แก้วหนู	ประธานฝ่ายปกครอง
1.8 นายสมศักดิ์ ชูช่วย	ประธานฝ่ายป้องกัน
1.9 นายเปลื้อง จิตคงสง	ประธานฝ่ายพัฒนา
1.10 นายเนื่อง จันทร์แดง	ประธานฝ่ายสาธารณสุข
1.11 นายสุพร บัวกิ่ง	ประธานฝ่ายการศึกษา

¹โปรดดูรายละเอียด หน้า 147

- 1.12 นายเอก คงแข็ง ประธานฝ่ายสวัสดิการ
 1.13 นายเปลื้อง ชูช่วย ประธานฝ่ายการคลัง
 1.14 นางสาววย สว่างรัตน์ เลขานุการหมู่บ้าน

ในคณะกรรมการหมู่บ้านมีตำแหน่ง 14 ตำแหน่ง แต่มีจำนวนคนเพียง 13 คน เนื่องจาก นายสมศักดิ์ ชูช่วย ดำรงตำแหน่งสองตำแหน่งพร้อมกัน

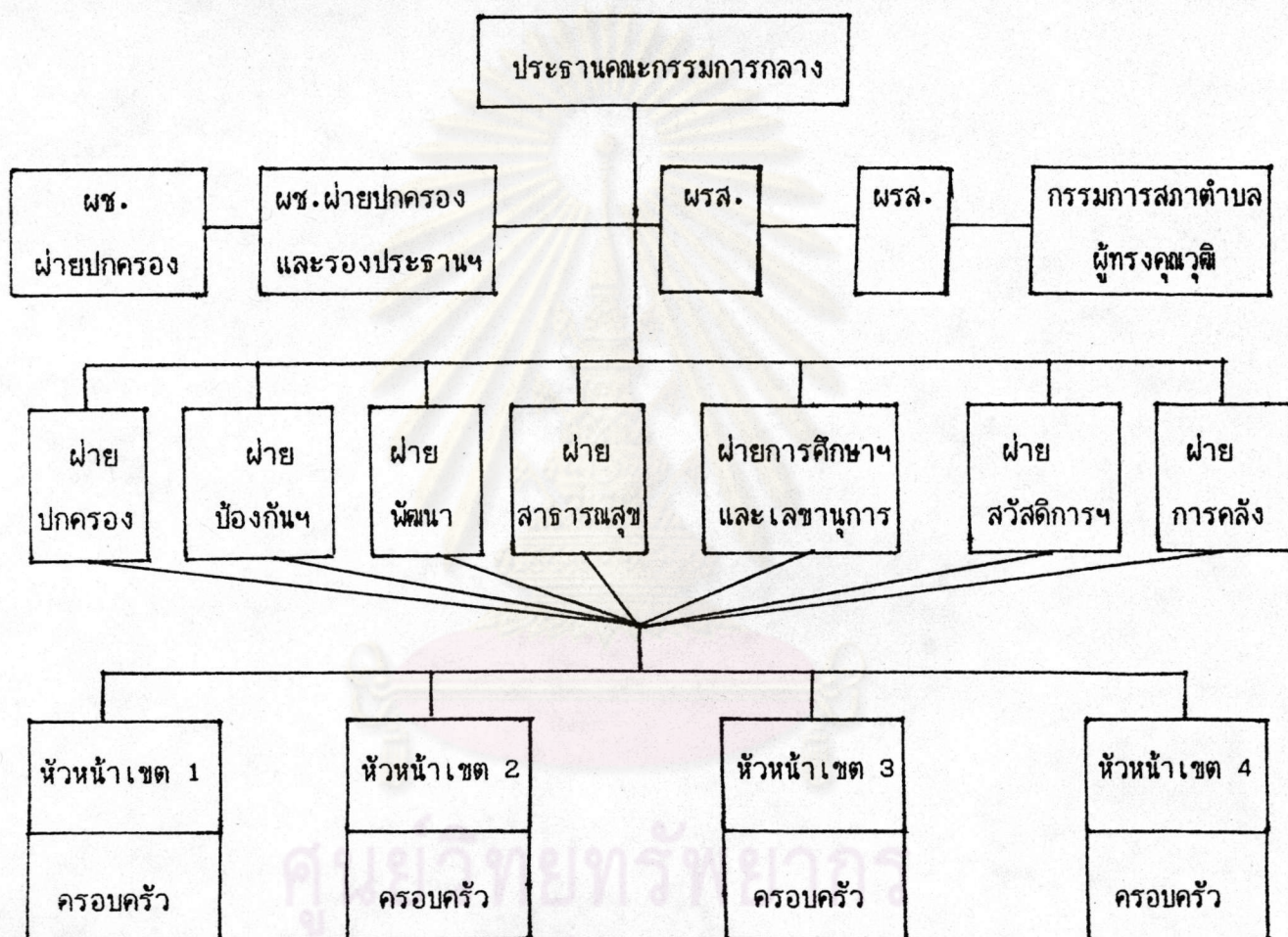
2. การระบุผู้นำท้องถิ่นจากชื่อเสียงของบุคคลในสังคม (reputational approach) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสอบถามจากหัวหน้าครอบครัวในหมู่บ้าน จำนวน 120 คน² จากจำนวน 205 ครัวเรือน ลักษณะของหัวหน้าครอบครัวที่เป็นผู้ระบุผู้นำท้องถิ่น เกี่ยวกับเพศ อายุ สถานที่เกิด การศึกษา อาชีพ และการดำรงตำแหน่งในหมู่บ้าน มีรายละเอียดดังนี้

ศูนย์วิทยพัทธยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

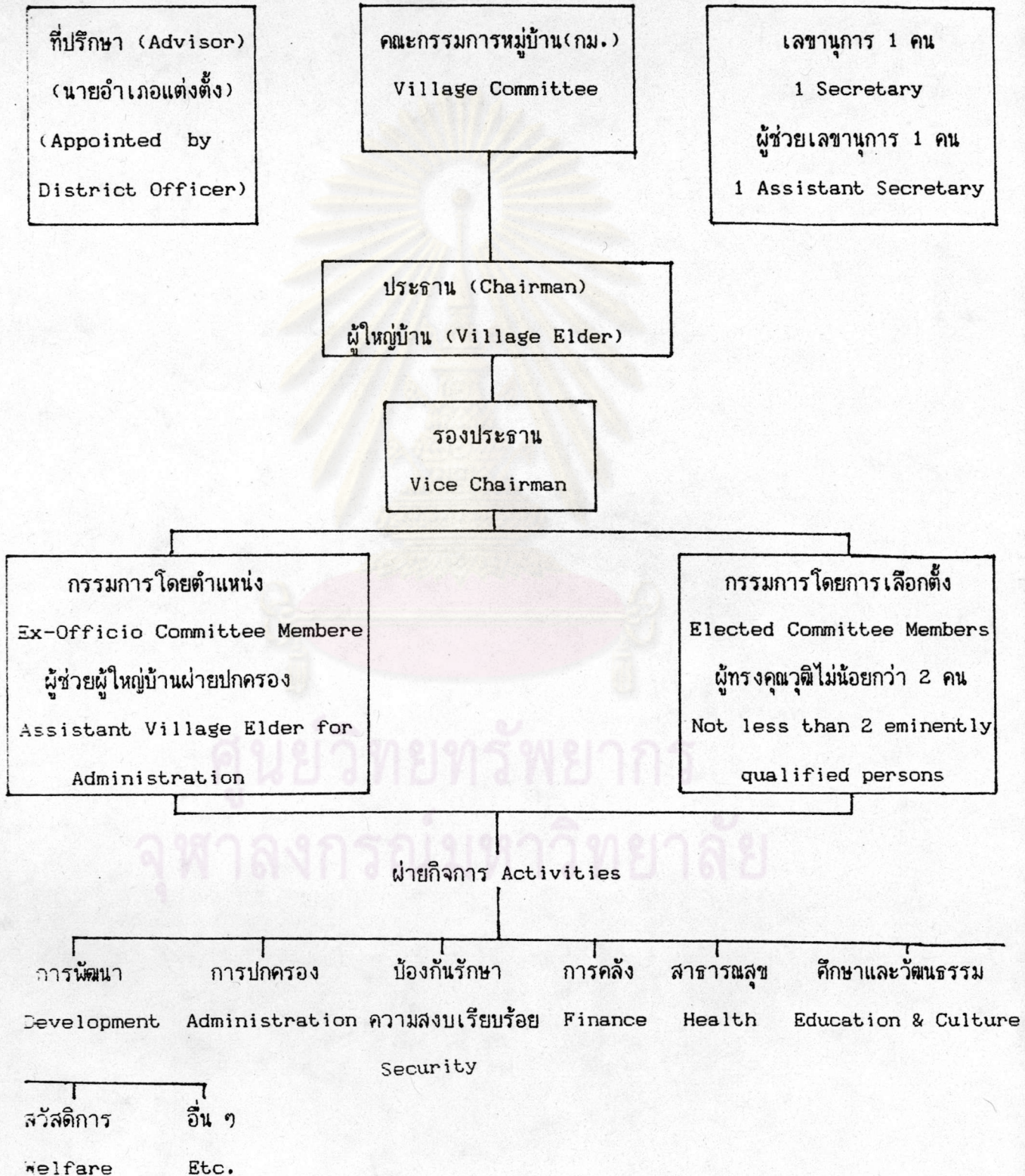
²โปรดดูรายละเอียดของผู้ตอบแบบสอบถาม หน้า 149-150

แผนผังโครงสร้างคณะกรรมการหมู่บ้าน หมู่บ้านเขาป่าเจ้า หมู่ที่ 6 ตำบลแพรกหา

อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

โครงสร้างคณะกรรมการหมู่บ้าน (ตาม พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 (ปรับปรุงใหม่)
 Village Committee Structure in accordance with Local Administration Act,
 B.E. 2457 (New Amendment)

ลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามตามเทคนิคระบุผู้นำ โดยดูจากชื่อเสียง

ลักษณะผู้ตอบแบบสอบถาม		จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	103	85.83
	หญิง	17	14.17
	รวม	120	100.00
2. อายุ/ปี	60 ขึ้นไป	18	15.00
	50-59	29	24.17
	40-49	36	30.00
	30-39	27	22.50
	20-29	10	8.33
	รวม	120	100.00
3. ที่เกิด	ในหมู่บ้าน	75	62.50
	นอกหมู่บ้านในจังหวัด	44	36.67
	นอกหมู่บ้านต่างจังหวัด	1	0.83
	รวม	120	100.00
4. การศึกษา	ไม่ได้เรียนหนังสือ	-	-
	ต่ำกว่า ป.4	2	1.67
	ป. 4	96	80.00
	ป. 5-ป.7	4	3.33

ลักษณะผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
ม.ศ.1 - ม.ศ.3	5	4.17
ม.ศ.4 - ม.ศ.6	7	5.83
สูงกว่า ม.ศ.6	6	5.00
รวม	120	100.00
5. อาชีพ		
ทำนา	77	64.17
ทำสวน	32	26.67
รับจ้าง	1	0.83
รับราชการ	10	8.33
ค้าขาย	-	-
อื่น ๆ	-	-
รวม	120	100.00
6. การดำรงตำแหน่งในหมู่บ้าน		
ไม่เคยดำรงตำแหน่ง	107	89.17
เคยดำรงตำแหน่ง	13	10.83
รวม	120	100.00

วิธีการนี้มีพื้นฐานทางแนวคิดว่าคุณคือผู้นำและมีอำนาจในชุมชนได้ต้องได้รับการยอมรับจากสมาชิกในชุมชน ผู้วิจัยได้สอบถามหัวหน้าครอบครัวเหล่านี้ โดยใช้คำถามว่า "หมู่บ้านเขาป่าเจ้า อำเภอกวนขนุน จังหวัดน่าน ได้รับการยกย่องว่าเป็นหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่าง โดยได้รับรางวัลต่าง ๆ หลายรางวัล จากการพัฒนาหมู่บ้านดังกล่าวนี้ นอกจากต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกันของชาวบ้านเขาป่าเจ้าแล้ว ท่านจะพบว่าการพัฒนาดังกล่าวต้องอาศัยความคิดริเริ่ม การตัดสินใจของบุคคลกลุ่มหนึ่ง และบุคคลกลุ่มนี้ประชาชนในหมู่บ้านของท่านยอมรับ เชื่อถือและศรัทธาในบุคคลดังกล่าว ในความคิดเห็นของท่านผู้วิจัยต้องการทราบว่าบุคคลที่เป็นผู้นำมีบทบาทในการพัฒนานั้นมีใครบ้าง ขอให้ท่านเสนอมา 5 ท่าน ทั้งนี้โดยไม่จำเป็นว่าท่านจะต้องเลือกเฉพาะคนที่ผ่านรู้จักสนิทสนมคุ้นเคยมาก่อนเป็นการส่วนตัว และไม่จำเป็นว่าต้องเป็นผู้ที่มีตำแหน่งทางการ บุคคลดังกล่าวจะเป็นใครก็ได้ที่ท่านคิดว่ามีความสามารถ มีอำนาจที่สามารถทำให้หมู่บ้านพัฒนา และกรรณการจัดลำดับของความสำคัญของแต่ละบุคคล โดยเรียงลำดับจาก 1-5" แล้วนำผลที่ได้นี้มาคำนวณหาน้ำหนักคะแนนของการเป็นผู้นำ โดยคิดจากจำนวนครั้งที่ได้รับการระบุและอันดับการระบุดังกล่าว เช่น นาย ก ได้รับการระบุว่าเป็นผู้นำ 100 ครั้ง และได้รับการเรียงลำดับของการระบุดังนี้

ลำดับที่ 1	จำนวน 30 ครั้ง	คะแนน 30×5	= 150	คะแนน
ลำดับที่ 2	จำนวน 20 ครั้ง	คะแนน 20×4	= 80	คะแนน
ลำดับที่ 3	จำนวน 50 ครั้ง	คะแนน 50×3	= 150	คะแนน
ลำดับที่ 4	จำนวน 0 ครั้ง	คะแนน 0×2	= 0	คะแนน
ลำดับที่ 5	จำนวน 0 ครั้ง	คะแนน 0×1	= 0	คะแนน
รวมคะแนน			= 380	คะแนน

ผลการคำนวณน้ำหนักคะแนนของผู้ที่ถูกระบุเป็นผู้นำ จำนวน 42 คน ดังนี้

อันดับที่	ชื่อ	จำนวนครั้ง	คะแนน
1.	นายคลัง คงแก้ว	87	323
2.	นายเปลื้อง จิตคงสง	86	300
3.	นายสมศักดิ์ ชูช่วย	90	266
4.	นางศิริวรรณ หนูพัฒน์	59	203
5.	นายเจริญ เทพหนู	70	175
6.	นายเฟื่อง จันทร์แดง	38	109
7.	นายผัน ทองขาว	31	81
8.	นายเปลื้อง ชูช่วย	29	69
9.	นายพร้อม หนูพัฒน์	16	49
10.	นายประทีป แก้วหนู	14	43
11.	นายชม จันทร์แดง	15	30
12.	นายเอก คงแข็ง	7	19
13.	นายล่อง แก้วเรือง	5	16
14.	นายปลื้ม คงแก้ว	6	14
15.	นายสุพร บัวกิ่ง	3	8
16.	นายสมปอง ไช้หนู	4	8
17.	นายจุล ด้วงชู	4	8
18.	นายหนู อภัยรัตน์	3	8
19.	นายถนัด คำนุ้ย	3	8
20.	นายลับ สงนุ้ย	2	7
21.	นายเที่ยง ด้วงชู	3	4
22.	นายเจิม ช่วยตุค	2	4
23.	นายแก้ว สงนุ้ย	1	4

อันดับที่	ชื่อ	จำนวนครั้ง	คะแนน
24.	นายเอื้อน หนูคำ	1	4
25.	นายเชียร ชูสง	1	4
26.	นายเอียด โอนิกะ	1	3
27.	นายเที่ยง ช่วยสง	1	3
28.	นายร่วง ทองโอ	3	3
29.	นายชัย หนุรอด	1	3
30.	นายเอียด คงแก้ว	1	3
31.	นายวิน คำนุ้ย	1	3
32.	นาย ภาส คงแก้ว	2	3
33.	นายนิคม นวลจันทร์	1	2
34.	นายกัน จันท์แดง	1	2
35.	นายชัยวัฒน์ ผลิตเพชร	1	2
36.	นายเคลื่อน เทพปาน	1	2
37.	นายช่วย ชุนอักษร	1	2
38.	นายรุ่น ช่วยตุด	1	1
39.	นายลิ้ม แก้วเรือง	1	1
40.	นายพลู คำทอง	1	1
41.	นายเอียด คงหนู	1	1
42.	นายเชื่อน แทนคล้าย	1	1

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำเอาคะแนนที่ได้ มาคิดหาเกณฑ์การจัดกลุ่มผู้นำ เพื่อหาจุดตัดคะแนนว่าช่วงใดที่จะยอมรับว่าเป็นผู้นำ ดังนี้

เกณฑ์การจัดกลุ่มผู้นำ

จำนวนผู้ถูกระบุเป็นผู้นำ = 42 คน

คะแนนเต็ม = 600 คะแนนสูงสุด = 323 คะแนนต่ำสุด = 1

MEDIAN = 4

S.D. = 84.03

INTERVAL BETWEEN EACH GRADE 1 S.D.

เกรด	คะแนน	จำนวนคน	ร้อยละ
A	มากกว่า 130.03	5	11.91
B	ระหว่าง 46.02-130.05	4	9.52
C	ระหว่าง-38.02 ถึง 46.02	33	78.57
D	ระหว่าง-122.05 ถึง -38.02	0	0.00
F	ต่ำกว่า -122.05	0	0.00
	รวม	42	100.00

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อันดับที่	ชื่อ	เกรด	คะแนน
1.	นายคลัง คงแก้ว	A	323
2.	นายเปลื้อง จิตคงสง	A	300
3.	นายสมศักดิ์ ชูช่วย	A	266
4.	นางศิริวรรณ หนูพันธ์	A	203
5.	นายเจริญ เทพหนู	A	175
6.	นายเฟื่อง จันทรแดง	B	109
7.	นายผัน ทองขาว	B	81
8.	นายเปลื้อง ชูช่วย	B	69
9.	นายพร้อม หนูพันธ์	B	49
10.	นายประทีป แก้วหนู	C	43
11.	นายชม จันทรแดง	C	30
12.	นายเอก คงแข็ง	C	19
13.	นายล่อง แก้วเรือง	C	16
14.	นายปลื้ม คงแก้ว	C	14
15.	นายสุพร บัวกิ่ง	C	8
16.	นายสมปอง ไช้หนู	C	8
17.	นายจล ด้วงชู	C	8
18.	นายหนู อภัยรัตน์	C	8
19.	นายถนัด คำนัย	C	8
20.	นายลับ สงนัย	C	7
21.	นายเที่ยง ด้วงชู	C	4
22.	นายเจิม ช่วยตุด	C	4
23.	นายแก้ว สงนัย	C	4
24.	นายเอื้อน หนูดำ	C	4

อันดับที่	ชื่อ	เกรด	คะแนน
25.	นายเชียร ชูสง	C	4
26.	นายเอียด โอนิกะ	C	3
27.	นายเที่ยง ช่วยสง	C	3
28.	นายร่วง ทองโอ	C	3
29.	นายชัย หนุรอด	C	3
30.	นายเอียด คงแก้ว	C	3
31.	นายวิน คำนุ้ย	C	3
32.	นายประภาส คงแก้ว	C	3
33.	นายนิคม นวลจันทร์	C	2
34.	นายกัน จันทร์แดง	C	2
35.	นายชัยวัฒน์ ผลิกเพชร	C	2
36.	นายเคลื่อน เทพปาน	C	2
37.	นายช่วย ชุนอักษร	C	2
38.	นายรุ่น ช่วยตุด	C	1
39.	นายลิ้ม แก้วเรือง	C	1
40.	นายพลู คำทอง	C	1
41.	นายเอียด คงหนู	C	1
42.	นายเชือน แทนคล้าย	C	1

จากผลของการระบุตัวผู้นำทั้งสองวิธี ผู้วิจัยจึงกำหนดประชากรที่จะสัมภาษณ์ จำนวน 10 คน โดยพิจารณาผลจากการระบุผู้นำ จากชื่อเสียงของบุคคลในสังคมเป็นหลัก เนื่องจากผลที่ได้นั้นใกล้เคียงกัน คงมีเฉพาะนายพร้อม หนูพันธ์ เท่านั้น ที่มีได้เป็นผู้นำที่มีตำแหน่งเป็นทางการ แต่ก็ถือว่าเขาเป็นผู้นำของหมู่บ้านด้วยผู้หนึ่ง

ภาคผนวก ข

บันทึกการสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึกการสัมภาษณ์ คุณศิริวรรณ หนูพันธ์ และคุณพร้อม หนูพันธ์
เมื่อวันที่ 14 เมษายน 2533

- ผู้สัมภาษณ์ - คุณศิริวรรณกรุณาเล่ารายละเอียด เกี่ยวกับการที่คุณศิริวรรณได้เข้าไปดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านเขาป่าเจ้ โดยที่มีบทบาทสำคัญในเรื่องดังกล่าว
- คุณศิริวรรณ - เดิมก็เข้าไปเกี่ยวข้องกับกลุ่มแม่บ้านก่อนนะ ก็เรื่องตั้งแต่การทำอาหารอะไรเหล่านี้ ก็ไม่ใช่จะทำได้ทีเดียว แต่เป็นผู้ประสานงานมากกว่า คือเราต้องมุ่งไปที่กลุ่มแม่บ้านก่อน เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของเธอ การจะพัฒนาได้ต้องมีความพร้อม ไม่ว่าจะเรื่องอาหารการกิน ความเป็นอยู่ คือเริ่มจากเรื่องเหล่านี้ก่อน ที่ในช่วงนั้นมันก็มีเคหกิจของหมู่บ้าน ของตำบลนี่ ก็เชิญเขามา ก็มาทำอาหารบ้าง ก็ได้คลุกคลีกัน (กับกลุ่มแม่บ้าน) ที่นี้ก็มีโครงการต่อ เขามีนงบประมาณให้ เริ่มการสอนอาหารก่อน พี่เองเป็นตัวประสานก็ได้เชิญคุณนายผู้ว่าราชการจังหวัดมา คือ อย่างน้อยก็มาให้อะไรเล็กๆ น้อย ๆ เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ว่าจะทำอย่างไรจึงจะดึงสามีเข้ามาร่วมพัฒนาด้วย เดิมทีเดี๋ยวทุกคนไม่ยอมรับการพัฒนา แต่พอเรียนทำอาหาร เช่น ทำนมถั่วเหลืองให้พวกเด็ก ๆ ได้ดื่ม กากถั่วเหลืองก็เอามาทำขนม มันก็เกิดความสนุกกับกิจกรรมที่สร้างขึ้นมาเรื่อยทีละนิด ทีละนิด
- ผู้สัมภาษณ์ - เกี่ยวกับประเด็นที่ว่า เดิมทีเดี๋ยวคนในหมู่บ้านไม่ยอมรับการพัฒนา พี่ทำอย่างไรบ้างรับ ที่ทำให้ชาวบ้านหรือพวกแม่บ้านนี้เข้ามาร่วมกิจกรรมได้
- คุณศิริวรรณ - เช่นอย่างการสอนทำอาหาร ก็จะฝึกกลุ่มแม่บ้านตามที่แบ่งเป็นเขต ๆ สีเขตนี้นะ มันจะมีประธานกลุ่มแม่บ้านที่มาจากเกษตรกร คือ ที่นี้ไม่ได้เป็นประธาน แต่จะทำหน้าที่เป็นตัวประสานแค่นั้น ก็เลยถามเขาว่าอยากทำอะไรบ้าง แต่เขาบอกว่าปัญหาเขามีเยอะจะเอาเงินมาลงทุนพัฒนามันไม่ไหว ก็เลยค่อยเริ่มทีละนิด ก็เริ่มจากการทำอาหาร ต่อจากการทำอาหารก็มีโครงการของ ม.อ. ก็เป็นงบฯของ ม.อ. (มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์) เขามาทดลอง เขา (พวกแม่บ้าน) ก็ไม่ต้องลงทุนออกเงิน เพียงแต่ลงแรง

- ผู้สัมภาษณ์ - หมายความว่า มีเงินจากหน่วยราชการเข้ามา ใครติดต่อมา หรือว่าเขา
เข้ามาเอง
- คุณศิริวรรณ - คือ ตอนนั้นเราเริ่มจะลงประกวดใช้ไหมคะ หน่วยงานเราก็รู้จักเยอะ ทุก
หน่วยงาน (ราชการ) คือ พี่นี่ก็ถามว่า ส่วนนั้นส่วนนี้ควรจะมีไหม ทางส่วน
ราชการก็บอกว่า ให้พี่รับเอาส่วนนี้ไปสิ ก็ได้เรื่องนี้มา (งบประมาณของ
ม.อ.) เขา (ส่วนราชการ) ก็มีข้อเสนอเหมือนกัน เราก็เป็นฝ่ายถาม
ต้องประสานกัน แต่โครงการอันนี้เราต้องรับผิดชอบ ถ้าไม่รับผิดชอบ เขา
(ส่วนราชการ) ก็ไม่เอา เรื่องทำอาหารที่ทุกคนยังไม่มีเครื่องมืออะไรเลย
ก็บอกกับคุณนายผู้ว่าฯ ว่าถ้าเพื่อทำอยู่แบบนี้ คือตัวพี่ไหนจะออกค่าของ จริงๆ
แล้วตัวที่จะต้องเป็นคนออกก่อน เริ่มมาก่อน
- ผู้สัมภาษณ์ - คือต้องควักเงินตัวเองออกไปก่อน อย่างนั้นใช้ไหมครับ
- คุณศิริวรรณ - ค่ะ ออกเงินเราก่อน เช่นว่า เราจะทำอาหารเกี่ยวกับปลา ก็ไม่ใช่ว่าจะ
เอามาแกงเฉย ๆ อย่างเดียว ก็เอามาทำทอดมันบ้าง อะไรบ้าง ก็พูดกับ
คุณนายผู้ว่าฯ เขาก็บอกว่าให้พี่ทำเรื่องไป จะให้สอนเกี่ยวกับเรื่องอะไร
แต่จริง ๆ แล้วยะ พูดกันตามจริงแล้ว เราไม่มีความจำเป็นต้องทำก็ได้
เพราะว่าคนบ้าน ๆ นี่เขาไม่ได้สรรหาเรื่องอาหารนี้เลย แต่ต้องการให้
เขารวมกลุ่มกัน ให้เขามีความสามัคคีกัน ทำแล้วให้มีความสุข อันนี้เริ่มมาก่อน
ทำเสร็จแล้วนี่ก็ได้ทานกัน ก็ได้คุยกัน
- ผู้สัมภาษณ์ - คือจุดประสงค์หลักนี้ต้องการให้เกิดการรวมกลุ่มกัน
- คุณศิริวรรณ - ค่ะ แล้วก็พอดีคุณนายของผู้ว่าฯ ก็มีบขชของกาชาดบ้าง มาให้แบบนี้ เช่น
พอทำเสร็จก็แยกกลุ่มกัน แข่งกันว่าถั่วกวนของใครปั้นได้สวย แล้วคุณนาย
ก็มีของเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้ แล้วพอถึงเทศกาลก็เหมือนกัน อย่างเราทำต้ม
ซึ่งจริง ๆ แล้วทุกคนธรรมดาที่ทำตามบ้านกัน แต่พออยู่มามันก็เกิดความเบื่อ
เพราะในช่วงนั้นที่ประกวดหมู่บ้านนี้ ชาวบ้านไม่มีเวลาประกอบอาชีพของ
ตนเอง คือ มันท่วมเทก็เพราะว่าหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามา เคหะกิจก็มา
ประมงจังหวัดก็มา

ผู้สัมภาษณ์ - ทำอย่างไรครับ เรื่องนี้เพราะว่าชาวบ้านเขาต้องไปประกอบอาชีพกัน
 คุณศิริวรรณ - ก็ต้องนัด อย่างเช่นส่วนใหญ่เขาจะไปตอนเช้า พี่ก็จะนัดตอนบ่ายโมงอย่างนี้
 นัดแล้วบางทีเขามาไม่ทันกันบ้าง ก็จะเลื่อนไปบ่ายสองโมง มาก็ได้นะแต่มัน
 ไม่ค่อยสมบูรณ์เท่าที่ควร บางทีนัดเขาสามสิบคน มากันเหลือสิบคนบ้าง
 สิบห้าคนบ้างก็แล้วแต่ คนที่มาอยู่ประจำก็มาอยู่นั้น แต่ส่วนใหญ่หัวหน้ากลุ่มก็
 จะมา แล้วคนข้าง ๆ ที่สนิทกันก็มา เราก็ก็นัดเขา อันนี้พูดจริง ๆ
 งานส่วนรวมนี้ต้องประสานถึงตัว ต้องไปเดินบอกอย่างนั้น ทุกคนก็รู้แต่เรา
 ควรต้องไปย้ำ เขาว่าควรมานะ พูดถึงว่ามันก็เหนื่อย

ผู้สัมภาษณ์ - พี่ไปบอกกับชาวบ้าน บอกเขาว่าอย่างไรครับ
 คุณศิริวรรณ - ก็ขอร้องเขาว่า เราทำนี้ เราทำเพื่อลูกเพื่อหลานเราด้วย ต่อไปนี้
 ไม่ใช่ เราจะได้ความรู้เขาก็มา แต่นั่นแหละความจริงใจแล้วนี้ พี่ว่า เราทำ
 อะไรก็ตามมันต้องอยู่กับเรามอใจลงไปไหม ในการทำงานครั้งนี้ เพราะ
 บางคนที่เขามา (ร่วมกิจกรรม) เพราะว่าความสนุก บางคนก็อยากสร้าง
 สิ่งที่ดีในครอบครัว ก็สรุปผลว่า เขา (ชาวบ้าน) บอกว่าถึงเรียนไปเขาก็
 ยิ่งแกลงน้ำเคย แกลงส้ม ก็เปลี่ยนนโยบายใหม่ ก็บอกคุณนายผู้ว่าฯ ว่าอยาก
 ให้ที่ที่เขาไปวัดบ้าง พี่เองก็ขอมอบออกทุกอย่าง พี่ก็จะทำอาหารไปเป็น
 หลักหม้อหนึ่ง แล้วให้แม่บ้านนี้หิ้วปืนโตไปแล้วก็ไปกันเยอะ พอไปถึงแล้ว พี่
 ก็จะไปคุยกับพระก่อน เล่าเรื่องให้ฟังว่าวันนี้กลุ่มแม่บ้านมากัน อยากให้เทศน์
 เรื่องนี้ ๆ ท่านก็เทศน์ตรงประเด็น เช่นว่าการพัฒนาแล้วก็จะมิวัด บ้าน
 โรงเรียน คือ บ.ว.ร. อะไรอย่างนี้ก็ไปอยู่หนึ่ง แล้วก็ขณะที่ไปที่ทุกวันพระ
 พี่ก็จะเอารถไปเอง บรรทุกพวกแม่บ้านไป คนไหนพอมีรถเครื่อง (จักร
 ยานยนต์) ก็เอาไป พอช่วงวันไหนที่ตรงกับวันที่พี่ไม่ว่าง ก็ไม่ได้ไป มันก็มีคน
 ไปกันน้อย คือ จริง ๆ แล้วต้องมีจุดยืน พวกนี้ปล่อยไม่ได้ สรุปแล้วการพัฒนา
 มันไม่ยั่งยืนหรอก ที่ว่าเห็นนี้ (สภาพปัจจุบัน) ทุกหมู่บ้านพี่กล้าทำได้ ถ้าหน่วย
 ราชการไม่เข้ามาช่วยเหลือ หรือไม่เข้ามาประสานนี้ โอกาสที่จะยืนอยู่เอง

ลำบาก อย่างเหมือนวันนั้น วันที่น้องได้ร่วมประชุมนี้แหละ ที่ว่าเกิดระส่ำระสาย
 นี้มันเพราะอะไร มันเกี่ยวกับเรื่องสวนตัวเข้ามาพัวพันด้วย แต่ว่าผู้ใหญ่
 (หมายถึง นายคลัง คงแก้ว) รู้สึกว่า แกเป็นคนซ้า (ไม่ตื่นตัวทันต่อเหตุการณ์)
 จริง ๆ แล้วกรรมการ (หมู่บ้าน) พุดกันบ่อยมากเลย จริงแล้วก็อยากเปลี่ยน
 ผู้ใหญ่บ้าน เคยเปลี่ยนทีหนึ่ง ผู้ช่วย (หมายถึง นายเจริญ เทพหนู ผู้ช่วย
 ผู้ใหญ่บ้าน) เขาไม่ได้หาเสียง พอดีในช่วงนั้นเรามีภรรยา 4 ปีเราจะเปลี่ยน
 (เลือกตั้งผู้ใหญ่บ้าน) ครั้งหนึ่ง ผู้ใหญ่คลังก็พุดตามหลักบ้านเราแล้ว จริงแล้ว
 พรรคพวกเขามาก ก็ลงคะแนนกัน จริง ๆ แล้ว เขา (นายคลังฯ) ก็อยาก
 ลาออกเต็มทีแล้ว เพราะเขาเองก็ไม่ไหว แต่พอทำแบบนี้ (เหตุการณ์มีผู้พุด
 ในที่ประชุมเมื่อ 5 มีนาคม 2533 เรียกร้องให้ผู้ใหญ่บ้านลาออก) ก็คือ
 สปริตใจ ในความรู้สึกว่า กูก็เป็นผู้ใหญ่บ้านจะให้ถูกปลดไปได้ไง พี่น้องก็ช่วย
 กันหาเสียง โดยที่ผู้ช่วยไม่ได้หาเสียง จริง ๆ แล้วถ้าผู้ช่วยหาเสียง ผู้ช่วย
 คนนี้นะแกเป็นคนเก่ง คือแกไวต่อทุกสิ่งทุกอย่าง คือเราประสานงานกันได้
 แต่แกมีข้อเสียคือ อันนี้เป็นเรื่องความลับหน่อย คือถ้าบประมาณอะไรเข้ามาบับ
 แกจะเก็บไว้แกจะเก็บไว้จะไม่เปิดเผยให้คนในหมู่บ้านรู้ คือว่าเรื่องเงิน
 เรื่องทองนี้ไว้ใจไม่ได้ ทุกคนเลยหวาดผวาเรื่องนี้ แต่ในส่วนหนึ่งที่ผู้ใหญ่เกด
 คือ แกเป็นคนมือสะอาด แต่แกไม่ค่อยไว ดังนั้น พี่ต้องช่วยอยู่เรื่อยไป
 ประสานงานอยู่ตลอดเวลา ผลเสียมันตามมาเรื่อย ๆ (ต่อผู้ใหญ่บ้าน)
 เพราะว่าอย่างไรมีพี่อยู่แล้ว จริง ๆ แล้วทุกหน่วยงานมาที่พี่ไม่อยากจะเปิดเผย
 ตัวว่าพี่เป็นใคร คือที่อยากช่วยเรื่อย ๆ โดยที่ไม่ต้องมีใครมารู้จักตัว แต่
 หน่วยงานราชการ มาที่ต้องมาที่นี้ (บ้านคุณศิริวรรณฯ) และพี่ก็ต้องให้ข้อมูล
 ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นความสำคัญของผู้ใหญ่ก็เลยไม่มี เขาก็เลยไม่เห็น
 จริงแล้วเรามีความคิดใช้ใหม่ เราเป็นผู้ริเริ่มสองคนกับพ่อ (ครุฑพร้อม
 หนูพันธ์ อดีตครู) พี่เองก็มาสอนอยู่ที่ปีหนึ่งแล้วพี่ก็ลาออก คือ สภาพการณ์ต่าง ๆ
 มันไม่เข้าใจในการสอน จากประสบการณ์ที่พี่มาอยู่ที่นี้ เขาก็เริ่มมีการประกวด
 หมู่บ้านกันที่หมู่บ้านแพรกหาก่อน เสร็จแล้วบ้าเอื้อ (นางบุญเอื้อ สุภาพรณ์เหมินทร์)

เป็นคนนำเข้ามาก่อน พ่อ (ครุฑพร้อม ๆ) ก็ว่าเราซื้อครุฑจะบ้า บ้าไปเหอะ
 ก็ว่าอย่างนี้ แต่แล้วเราก็อ่วมมือกัน เราเริ่มเข้าประกวดหมู่บ้านระดับอำเภอ
 ก่อน เราก็เห็นแล้วว่า การประกวดหมู่บ้านระดับอำเภอ ส่วนมากเราก็เห็น
 แล้วว่าข้าราชการมุ่งแต่ประโยชน์ของตัวเอง มาตอนที่ประกวด ชุมมือเปิบ
 นุดกันได้อย่างนี้ ตรง ๆ เลย คือ เราเป็นตัวก่อตั้งทุกอย่างเลย งบประมาณ
 อะไรทุกอย่างนี้ จริง ๆ แล้วนี่ก็เป็นหนี้เป็นสินเขา พอมีปัญหาอะไรทาง
 อำเภอไม่เคยแก้ให้พูดจริง ๆ น้องเองก็เป็นตำรวจ นี่ก็เคยมีเรื่องกับแพรเทศ
 สภาตำบลนี่นี่ก็เป็น ค.ป.ต. ในสภาตำบลและก็เป็นผู้ทรงคุณวุฒิของหมู่บ้าน
 เสร็จแล้วมีปัญหาเรื่อง กสช. โกงกินกันนี่ คิดดู เจ้าหน้าที่การเงินไปเซ็นชื่อ
 ตรวจงานจ้างนี่มันไม่ถูก นี่เป็นกรรมการจัดจ้าง นี่ไม่ยอมเซ็นชื่อ เพราะว่าเขา
 จ้างกันเอง คิดดูเขาตั้งกรรมการใหม่ได้ไง นี่ก็ร้องเรียนไปถึงอำเภอ อำเภอ
 ก็บอกว่ามีสิทธิ์ตั้งนี่ก็บอกว่ามีสิทธิ์ตั้งได้ไง นี่ยังไม่ได้ตายยังไม่ลาออกไปไหน
 ก็มาเกลี้ยกล่อมกันตกลงว่าเอากันใหม่ อยู่ ๆ เรื่องนี้เงียบหายไป เพราะว่า
 ทำกันได้เซ็นเบิกเงินกันไปเรียบร้อยแล้ว นี่ก็ร้องเรียนไปถึง ป.ป.ป. ร้องถึง
 สตง. ร้องไปถึงมหาดไทย เพราะว่ามันโกงกินกันระดับชาติว่าเงินเออะ แล้ว
 เราก็กินไม่ได้

- ผู้สัมภาษณ์ - เรื่องนี้ข้าราชการร่วมมือด้วยใช่ไหมครับ
- คุณศิริวรรณ - ใช่ เสร็จแล้วเรื่องนี้ เสนอตราปล่อยเงินออกมาได้อย่างไร เรื่องนี้ สตง.
 ก็มาสอบ นี่ไม่ได้มีอะไร กำนันก็พาพวกเขา มา นี่ไม่ได้มีเรื่องอาชญากรรม
 อะไรกับเขาเลย แต่ที่เสียชีวิตในความรู้สึกว่า เราที่มุ่งต้องการให้คน
 เจริญ แต่หน่วยราชการทำอย่างนี้เอง ทุกคนรู้ทั้งนั้นเลยว่าเป็นที่ต่อสู้อันแรก เขา
 เลยมีความเห็นใจว่าเรานี้มาจากที่อื่น (นอกหมู่บ้าน) เราทำเพื่อประโยชน์
 เข้าหมู่บ้าน อันนี้เล่าความย้อนหลังให้คิดหนึ่งนะ แล้วนี่ก็มีความรู้สึกที่ต้อง
 ห่างจากวงราชการ คือ ไม่ใช่จะไปรังเกียจเขา แต่ที่มองอีกแง่หนึ่งว่า
 นี่เราทำไปเพื่ออะไร ทุกคนขอให้เรามองเห็นว่า ขอให้มีความบริสุทธิ์ใจ ขอ
 ให้มีสำนึกธรรม มีการเอื้ออารีต่อผู้คนนะ แต่เขาจะมีสำนึกธรรมต่อผู้คนใหม่

เรื่องก็ทางมหาตไทยเพิ่งตอบ พี่มาเมื่อต้นเดือนมีนาคมว่าทางจังหวัดไม่ได้ส่ง
 เรื่องไป ก็ไม่รู้จะเอาผิดจากข้อไหน แต่หนังสือที่อ้างถึงนั้นมีส่วนจริงทุกอย่าง
 แต่สิ่งที่จริงแท้แน่นอนขึ้นอยู่กับจังหวัดส่งเรื่องไปประกอบกับว่ามันเป็นเรื่องจริง
 แต่เป็นช่วงเปลี่ยนผู้ว่าราชการจังหวัด คนใหม่มาแทนคนเก่าทุกคนก็ไม่อยากมี
 แผลติดตัวไป สรุปรุบ อำเภอก็เป็นคนเก็บข้อมูลเอง เสร็จแล้ว ปลัดอาวุโส
 ก็มาพูด คือการมาสอบสวนนี้ เขาไม่ควรจะพูดนำก่อน เขาควรให้เราเป็นผู้พูด
 ใช้ไหม เขาบอกว่าถ้าคุณพูดไม่จริงนี่คุณติดตารางนะ ก็บอกว่าอย่ามาชู้ฉิ้นเลย
 ฉิ้นไม่กลัวหรอก ถ้าหากว่ากำนันไม่ถูกออกนี่ฉิ้นก็อุทธรณ์เรื่องอีก แต่จริง ๆ
 พี่ไม่อาฆาตนะ พออยู่ต่อมาก็มีงานประกวดกันต่ออีก กำนันกับพี่ก็พูดกัน เรื่องนี้
 มันเกิดมาเมื่อประมาณ 2525 ก่อนที่จะเริ่มประกวดหมู่บ้าน จริงแล้วพอ
 ประกวดหมู่บ้านเราก็เชิญกำนัน เชิญประธานมา พอนายกเปรมมา ธรรมดา
 ประธานกลุ่มแม่บ้านก็ต้องมอบช่อดอกไม้ ใช้ไหมคะเขา (ชาวบ้าน) มีความรู้สึก
 ว่าทำไมจะต้องให้เมียกำนัน แต่พี่ก็ต้องบอกอย่างนี้ถูกต้องแล้ว กำนันใน
 ฐานะตำแหน่งทางการก็ต้องให้เขา จริง ๆ แล้วพี่บริสุทธิ์ใจ ไม่เคยคิดอะไร
 จนอยู่ต่อมาไม่ว่าโครงการอะไรมาก็มาลงที่นี้ เสร็จแล้วความดีความชอบจะให้
 กำนันได้แทนของคำอะไรต่อมิอะไร พูดจริง ๆ กำนันไม่เคยมามีส่วนร่วม
 พี่ก็พูดอย่างนี้เพราะเขามาสัมภาษณ์พี่ไง พี่ก็บอกว่านี่เขา (กำนัน) มาในฐานะ
 ประกวดเท่านั้น แต่มาเพื่อว่าจำเป็นต้องมาเพราะว่าจำเป็นต้องเป็นประธาน
 เท่านั้น คือ คนอาจจะมองอีกแง่หนึ่งว่าพี่เป็นคนหัวแข็ง จริงแล้วพี่ไม่ได้เป็น
 อย่างนั้นเลย พออยู่ต่อมานายอำเภอก็มาเชิญพี่ไป บอกว่าให้พี่เอาหูไปนาเอาตา
 ไปไร่เสียบ้างสิ พี่บอกก็ได้ เป็นอันว่าการที่เรียกชาวบ้านมาประชุมกันนี้
 เพื่อประกวดหมู่บ้านนี้ทำแบบเอาหูไปนาเอาตาไปไร่เพื่อผลประโยชน์ข้างเงินเถอะ
 เขาก็เลยมีความรู้สึกว่ในที่นี้เราห่างเขาไป ห่างออกไป ที่นี้มีอะไรปู่เขา
 จะมาวันนั้น อาจจะมาเยี่ยมหมู่บ้าน เขาจะมากับเจ้าหน้าที่ เสร็จแล้วเขาจะ
 ไม่มาประสานพี่นี่ก็อยากจะลาออก เนื่องจากหลายสิ่งหลายอย่างจริง ๆ แล้วพี่ก็
 ไม่ได้เป็นตัวหลักอะไรหรอก อยากจะลาว่าเราควรจะพักเสียที

- ผู้สัมภาษณ์ - แต่ชาวบ้านก็ศรัทธาในตัวพี่อยู่ไม่ใช่หรือครับ
- คุณศิริวรรณ - ก็ใช่ แม้กระทั่งที่ศาลาเทอดพระเกียรติ กับ สจ. เปลื้อง พี่ก็สนิทกับเขาทุกอย่าง ตอนนั้นพี่คลอดลูกใหม่ ๆ ปัญหาที่ว่าพี่เป็นคนใช้คสิ่งของอะไรต่างๆ เรียบร้อย แต่แก้รับเหมาสร้างโรงเรียนด้วย เสร็จแล้วแก้เอาปูนจากที่พี่ไป พี่ก็บอกว่า นำเปลื้องอย่าทำอย่างนี้เลย คือพี่ไม่ได้พูดอะไรรุนแรง พี่ก็บอกว่า นำเปลื้องอาจจะจำผิดมั้ง คือไปลง (ปูน) ที่โน่นแล้วมาคิดว่าที่พี่แต่พี่นี้ทั้งถ่ายรูปเอาไว้ พี่ถ่ายรูปไว้ทุกอย่างว่าวันนี้เราลงเสา ทำอะไร พี่ก็ทำไว้หมด พองบประมาณมาแก้ก็เบิกเอาไป เขาวงงนี่ก็ไม่พอใจร้องเรียนไปถึงผู้ว่าฯ มีปัญหาใหญ่โตเลย คือพี่นี้เท่ากับเหมือนคนอื่นที่อื่นและมาสร้างปัญหาทุกคนเลยมองว่า พี่โกงกินจริงมัย พี่ก็บอกว่าคอยดูไปเถอะนะ ก็จะพูดกับทุกคนว่าที่พี่มาทำงานอยู่นี้ คือไม่พูดให้ดูไปก็แล้วกันระหว่างหนู (คุณศิริวรรณ) กับเขา (นายเปลื้อง) เขาทำธุรกิจแต่หนูไม่ได้ทำอะไร หนูได้แต่เสียสละให้คิดแล้วกัน สิ่งที่ทำทำจากใจจริงใจรักนี่นะ ให้ดูกัน ในที่สุดทุกคนเขาก็รู้เรื่องมันก็แดงออกมา ก็มาคั่นดูหมดเลยว่าจะไรที่มันสูญหายไปตรงไหนส่วนไหน แต่เรา (คุณศิริวรรณ และนายเปลื้อง) ก็ยังทำงานร่วมกัน อันนี้เรามีสปิริตเราไม่ใช่เหมือนพวกชาวบ้านธรรมดา เรายังทำทุกสิ่งทุกอย่าง พี่ก็กล้าพูดไม่ว่างบประมาณอะไรพี่รู้ แต่ผู้ใหญ่บ้านนี่ก็ตามไม่ค่อยทัน ก็เลยเป็นว่าให้หลานวรรณ (คุณศิริวรรณ) แล้วกัน ผู้ใหญ่ก็ยังงี้ พี่ถึงได้บอกใจว่าเราเมื่อไหร่จะสอนเขาให้ถึงจุดเสียที ว่าเขาควรจะรับบทบาทของเขาเสียทีหน่วยราชการก็เหมือนกันทำเพื่อนำไปประกอบเพื่อว่าจะได้สองชั้นหรือเพื่อประกอบความคิดความชอบของตนเอง ไร่ที่จะถวายเป็นใจลงมาเหมือนกับเราคงไม่มี พี่เองเป็นหนี้อยู่ 70,000 บาท ตอนประกวดหมู่บ้าน พี่ไปเชื้อของเพราะว่าประกวดระดับชาติ อย่างเช่น ศาลาเขาวงงนี้ ผู้ใหญ่ประสานงานไม่ได้ ไม่เสร็จเพราะว่าเด็กไม่ยอมถ้าไม่เอาอย่างที่เขาว่า พี่ก็เป็นตัวประสานจนเด็กยอมทำตาม

- ผู้สัมภาษณ์ - มีความคิดยังไงครับถึงกล้าเป็นหนี้ตั้ง 70,000 บาท
- คุณศิริวรรณ - ก็มันเป็นหนี้ไปไม่รู้ตัว เพราะว่าเรายังงั้น คือมีความรู้สึกหัวใจรัก คิดว่าประกวดหมู่บ้านยังงั้นต้องได้รางวัลหนึ่งอยู่แล้ว เงินแสนบาทเราต้องได้ แต่พอมันไม่ได้ เราติดหนี้จะทำยังไง ก็ต้องผ่อนใช้ ช่วงนั้นมิงบ อพป. ปีละหมื่น จริง ๆ แล้วมันเหลือ 9,000 กว่าบาท เสร็จแล้วจะทำไง ก็บอกผู้ใหญ่กว่าให้เห็นใจก็แล้วกันส่วนนี้ เพราะเด็กก็เป็นหนี้อยู่ (พวกเยาวชน) ก็แบ่งกัน ก็ให้เขาไปสิ้นพันเราห้าพัน จนกระทั่งตอนนี้เหลือ 25,000 บาท ก็เป็นหนี้ส่วนตัวแล้ว คือได้ก็ได้ ไม่ได้ก็ไม่ใช่ไร คือเราทำมาจนถึงที่สุดแล้ว แต่ทุกคนก็เห็นใจเพราะเราทำเพื่อส่วนรวม แต่อีกส่วนหนึ่งคนก็พูดว่าเอาเงิน อพป. มาใช้หนี้ แล้วก็ไม่มีการพัฒนาต่อเนื่องเลย นี่ก็พูดว่าจะใช้ก็ได้ไม่ใช้ก็ได้ กรรมการอื่นเขาไม่ได้มีส่วนรู้ที่เราเป็นหนี้อะไร เพราะธรรมดาเงิน อพป. นี้เราก็จะแยกใช้ใหม่ที่เราควรเอามาซื้อศาลาหลังนี้ คนสายนี้ งบประมาณก็ถูกตัดไปหมดตั้งแต่ปี 2528 ปัจจุบันไม่มีงบแล้วนะ เขาจะให้เป็นเงินทุนหมุนเวียน เป็นหนี้ก็ไม่รู้จะเอาวิธีใช้ยังไง ก็ตัดเงินสะสมบำรุงท้องที่ของสภาตำบลมา ส่วนหนึ่ง คือเราขอกัน เราจะตกลงกันว่าส่วนนี้เราจะเป็นการลอกห้วยหนอง แต่ด้วยแรงงานชาวบ้านโดยไม่ต้องจ่ายค่าแรง คือเราต้องขอร้องกันอีก คนดีกันสนิทกันมาช่วยลอกแล้วเอาเงินนี้มาช่วยที่ส่วนหนึ่งหนี้สินก็ยังไม่หมด

ที่นี้เองถามว่า การประกวดหมู่บ้านทำไมกล้าลงทุน คือเราจะทำอะไรก็ตาม ถ้าเราไม่กล้าลงทุนมันไม่มีทาง หน่วยงานราชการก็บอกว่าคุณลงไปเถอะ คุณไม่ต้องกลัวหรอก คุณได้ใช้แน่ เหมือนเสาธงเราไม่มีใช้ใหม่ ก็เรียกผู้ว่าฯ มาดู ผู้ว่าฯ ออกเงินให้ 3,000 บาท ฝีมือที่กกลูกไก่ซื้อมายังไม่ได้ใช้ 480 บาท ก็เอาไปครอบลำโพงไม่ให้มันเสีย พอประกวดหมู่บ้านเสร็จแล้วผู้ว่าฯ ก็ย้ายใช้ใหม่ เงินก็คาราคาซัง เงินก็ไม่ได้ให้เรา ลองคิดดูสิราย 3,000 ราย 5,000 บาท ตกลงพอรวมแล้วมันเข้าหมื่นเข้าแสน ในความรู้สึกว่าเงินแค่นี้ จะไปทวงถามผู้ว่าฯ ได้ยังไง ใช้ใหม่ แยกเอาอะไรมาให้เราตั้งเยอะ แยกเอาแมคโคร (รถแทรกเตอร์ตักดิน) เอารถดีมมาให้เราใช้ เพราะว่าตัวนี้

- ผู้ทำ ตัวพี่เป็นผู้รับผิดชอบ แต่พี่คิดว่ามันไม่เป็นเรื่องเสียหายอะไรหรอก ก็พัฒนาจากคนที่ไม่รู้จักอะไรเลย จนกระทั่งเขาได้เห็นถนนหนทาง สิ่งที่ดี จากที่ไม่มีไฟฟ้าก็มี พี่คิดว่าการประกวดหมู่บ้านมันก็มีส่วนดีหลายอย่าง
- ผู้สัมภาษณ์ - ที่ว่ารู้จักกับคุณนายผู้ว่าราชการจังหวัด รู้จักสนิทสนมกันได้อย่างไรครับ
- คุณศิริวรรณ - ไม่เลยแต่ก่อนไม่ได้รู้จักกันเลย พ่อ (ครูพร้อม) เป็นคนใจกว้างอยู่แล้ว ผู้ว่าฯ มากี่มาทานข้าวที่นี่ แล้วพี่ก็เป็นคนเขียนป้ายทั้งหมด ป้ายที่อยู่ศาลา โนน (ศาลาเทอดพระเกียรติ) พี่เป็นคนเขียนเองทั้งหมดนั่นเลย พ่อก็ทาสี แล้วพี่ก็เขียน พี่เขียนขณะท้องแก่ สภาพบ้านพี่ก็พัฒนาตรงโน้นตรงนี้อู้อยู่เรื่อย เขาก็เห็น การที่ทำอะไรนี้เราก็ดูแล้วว่าหมู่บ้านเราไม่มีทุน พ่อไม่มีทุนเราก็กทำยังไง เราก็กต้องออกทุนก่อน โดยการเสนอว่า เสมือนว่าเราใหญ่ แต่จริง ๆ เราไม่ใช่มีอะไร แต่เราต้องกล้า พี่บอกว่าออกสักพันหนึ่ง ๆ ที่พี่ไม่มีตั้งพูดจริง ๆ เลย แต่พี่ก็ต้องออกสักพันหนึ่งเพื่อให้คนอื่นเขาเห็นว่าเราก็กออก ก็กเคยมี ผู้ว่าฯ ประชุมข้าราชการที่นี่ (ที่บ้านคุณศิริวรรณ)
- ผู้สัมภาษณ์ - คือท่านผู้ว่าฯ ก็มองเห็นว่าพี่มีบทบาทสำคัญอยู่
- คุณศิริวรรณ - ใช่ค่ะ จริง ๆ เราจะต้องออกก่อน จะต้องเดินก่อนไม่ว่าจะไปตกหลุมหรือขึ้นเขา เราต้องเดินก่อน ต้องสละก่อน เหมือนรถที่บ้านพี่ก็เหมือนกัน ใช้กันตลอดกาล น้ำมันก็เติมของเราเอง ต้องเสียสละ คือคนนำมาพัฒนาหมู่บ้าน คือคนที่ไม่เห็นเงินส่วนรวมเป็นของส่วนตัวนี่ก็ทำได้ดี แม้กระทั่งงบประมาณปี ๆ ของสภาตำบลนี่ว่ามันเหลือเพื่อที่จะพัฒนา แต่มันก็ไปขัดกับเจ้าหน้าที่อีก
- ผู้สัมภาษณ์ - เท่าที่คุยกับพี่มา ก็พบว่ามันมีความขัดแย้งกันอยู่บ้าง ไม่ว่าจะกับกำนัน หรือกับสจ. เปลื้อง อย่างนี้ไม่ทราบว่ามีวิธีการอย่างไรต่อการขัดแย้งเหล่านี้
- คุณศิริวรรณ - มันขึ้นอยู่กับตัวพี่เอง ว่าทำไม่ไม่ निकโกรธเกลียดบ้าง ก็พูดว่าเราได้ทำดีที่สุดแล้ว คือถ้าเราไปเกลียดชังอย่างนั้นงานก็ไม่เดิน จริงไหมงานก็หยุดอยู่กับที่แค่นั้น แล้วคนอย่างเราพอจะมีความรู้ เขาคบประภกับพี่นะ ส่งมือปืนมาประภกับพี่ แต่พี่ถือว่าคนเรามีคุณธรรม โชคร้ายคงไม่เกิดขึ้นกับพี่ เขาเคยจะตบพี่ในที่ประชุม และพี่ก็ไปแจ้งความเอาไว้ วันที่ 6 วันจักรีพอดี พี่ก็เอาสำเนา

ทุกอย่างส่งไป แต่เรื่องที่ส่งไปทุกอย่างจังหวัดระงับไว้ทุกอย่าง ต้องทำตาม
ขั้นตอนใช้ไหมคะ อำเภอก็ไปตามจังหวัด จังหวัดก็บอกว่าจะไม่ส่งเรื่องมา
พี่ก็เลยส่งส่วนกลาง พอส่งส่วนกลางแล้วนี่รู้สึกว่าเขาต้องขอเอกสารจากจังหวัด
ด้วย เพราะฉะนั้นทางจังหวัดก็ไม่มีให้ พี่ก็รู้นโยบายที่เราจะทำนะ แล้ว
ทุกคนก็มาบอกว่าทำงานขอให้ทำจริง ๆ นะ อย่าเห็นแก่สินบนอะไรต่ออะไรนี้
แต่เจ้าหน้าที่เองเห็นแก่สินบน พี่พูดให้ฟังเลยว่าทุกอำเภอ ทุกนายอำเภอที่
เข้ามาอยู่แล้วบอกว่าซื่อสัตย์ คนนี้ไม่กินเหล้า ไม่เล่นไก่ชน แต่เงินพี่ว่าทุกคน
กิน พี่พูดแค่นี้ พี่พูดจริง ๆ ว่าพี่ทำงานนี้ค่าตอบแทนพี่ไม่เคยคิดถึงเลย แต่
อยากทำให้มันดีที่สุดในเหมือนกับตอนที่พี่เปิดกลุ่มสนใจนี้ มันมีเรียนตัดเย็บ
เสื้อผ้า แต่เราไม่สอนเราสอนไม้ดอกไม้ประดับ ได้เงินจากศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนมาพี่ก็เปิด โครงการนี้มาจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
แต่จริง ๆ แล้วกลุ่มนี้เขาไม่ยอมให้เปิดเสร็จแล้วพี่ก็ดันทุรังเปิด ก็ไม่
ผิดหวัง พอ.ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนมาดูตอนเปิดปีแรก แกพูดเลยว่าแก
ไม่นึกเลยว่าไม้ดอกไม้ประดับจะสวยงามขนาดนี้ แกก็บอกว่าถ้าพี่จะขออะไรอีก
แกโอเคตลอดเลยนะ อันนี้ก็เป็นผลต่อเนื่อง

- ผู้สัมภาษณ์ - อย่างการตัดถนนในหมู่บ้าน การดำเนินการกรรมการหมู่บ้านดำเนินการกัน
อย่างไร ใครมีส่วนสำคัญบ้าง
- คุณศิริวรรณ - ก็มีงบประมาณ สจ. ไร่ใหม่ เขาแปรญัตติได้ไร่ใหม่ จังหวัดก็อนุมัติ อำเภอ
ก็มาตรวจ มันก็รู้จักกันอีกแหละกับทางอำเภอ
- ผู้สัมภาษณ์ - หมายความว่ารู้จักกันเป็นการส่วนตัวไร่ใหม่
- คุณศิริวรรณ - ค่ะ นี่ก็ยอดส่วนหนึ่ง ยอด (เงิน) มันจะหายไปไร่ใหม่ สมมติว่างบฯ 3 แสน
อย่างน้อย ๆ 3 หมื่นนี่จะต้องหายไปไร่ใหม่ เอาเถอะทำก็ทำ แล้วนี่ก็พูดถนน
อีกสายมันตัดเข้าไปในทุ่งนาโน่นจริง ๆ แล้วมันไม่น่าจะทำเพราะว่าสายนอก
เขาก็ใช้กันอยู่แล้ว ก็ปรากฏว่าผ่านทุ่งนาของ สจ. (นายเปลื้อง) 10 ไร่
แล้ว พี่ก็ไปตรวจเองด้วย พี่บอกว่านี้คงจะมีโครงการหมู่บ้านจัดสรรมั้งนี้ ทำ
เพื่อประโยชน์ตัวเองทุกอย่างเลย

- ผู้สัมภาษณ์ - การตัดสินใจทำเช่นนี้คือ
- คุณศิริวรรณ - คือ สจ.นี้เขามีสิทธิ์มีอำนาจ คือเขาบอกว่างบประมาณได้มาแล้วไม่เอาหรือหมู่บ้านอื่นเขาไม่ได้ละ ชาวบ้านก็กลัวกันใช้ไหม กลัวว่าได้แล้วไม่เอา แล้วผู้ใหญ่บ้านเราเจียบ ไม่มีสิทธิ์จะค้านใช้ไหม
- ผู้สัมภาษณ์ - ดูเหมือนว่าเขามีอำนาจมาก
- คุณศิริวรรณ - ใช้ คือเผด็จการว่างั้นเถอะ แต่ก็เอาเถอะงบประมาณได้มา แต่ได้มา พี่เสียชีวิตมันไม่เต็มรูปนะ ดึกกว่าไม่ได้เลย
- ผู้สัมภาษณ์ - คณะกรรมการหมู่บ้านนี้ เวลาตัดถนนไม่มีส่วนร่วมเลยหรือครับ
- คุณศิริวรรณ - เขาทำแบบนี้ ก็ สจ. เป็นคนในหมู่บ้านเราใช้ไหม เป็นคนแปรรูปตัวเองใช้ไหม ส่งเรื่องไปอำเภอเองเลย ชาวบ้านยังไม่ได้เอามารวมเลย ไม่ได้ประชุมเลย เพราะเขาถือว่าผู้ใหญ่ไม่แข็งแรง (ไม่กล้าทัดทาน) เขาไม่ต้องประชุมก็ได้ แล้วเขากับช่างอำเภอจะพอตรวจแล้ว มันได้อยู่แล้ว เพราะว่าค่าน้ำร้อนน้ำชา มี และมันก็เป็นเรื่องจริง ๆ
- ผู้สัมภาษณ์ - ในสมุดเอกสารเผยแพร่ของหมู่บ้าน ที่ใช้สีดำขีดข้อความออก ผมพยายามอ่านดู รู้สึกว่ามีความหมายโจมตีการทำงานของเจ้าหน้าที่
- คุณศิริวรรณ - ก็ใช่ คือ พี่เห็นว่าเจ้าหน้าที่นี้ หน่วยงานทุกหน่วยงาน มีส่วนร่วมทั้งนั้น ที่จะได้เงิน แม้กระทั่งเงินประกวดหมู่บ้าน ชำราชากรไม่มีความจริงใจเท่าที่ควร เอกสารเราทำจากความจริง แต่เจ้าหน้าที่เขามาตรวจแล้วเขาให้ลบออกเสีย พี่ว่าบทบาทเจ้าหน้าที่ส่วนนี้ทำไม่ไม่ลดกันเสียบ้าง
- คุณพร้อม - อ่ะว่าเรื่องอะไรเลยนะลูกนะ (หมายถึงผู้สัมภาษณ์) เดี่ยวนี้การคัดเลือกทหาร เดี่ยวนี้เขาเปิดเผยกันเลย ที่แรกเอา 5,000 ให้สายออกเดิน จนลดลง 4,000 ลง 3,000 พอไปถึงวันเลือกเอาไปวัด ไปตรวจอะไรแล้ว ไล้ให้กลับบ้านเลย เขากันอย่างไร นี่เงินงบประมาณที่เขาให้มาตำบลมาหมู่บ้านนี้ ก็เยอะ แต่ก็เสียไป อันนี้เราคุยส่วนตัวกันนะ อย่างลูกสะใภ้ (คุณศิริวรรณ) นี่ลุงก็บอกว่าอย่าไปยุ่งกับเขาได้แล้วราชการนั้น หยุดได้ ลักก็แล้วพอแล้ว แต่เวลานั้นแหละถ้าเราออกเสียคนหนึ่งก็เรียกว่าจะเหลวหมด

- ผู้สัมภาษณ์ - แต่เท่าที่ผมคุยกับชาวบ้าน เขาก็เห็นความสำคัญของคุณลุง และคุณศิริวรรณ
อยู่ไม่น้อยนะครับ
- คุณพร้อม - ในสัด ๆ ร้อน ๆ นะ ที่ลูกสะไภ้วิ่งเต้นจะชุดบ่อลงในคลองไว้เพื่อเก็บกักน้ำ
เพราะว่าขาดน้ำ เพราะว่าทำนบเราพัง ที่นี้จะลองชุดบ่อลงในคลองจะได้ผล
หรือไม่ พอได้เครื่องมือ (เครื่องจักรกล) มาแล้ว สจ. (นายเปลื้อง)
เขาเอาไปชุดบ่อปลาเสีย
- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วในส่วนคณะกรรมการหมู่บ้านไม่ได้เข้ามาช่วยดูแลกันหรืออย่างไร
- ครูพร้อม - คือที่เราอยู่กันนี้ เราก็อยู่แบบเกรงใจกัน เป็นกันเองกันทั้งนั้น
- คุณศิริวรรณ - คือนิสัยของคนไทยก็เป็นแบบนี้ พอได้กินกัน กินเหล้ากัน สนิทกัน ก็พูดกันไป
เป็นพรรคพวกกัน
- คุณพร้อม - และก็เป็นที่เอาใจใส่กันอย่างไร เขาก็คิดไปว่าพวกเรชุดนี้มันเป็นของหลวงโน่น
ช่างมันเถอะจะชุดให้ใครอย่างไร ก็มักจะตัดกันไปอย่างนี้
- ผู้สัมภาษณ์ - ที่ว่าศิริวรรณไปวิ่งเต้นนี้ ติดต่อกับใครอย่างไร
- คุณศิริวรรณ - พี่ก็ไปพูดกับผู้ใหญ่เคียร เพราะว่ารู้จักกัน แกเคยมาพึ่งพาอาศัยที่บ้าน แกรู้จัก
กับเลขาฯ ผู้ว่าฯ เลขาฯก็บอกว่าให้พี่ไปวิ่งกับคุณนายสิ (ภรรยาผู้ว่าราชการ
จังหวัด) เพราะว่าพี่ไปเสียบยอดต้นเฟื่องฟ้าให้แกอยู่ คือแกมาที่นี้ก่อนมาขอ
ช่วยให้พี่ไปทำให้
- ผู้สัมภาษณ์ - ในกรณีที่มีการตัดสินใจเรื่องอะไร ทำอะไรในหมู่บ้าน มีลักษณะอย่างไรบ้าง
ครับ
- คุณศิริวรรณ - ส่วนมากพี่ก็เป็นคนเสนอ คือส่วนมากก็จะคุยกับพ่อ (ครูพร้อม) ว่าส่วนนี้เรา
ควรทำนะ พ่อก็บอกว่าเอาแบบนั้นดีไหม พี่ก็จะไปพูดกับผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ก็จะเปิด
ประชุมลูกบ้าน ในหมู่บ้าน
- ผู้สัมภาษณ์ - ที่ผ่านมามีชาวบ้านเขาว่าไงกันบ้างครับ
- คุณศิริวรรณ - ชาวบ้านก็ไม่มีไร ก็มีมันมีคณะกรรมการกลางใจ 9 คนนี้เราก็เรียกประชุม
เช่นเราจะเบิกจ่ายเงินใช้ในหมู่บ้าน กรรมการ 5 คนเห็นด้วยก็ผ่านแล้ว แต่
กรรมการคนอื่นเขาเอออไปอย่างนี้แหละบางที แต่การตัดเงินในหมู่บ้านไปทำ

นี้บางทีเขาก็คัดค้านเหมือนกัน แต่ถ้าได้งบอะไรมาละเอา ก็พี่จะทำที่อ่านหนังสือพิมพ์ ที่จริงหมู่บ้านเรามีสองแห่ง พอดิฉันเปลี่ยนเป็นศูนย์สาริตเสียแล้ว ก็บอกคน เราไม่มีที่อ่านหนังสือ ก็เลยพูดกับพ่อว่าจะขอยืมเงิน 2,000 บาท ทำที่อ่านใหม่ หนังสือพิมพ์เขาจะได้เอามาให้ ทุกคน (กรรมการหมู่บ้าน) บอกว่ายืมแล้วจะใช้คืนเมื่อไร บางคนเขาบอกว่ายังไงก็เห็นใจนี่นะ คือพี่ตั้งใจจะทำจริง เขาบอกว่าย่ายืมเลย ให้เลยคิดว่า พอให้เลยแต่ก็ไม่ได้ที่ดินก็ขัดกันอยู่อย่างนี้ เราก็ไม่มีที่ คือเราได้หนังสือพิมพ์ฟรี แต่เราไม่มีที่ให้เขา แต่นั่นแหละอะไรก็ตาม เราต้องออกก่อน เราต้องเป็นผู้เสนอก่อน พี่ก็ดูแล้วว่าผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้าน ถ้าเมื่อผู้ใหญ่บ้านกันจริง ๆ ไม่มี มาในรูปที่ว่าญาติพี่น้องหาเสียงกันเข้ามา แต่เข้ามาถึงผู้ใหญ่บ้านเข้ามาบิณฑบาตว่า เออ... อย่างนี้ก่อนออกก่อนนะ ไม่มี ไม่มีสักหมู่บ้าน นุดจริง แม้กระทั่งเงินค่าตอบแทนก็เห็น ๆ อยู่แล้ว เตือนนี้ก็ได้อ่าน ถ้าเราขอในส่วนนี้มา แต่ก่อนพี่เคยพูดกับพ่อนะ เราสมัครเป็นผู้ใหญ่บ้านนะ เงินเดือนเราไม่เอา แต่จะไปขัดกับคนอื่นอีก เพราะว่าคนจ้องเป็นผู้ใหญ่บ้านมีเยอะ เพราะว่าเขาต้องการเบิกค่ารักษาพยาบาลบ้าง ค่าเล่าเรียนลูกบ้าง

ผู้สัมภาษณ์ - อย่างนี้นี่น่าจะลงสมัครคราวหน้า

คุณศิริวรรณ - ถ้าลงก็ไปขัดว่าเขามีส่วนได้ ขนาด ผสส. นี่พี่ไปช่วยงานเราทุกปีนะ แต่พี่ก็ไม่เคยได้อะไรนะ ผสส. นี่เขามีสิทธิ์ ค่ารักษาพยาบาลนั่นนะ แต่เราอย่าเอาเลย ใช้ क्याใช้ทำอะไร พี่ก็ต้องไปช่วยทุกครั้ง แล้วก็ประเมินผลออกมาว่าปีนี้ขายเท่านั้นเท่านี้ ทำบัญชีออกมาเลย นี่เรารู้กันอยู่แค่นี้กับ อสม. อสม. (นายเฟื่อง จันทร์แดง) ก็คนเก่ง แต่ผู้ใหญ่ที่เขาไม่รู้เรื่อง เขาถือว่ามีอยู่แล้ว ดูอยู่แล้ว แล้วงานทุกอย่างก็เหมือนกันสมมุติว่าที่ดินออกเก็บตั้งค์เองนี้ เมื่อคราวที่ทำงานบึง ก็จะต้องซื้อที่เพื่อให้รถผ่าน แล้วมาถมทำบึง ทำบึงนี้ก็ขอมาทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดอีก พี่กับช่างเชษฐนี่ก็ติดลิ้นบนกันอยู่ เพราะว่าช่างเชษฐนี่ก็ติดกันมาก่อน เพราะว่าเคยเอาต้นเผือกน้ำของพี่ไป ก็ขอเขาก็ต้องอนุมัติ แต่เราต้องเสียจริงไหม เราไม่เสียเป็นเงินก็ต้องเสียเป็นของ

พอเดินไปเก็บตังค์ (จากชาวบ้าน) ฟีไปเก็บเขาก็ให้ เขาก็ไม่ว่าอะไร แต่พอเปลี่ยนเขตอื่นให้กรรมการคนอื่นไปเก็บ เขาก็ต่อว่ามากก็กลายเป็นว่างงานนี้ทั้งไม่ได้

- ผู้สัมภาษณ์ - เกี่ยวกับการเก็บเงินชาวบ้านนี้ทำไมเขาถึงให้ฟีอย่างไม่มีปัญหา
- คุณพร้อม - คือความมั่นใจของคนนี้มันไม่เหมือนกัน ก็เหมือนกับเราทำบุญกับพระอะไรทำนองนั้น อย่างคนนี้ไปเก็บได้ เออ อีกคน คนอื่นไปเก็บได้ 50 บาทอย่างนี้
- คุณศิริวรรณ - เพราะว่าฟีเก็บมา 100 บาท จะต้องเอาไปส่วนรวม ฟีไม่ได้เอาเข้ากระเป๋า คือความเชื่อใจ เชื่อถือกันเอง น้องอาจจะมองว่า เราอยู่ในฐานะรวบไม่ใช่ซะ จริง ๆ ฟีก็ใช้เงินเดือนฟี ส่วนพ่อก็สะสมมามากแล้ว พ่อก็ออกมากในส่วนนี้ฟีกับพ่อนี้แหละหลอกเบิกเงินจากบัญชีของแม่ ที่มาเป็นหนี้เป็นสินกันในหมู่บ้านด้วย เพราะว่าแม่ดูหนังสือเลขอาหรับก็ไม่ถูก
- ผู้สัมภาษณ์ - ในสายตาชาวบ้าน เขามองว่าฟีชื่อลัทธิ และมีฐานะมั่นคงด้วยใช่ไหมครับ
- คุณศิริวรรณ - ก็คงมีส่วนอย่างนั้นนะ เราพูดง่าย ๆ เราฐานะเป็นผู้หญิงคนเดียวในที่ประชุมคณะกรรมการ เราสามารถที่จะ เขาสู้เท่าไรเราก็สู้ เขาออกเท่าไร เราก็ออกให้ได้มากกว่า เขาก็ได้ แต่ขอให้เขาทำจริงเราไม่กลัว
- ผู้สัมภาษณ์ - ชาวบ้านเขารู้ก็เห็น
- คุณศิริวรรณ - ค่ะ
- ผู้สัมภาษณ์ - อย่างทำศาลาหลังหนึ่ง เขาบอกกันว่าถ้าหากว่าเป็นหนี้ล่ะ
- คุณศิริวรรณ - ฟีก็บอกว่าไม่เป็นไร ฟีใช้เอง แต่จริง ๆ ไม่มีเงินหรอก คือเรากล้าที่จะทำ
- ผู้สัมภาษณ์ - คือผมเห็นในเอกสารของหมู่บ้าน เห็นว่าเก็บเงินได้เป็นแสน ผมว่ามันเยอะ
- คุณศิริวรรณ -ไม่ถึงหรอก จริง ๆ แล้ว คือฟีพูดให้ฟัง หนังสือบรรยายสรุปที่มันไม่จริงหรอก เพราะว่าทำนั้นนะ ปลัดที่ได้ปลัดดีเดันก็ต้องอ้างถึงการพัฒนาในหมู่บ้าน ก็ต้องอ้างถึงการพัฒนาในหมู่บ้าน ก็ต้องเอาเอกสารนี้ไปประกออบ และพวกเอกสารนี้คือพวกปลัดทำเอาเองทั้งนั้นไม่ใช่ชาวบ้านทำหรอก แต่ข้อมูลบางอย่างมันตรงก็มี แต่เรื่องที่มีมันเกินเลยกันไป มันก็โกหกกันทั้งนั้นแหละ

- ผู้สัมภาษณ์ - ที่ว่าชาวบ้านบริจาคเงินร่วมพัฒนาทะเลเยอะ ๆ นี่เป็นไงครับ
- คุณศิริวรรณ - ไม่จริงหรอก โธ่เอ๊ย... ไปเอาที่ไหน ชาวบ้านไม่ให้หรอก อย่างมาก
สูงสุดหนึ่งเขาพอออกได้ ถ้าเกินกว่านั้นคงไม่มีทาง
- ผู้สัมภาษณ์ - นี่ผมก็เพิ่งรู้ว่าที่ผ่านมาถึงขนาดเอามือปืนมาประกบ
- คุณศิริวรรณ - แต่ตอนนี้พี่ก็ไม่ได้กลัวอะไรแล้ว พี่ถือว่าแหมเราทำดีที่สุดแล้ว พี่บอกกับพ่อ
เหมือนกับบางทีว่าจะลาออกแล้ว พ่อบอกอีกทีว่าถ้าเราออกเสียแล้วเราก็เป็น
ชาวบ้าน เราเป็นกรรมการก็มีสิทธิ์พูดมากกว่า
- ผู้สัมภาษณ์ - ที่จริง ถ้าพี่ก้าวขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่บ้าน สมมุตินะครับ ก็สามารทำอะไรได้
ถนัดว่าเต็มทีกว่า
- คุณศิริวรรณ - ก็อย่างที่บอกแหละ มีคนจ้างจะเอา (ตำแหน่ง) เยอะ อยู่อย่างนี้ก็ทำได้
ถ้าพี่ลง (สมัครผู้ใหญ่บ้าน) คนอื่นที่เขาลงเขาก็ไม่ลง พี่ก็บอกว่าจะลงไปเถอะ
แล้วจะช่วย ขอให้ทำงานจริง ๆ คือเราไม่ได้มีอะไรดีหรอกนะ แต่เรา
ช่วยเหลือทุกอย่าง เขามีปัญหาอะไรก็ช่วยตลอด สำหรับพี่ก็ช่วยตลอดอยู่แล้ว
ไม่ว่าใครเจ็บไข้ได้ป่วย ช่วยส่งโรงพยาบาล เรียกว่าเป็นที่พึ่งของชาวบ้านได้
พอเขามาพึ่งเรา เราก็ได้พึ่งเขาเหมือนกัน คนแก่เจ็บไข้ได้ป่วยนี่พี่ก็ไปเยี่ยม
คือเราทำจากใจจริง มิได้คิดว่าจะหาเสียงอะไร เมื่อครั้งขาดน้ำ (ในฤดู
แล้ง) ผู้ใหญ่ (บ้าน) ไม่อยู่ พี่ก็ไปก่อน ได้มา 5 รถ พี่ก็ต้องออกสำรวจ
ว่าบ้านไหนมีโอ่งบ้าง ไม่มีบ้าง ต่อมา น้ำก็แจกไม่พอ พี่ว่าเอาอย่างนี้ก็
แล้วกันถ้ามาให้พี่รถหนึ่ง พี่ให้ 50 บาทนะ ว่านี่เราเอามาเสียค่าน้ำมันรถ
เราไม่ได้ขายน้ำ พี่จะได้ไปเก็บคนอื่นได้ ก็ลงมือเขียนป้ายว่าน้ำจาก
โครงการร่วมกันระหว่างชลประทานเข้ากับกรรมการหมู่บ้าน
- ผู้สัมภาษณ์ - เรียกว่าต้องซักเนื้อกันตลอด
- คุณศิริวรรณ - ตลอด
- ผู้สัมภาษณ์ - เรื่องการนำน้ำมาช่วยเหลือชาวบ้านนี้ได้ใครช่วยเหลือบ้าง
- คุณศิริวรรณ - อสม. (นายเฟื่อง จันทร์แดง) แกมีน้องชายอยู่ชลประทาน จริง ๆ นะ
อสม. คนนี้แกเป็นคนดีจริง ๆ มีอะไรแกจะมาปรึกษา เป็นคนซื่อ ทำงาน
จริงจัง

- ผู้สัมภาษณ์ - เกี่ยวกับการประสานงานติดต่อกับที่อื่น ๆ อย่างเช่นหน่วยราชการ นอกหมู่บ้าน
 อย่างที่เล่ามาบ้างแล้ว ได้ดำเนินหรือใช้วิธีการอย่างไรบ้าง
- คุณศิริวรรณ - คือเราต้องรู้ก่อน ว่าคนนี้ (คนที่จะไปติดต่อ) เราน่าจะขอความช่วยเหลือ
 อะไรเขาได้บ้าง แต่เราต้องใช้ความอ่อน (น้อม) ในความรู้สึกเรา เหมือน
 จะไปติดต่อ จะไปขอโครงการอะไร ก็ต้องค่อย ๆ ถาม คุณก่อนว่าชาวบ้าน
 เขาเป็นเช่นนั้น อย่างนี้ พอมีลู่วางแล้วจึงเจาะเข้าไปถึงเรื่อง หรือบางที
 ต้องไปขอให้คนอื่นช่วยพูดด้วย เพราะคนที่เราขอให้ไปพูดนั้น สามารถออก
 ปากได้ (หมายความว่าความสามารถขอร้องเขาได้) แล้วก็อย่าพูดอวดตัวเอง
 เพราะว่ามันยากต่อการที่จะไปขออะไรใคร อีกอย่างหนึ่งคือ ต้องคบหากับ
 คนหลายระดับได้
- ผู้สัมภาษณ์ - และที่พูดมาตอนต้น ๆ รู้สึกว่าจะมีความขัดแย้งกับกำนันด้วย
- คุณศิริวรรณ - คือกำนันเขามีอิทธิพล เขาแบ่ง ไปไหน ๆ อิทธิพลเขาก็มีมาจากญาติพี่น้อง
 พี่ว้ามันก็มีส่วนมาก เพราะว่าเขาหาเสียงก็อาศัยว่า ญาติมีญาติกู กันอย่างนี้
 แต่พอเอาจริง ๆ แล้วทุกคน (หมายถึงชาวบ้าน) ก็บ่นว่าเมื่อไหร่จะออก
 เสียที แต่พอเอาจริง ๆ เช่น เจ้าหน้าที่ สตง. มาตรวจสอบ ทุกคนกลับหัน
 เขากลับไม่ให้ปากคำกัน
- ผู้สัมภาษณ์ - แสดงว่าการเลือกตั้งกำนันคนนี้ก็เลือกแบบใช้พรรคใช้พวกกัน
- คุณศิริวรรณ - ก็อย่างนั้นแหละ
- ผู้สัมภาษณ์ - ถ้าอย่างนั้น ผมก็รบกวนเวลามานานพอสมควรแล้ว ก็ขอขอบพระคุณ
 พี่ศิริวรรณที่กรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์มาเสียเถิดยาว

บันทึกการสัมภาษณ์ นายเจริญ เทพหนู

เมื่อ 26 พฤษภาคม 2533

- ผู้สัมภาษณ์ - คุณเจริญ ช่วยเล่าความเป็นมาของการพัฒนาหมู่บ้านเขาป่าเจ้า โดยคุณเจริญ ได้มีส่วนเริ่มดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านอย่างไรบ้างครับ
- คุณเจริญ - ในราวปี 2525 ผมก็ได้เข้าไปอบรมตามโครงการหมู่บ้าน อพป. แต่ก่อน ชาวบ้านก็ต่างคนต่างอยู่กัน ไม่ได้ตื่นตัวในการพัฒนาอะไรเลย ครั้นพออบรมเสร็จ ผมเองเดิมเรื่องการพูดการจาก็ไม่ค่อยเป็น แต่เมื่อผ่านการฝึกอบรมมา โดยวิทยากรก็ดีขึ้นมาก ครูฝึกเขาก็บอกว่าเมื่อผ่านการฝึกอบรมแล้วจะต้องเข้าร่วมกันพัฒนาหมู่บ้าน ดังนั้น พวกเราจึงร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านขึ้น 13 คน โดยจัดหมู่บ้านเป็น 7 ฝ่ายตามแบบหมู่บ้าน อพป. การฝ่ายอบรมของพรรคพวกมาด้วยกันจึงเกิดความกลมเกลียวกันขึ้น และช่วยกันคิดว่าเราจะต้องทำอะไรสักอย่างให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ก็คือ งานชิ้นแรกที่สร้างประชาคมน้อยเป็นจุดแรก กลุ่มที่เริ่มคิดกันก็มี สจ. เปลื้อง ตัวผม และคุณเปลื้อง ชูช่วย และมีคุณเอ็ดดี้ ฝรั่งอาสาสมัครอีกคนที่มาช่วยกัน งบประมาณที่สร้างก็ประมาณ 2 แสนบาท โดยขอจากชาวบ้านด้วย สจ. เปลื้อง ออกให้เองหนึ่งหมื่นบาท ผมและบ้านใกล้เคียงตรงนี้ออกกันคร่าวละ 2,500 บาท ผมเองรับมา 10 คร่าวเรือน ก็เป็นเงิน 25,000 บาท เพราะว่าเขาแยกสายกันให้รับผิดชอบเรื่องเงิน ก็ทำกันสำเร็จจนได้ ในช่วงนั้นก็เห็นว่าหมู่บ้านเรามีความพร้อมดี และพอดีผู้ว่าราชการขณะนั้น คือ นายนิพนธ์ บุญภัทโร ก็มาเยี่ยมประชาแห่งนี้ ก็เห็นว่าพวกเราช่วยกันจนสำเร็จ เพราะว่าสร้างที่อื่น ๆ นั้นมันต้องใช้งบประมาณของทางราชการช่วยเหลือมาก ประชาคมน้อยก็สนองได้แค่เพียงส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งของพี่น้องหมู่บ้านเดียวกันซึ่งอยู่อีกฟากคลองยังไม่มีประชาการใช้ ก็คิดว่าจะทำอย่างไรจะสร้างประชาชนใช้ทั้งทิศเหนือและทิศใต้ให้สุขสบายเหมือน ๆ กัน ตอนนั้นเราเริ่มพัฒนาหมู่บ้านแล้ว เริ่มส่งหมู่บ้านเข้าประกวด

ในระดับต่าง ๆ ในระดับอำเภอ จังหวัด เราเริ่มการทำไร่ การช่วยพัฒนาหมู่บ้าน ถากหญ้าบนถนนในหมู่บ้าน หลังจากเลิกงานแล้ว ในช่วงบ่าย เช่น เสรีจจากกริดยาง แล้วก็ยกไปช่วยกันทั้งครอบครัว ผมเองเป็นคนไปติดต่อหาไม้ไผ่มาทำรั้วบ้าน ให้อำเภอในหมู่บ้าน ต้องไปหาถึงเกาะเร้า เขตจังหวัดนครศรีธรรมราช พอพัฒนาถนนหนทางไปรอบเขาน้อย ก็เลยจัดทำประปาขึ้นอีกแห่งบนเขาน้อยที่นี่ ตอนนั้นได้เงินมาจากสถานทูตแคนาดาอีกส่วนหนึ่งด้วย และชาวบ้านก็ช่วยบริจาคครอบครัวละ 1,000 บาท ตอนนั้นนายอำเภอก็เข้ามาให้กำลังใจ เอน้ำตาลมาทำขนมให้ชาวบ้านกินกัน อย่างนี้ รวมทั้ง พระครู ท่านล้อม วัดแพรกกาก็มาอยู่ด้วย ในช่วงเวลาดินเดียวก็ทำถนนรอบเขาน้อยเสร็จ ตอนนั้นการพัฒนาต่าง ๆ เช่น การหาไม้มาทำพวกซุ้ม ประตูทางเข้าต่าง ๆ ตัวผมเองเสียเวลาผมไม่เกี่ยง ผมยอมผมหาให้จนได้ ตั้งแต่ว่าเงินส่วนตัวที่จะต้องชักออกใช้จ่าย ปกติผมรับจ้างเย็บผ้าที่บ้านเงินหาได้เท่าไรผมเอาไปใช้ กลุ่มเทให้ในการพัฒนาหมู่บ้านแทบทั้งหมด ยอมกลุ่มเทให้หมู่บ้านเราอยู่ดีกินดี และก็ให้หมู่บ้านส่งไปถึงที่สุด (ในการประกวด) เพราะได้ส่งทั้งระดับจังหวัด ระดับภาค ระดับประเทศ และพวกผมได้เข้าอบรมหลาย ๆ ครั้ง จะได้จัดตั้งเป็นหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ต่อมาในปี 2528

ผู้สัมภาษณ์ - การพัฒนาหมู่บ้านตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทองคุณเจริญได้เข้าไปมีส่วนร่วมดำเนินการอย่างไรบ้างครับ

คุณเจริญ - คนหมู่บ้านเรมันเกเรครับสมัยก่อน คือ เรียกว่า จัดเป็นพื้นที่สีชมพูก็ได้ ผมก็คิดว่าคนในหมู่บ้าน กินเหล้าก็กินกันมาก เล่นการพนันก็เล่นกันมาก แม้แต่ผมเองก็เล่นการพนันเมื่อก่อน จึงคิดว่าจะกดดันอย่างไรให้สิ่งเหล่านี้มันลดและหมดไป ผมเองก็มาเลิกเด็ดขาดตอนพัฒนาหมู่บ้าน บุหรี่ผมก็ไม่สูบ แต่เหล้าผมไม่ดื่มมาก่อนแล้ว ผมก็วางตัวเองตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ผมเองกับคณะในหมู่บ้านเราเคยไปจัดนิทรรศการหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองที่ศูนย์การค้ามาบุญครอง กรุงเทพ ก็เอาของที่ทำในหมู่บ้าน เช่น ขนม เสื่อ ไปขายด้วย

คนที่มาชมก็ถามว่าทำหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองทำอะไร ผมก็ยอมรับว่า
ทำยาก คือเราจะต้องพูดกับชาวบ้านให้เข้าใจ ผมก็ต้องอธิบายให้ชาวบ้าน
เข้าใจตามแนวอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง หมู่บ้านของเราตอนนั้นก็ทำได้
ราว ๆ 98 เปอร์เซ็นต์เท่านั้นเพราะว่ายังมีคนติดเหล้าอยู่สัก 2-3 คน

ผู้สัมภาษณ์

- คุณเจริญ ตั้งเป้าหมายที่จะต้องทำให้สำเร็จให้หมู่บ้านเป็นแผ่นดินธรรม
แผ่นดินทอง อย่างไรบ้างครับ

คุณเจริญ

- ก็คือ ต้องไม่มีคนเล่นการพนัน คนกินเหล้าต้องไม่มี ต้องไม่ให้มีคนว่างงาน
เพื่อไม่ให้มีการลักเล็กขโมยน้อยเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ครับตั้งแต่นั้นมาก็ไม่มีการ
ลักเล็กขโมยน้อยในหมู่บ้าน เรียกว่าหมดไปเลย แต่ว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องทำได้
ยากมากครับ คือภายหลังมันก็ค่อย ๆ ซาลงไปเรื่อย ขนาดที่มีคนเลิกเหล้าใน
หมู่บ้านไม่มีขาย แต่คนมันก็จะพยายามเอาจนได้

ผู้สัมภาษณ์

- ขอลงไปในรายละเอียดสักนิดหนึ่งนะครับ เช่น กรณีไม่ให้มีการพนัน หรือเล่น
การพนัน การที่จะทำไม่ให้มีการเล่นการพนันนี้ทำอย่างไรบ้างครับ

คุณเจริญ

- ตอนนั้นนะครับ ถ้าหากว่ามีใครเล่นการพนันในหมู่บ้าน พวกผมทั้งฝ่ายป้องกัน
และฝ่ายรักษาความสงบในหมู่บ้าน ผมเองและหลายคนพรรคพวกก็ตกลงกันว่า
ใครเกิดเล่นขึ้นมา ก็จะจับเสียเองครับ ตอนนั้นตั้งกติกาเลยว่าจับได้จะปรับเอา
เงินเข้าหมู่บ้านคนละ 200 บาท เรื่องนี้ถ้ากรรมการหมู่บ้านเอาจริงเอาจัง
คนในหมู่บ้านเขาจะไม่กล้าหรอกครับ เพราะว่าเรารู้ครับว่าใครเป็นอะไร
ตอนนั้นกรรมการหมู่บ้านเอาจริงครับ คือประกาศเลยว่าใครจะโกรธจะเกลียด
ก็ไม่ว่า แต่เมื่อขึ้นป้ายประกาศเป็นหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองแล้วจะต้อง
ไม่ให้ป้ายนี้เสียชื่อ เพราะว่าตกลงกันในที่ประชุมแล้ว

ผู้สัมภาษณ์

- แล้วมีการจับใครบ้างไหมครับ

คุณเจริญ

- ก็ไม่ได้จับใคร เพราะว่าไม่มีใครกล้า เพราะว่าเขารู้ว่าพวกผมเอาจริงแน่
แต่ก็ยังมียู้อยู่บ้างแหละครับ คนสองคน มีงานมีการอะไรเข้าไปเล่นนอกหมู่บ้าน
แต่ว่าในการพัฒนาหมู่บ้าน เช่น เรื่องเงินทอง เมื่อขอความร่วมมือเขาก็ให้ทันที
แต่เขาบอกว่าเขาเลิกเรื่องนี้ไม่ได้ เขาไปเล่นข้างนอกและไม่ชักชวนให้ใคร

เข้ามาเล่นการพนันในหมู่บ้าน ก็คือ เขาก็เกรงใจเราเหมือนกัน เพราะจริง
แล้วก็คือพรรคพวกเพื่อน ๆ กัน แต่ก่อนอย่างว่า ผมก็เล่น เราไปพูดขอร้อง
เขา และบอกว่าการเล่นการพนันมันไม่มีอะไรดีขึ้น ให้เลิกเสียที

ผู้สัมภาษณ์

- แล้วเรื่องให้คนในหมู่บ้านเลิกดื่มเหล้าเมายา มีวิธีการอย่างไรครับ

คุณเจริญ

- สมัยก่อนเวลามาทำการพัฒนาเสร็จตอนเย็น ๆ ก็มักมาตั้งวงดื่มเหล้ากัน คิดไป
คิดมาเรามาทำงานส่วนรวมแล้วชักเงินส่วนตัวซื้อเหล้า มันก็ยิ่งทำให้รายได้ลด
ลงไปอีก ตอนนั้นถึงผมเองไม่ดื่มก็ต้องซื้อให้เพื่อนดื่มเพราะว่าเขามาช่วยกัน
ทำงาน ผมเองก็เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านมาตั้งแต่ปี 2526 แต่ตัวก็ไม่เสียวงาน
คิดอีกแง่ เหล้าก็มีผลดีเหมือนกันเพราะว่าทำงานเสร็จคนก็ไม่กลับไปบ้าน ก็อยู่
กันได้รวมทำงานกลางคืนต่อ ผมก็มาคิดว่าเราทำงานแล้วเราต้องเสียเงินอีก
ก็เลยนั่งปรึกษากันว่าเรื่องกินเหล้านี้เราเลิกเราหยุดเสียที่ได้ไหม ก็เห็นพ้อง
กันว่า เออ... จริง เลิกก็เลิก พอเลิกกันได้ก็ช่วยกันพูดแหละครับ ตอนนั้น
ก็เริ่ม ๆ ผ่านดินธรรมแผ่นดินทอง เขา (ทางราชการ) เรียกพวกผมเข้าไป
อบรมด้วย ผมก็กลับมาชักชวนพรรคพวกพี่น้อง ผมยอมรับในเหตุผลเรื่อง
เหล้า นั้น เช่น เรื่องดื่มเหล้าเวลาประชุมก็พูดเรื่อย คนก็เริ่มเห็นด้วยมากขึ้น
ก็เลยโหวตเสียงกัน คนที่ยกมือสนับสนุนมากคือพวกแม่บ้าน ว่าให้ประกาศเป็น
หมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง เพราะเบื่อกันแล้วนี่เมากัน พวกแม่บ้านเริ่ม
รณรงค์กันว่าถ้าใครกินเหล้าเมากลับบ้าน ก็อย่าเปิดประตูบ้านให้ ให้นอน
นอกมุ้ง พอพวกแม่บ้านเอาจริงเอาจังก็เริ่มชบเซาลงไปเรื่อย ๆ และก็หมดไป

ผู้สัมภาษณ์

- แล้วยังมีพวกที่เลิกไม่ได้ไหมครับ จริง ๆ แล้ว

คุณเจริญ

- ก็มีจนได้แหละครับ มันไม่กินกันในหมู่บ้าน ก็ไปกินนอกหมู่บ้าน ก็ไปกินนอกหมู่บ้าน
เพราะพวกจะลงแดงเอา แต่พวกนี้ก็ยิ่งเกรงใจส่วนรวม แต่ปัจจุบันก็เริ่มกิน
กันบ้างแล้ว แต่ไม่ใช่เปิดเผยเฮฮาเหมือนเมื่อก่อน เมื่อก่อน จะกินสักทีก็ต้องกิน
ในบ้าน หรือออกไปกินนอกหมู่บ้านไปเลย เราเริ่มกันเมื่อปี 2528 จนปี 2533
ก็เริ่มมีอย่างที่ว่านี้แหละ

- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วพวกที่มีอาชีพขายเหล้าในหมู่บ้านหละครับ ทำอย่างไรบ้าง
- คุณเจริญ - พวกคนขายนี้ ขอร้องกันห้ามขาย เพราะตั้งกติกาว่าใครจะขายเหล้าในหมู่บ้าน ขอร้องห้ามขายกัน
- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วคนต้มเหล้า
- คุณเจริญ - จริง ๆ แล้วที่นี่ไม่มีคนต้ม (สุราเถื่อน) เลย คนขายนี้ถ้าจะขายกันจริง ๆ เช่น พี่เฒ่า ขายอยู่ที่สามแยก ก็ต้องหาคนตักกับแกไปพูด ก็ สจ. เป็ลลิ่ง หละครับ และผมก็ไปด้วย ผู้ใหญ่บ้านด้วย ก็ไปนั่งคุยกัน ขอร้องว่า เห็นใจกับเรื่องหมู่บ้าน ขอให้เลิกขายเหล้าได้ไหม ให้หมู่บ้านแผ่นดินธรรม แผ่นดินทองของเราลุล่วงตามเป้าหมายให้ได้ แกก็ให้ความร่วมมือครับ แกหยุดขายไป 2 ปีเต็ม พอปีที่ 3 เห็นคนเริ่มกินกันบ้างแล้วก็ไปซื้อจากที่อื่นกัน
- ผู้สัมภาษณ์ - ที่จริงคนขายช่วงนั้นแกขาดรายได้ไป แกก็เลิกเพราะเกรงใจใช่ไหม
- คุณเจริญ - ครับ แกขาดรายได้ แต่พวกผมก็ตกลงกันไว้ว่า ถ้าพูดขอร้องกันแล้วยังขายอีกก็จะหาพวกไปซื้อเชื่อแล้วไม่จ่ายเงิน ถ้าหากว่าแกยังต้องขาย พวกซื้อไม่ว่าจะกินหรือไม่ก็ตาม คือถ้าพูดดี ๆ กันแล้วไม่ฟัง ก็จะทำแบบนี้ แต่วิธีนี้ก็ได้ทำเพราะแกยอมเสียก่อน คือเราก็ออมไม่ได้
- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วเรื่องไม่ให้คนว่างงาน ทำอย่างไรครับ
- คุณเจริญ - เรื่องพวกเด็ก ๆ วัยรุ่นที่ว่างงานในหมู่บ้าน ก็ต้องเอาพวกเด็กที่ว่างงานประมาณ 14-15 คนในหมู่บ้านที่เรียนหนังสือไม่เก่งและไม่ได้เรียนต่อ เราจะต้องหางานให้เขาทำเสีย เพราะเกรงว่าพวกนี้เองเมื่อไม่มีงานทำจะลักเล็กขโมยน้อย เช่น ลักไก่ ลักยางพาราที่ตากไว้ เราก็ตกลงกับคุณผิน คำนุ้ย ให้พวกเด็กพวกนี้มารับจ้างติดต้ายางพาราเสีย โดยให้เด็กเหล่านี้มาเข้าอบรมด้วย เพราะว่าส่วนใหญ่คนในหมู่บ้านก็มีงานทำกัน ก็มีเฉพาะเด็กพวกนี้เองก็ทำให้เขามีรายได้
- ผู้สัมภาษณ์ - ทำไมคุณผิน จึงเข้ามาช่วยดำเนินการเรื่องนี้ด้วย
- คุณเจริญ - คุณผิน แกเป็นคนหนึ่งในกลุ่มคณะกรรมการปกครองหมู่บ้านด้วยครับ พวกเด็ก ๆ พอทำงานแล้วมันก็เพลินไปได้ อีกอย่างหนึ่งในเรื่องการป้องกันการลักเล็ก

- ขโมยน้อยเราบอื่กันเต็มที จะลักขยงลักแ่่นก็ไม่ได้เพราะเรทั้งลาดตระเวน ทั้งมีบ้อมยามที่ปากทางทั้งสี่ด้วย พวกเด็กวัยร่นในหมู่บ้านจะลักขโมยไม่ได้เลย
- ผู้สัมภาษณ์ - ขวอกลับไปเรื่องการพัฒนาอีกทีครับ เช่น เรื่องการทำร้วบ้านที่ว่าคุณเจริญ เป็นตัวตั้งตัวตี ไปติดต่อหาไม้ไผ่มาทำร้ว ไปติดต่อมาได้ยงไรครับ
- คุณเจริญ - ตอนนั้นไปถึงเขตนครฯ โนนครับ เกาะร้ว ไม้เสียบ โนน รถนนต์ก็ไครมี ในหมู่บ้าน ไครมีก็ออกปากขอร้งกัน โดยเติมน้ำมันให้ ตอนนั้นปลัดวิเชียร มาช่วยในเรื่องนี้โดยชักชวนให้ไปรู้จักกัน คุณยาที่นั่น ผมเรียกแกนองยา ก็รู้จักสนิทกัน เขาบอกว่าไม้ไผ่จะเอาเท่าไรก็ให้ไปเอา ถ้าของเขาไม่พอ ก็จะขอของคนอื่นให้ด้วยจนพอ แต่จริงแล้วยหลังนี้ผมเห็นว่าเรื่องนี้ (ร้วบ้าน) มันไม่จำเป็น เราควรพัฒนาทางด้านอาชีพดีกว่า เช่น การจัดตั้งกลุ่ม ยาง จะดีกว่า
- ผู้สัมภาษณ์ - เป็นอยงไรครับการตั้งกลุ่มยาง
- คุณเจริญ - การตั้งกลุ่มยางนี้ผมก็เป็นคนริเริ่มแหละครับ ก็ตั้งที่นี่ (ที่บ้านของคุณเจริญ) พร้อมกับคุณจัด ชูช่วย อีกคนหนึ่ง แกเป็นผู้จัดการสหกรณ์ ตอนนั้นเป็น สหกรณ์พนมวังก์ เนื่องจากเห็นว่าในการขายยางแต่ละครั้งนี้ ถ้าไม่รวมกลุ่ม ขึ้นมา และปรับปรุงคุณภาพให้ดี สามารถต่อรองพ้อค้าได้ ก็พ้อดีตอนนั้น เกษตรอำเภอก็ส่งตัวให้เราเข้าไปอบรมเรื่องการปรับปรุงคุณภาพยางแ่่น พ้อดีงเสรีจก็รวมยางขาย ก็มองเห็นว่าราคามันดีขึ้น แตกต่างจากที่ไปแยกขาย เป็นรายคน เศษที่เหลือบ้างเราก็เอาเงินนั้นมาใช้พัฒนาหมู่บ้าน ผมก็เสียสละ โดยให้ใช้ที่บ้านผมเป็นที่ตั้งก่อน ต้นไม้ที่ผมมีอยู่ในสวนยางบ้างก็คัดเอามาทำโรง ยาง จากคุณภาพยางที่ไม่ดีเลย ก็ดีขึ้นมาเรื่อย ๆ ชาวบ้านก็เห็นผลดี เช่นการ รวมกันขาย เราสามารถต่อรองกับพ้อค้าได้ จนเดี๋ยวนี้เรามีโรงยางใหญ่โต คุณ (ผู้สัมภาษณ์) ไปเห็นแล้วยใช้ใหม่ เรามีเงินเหลือปีละหมื่นกว่าบาท ที่จริง ตอนเริ่มต้นที่บ้านผมนั้นก็เป็นการทดลองว่าเราจะทำได้ไหม ชาวบ้านจะเข้าใจ ไหม ผมจะเป็นคนอธิบายและสาธิตให้พวกเขาดู ผมได้พยายามใช้วิธีการ ต่าง ๆ ให้เขาได้เห็น เช่น การเปรียบเทียบระหว่างการทำยางแ่่นหนา กับ ยางแ่่นบาง ว่าการทำยางแ่่นบางจะได้ราคาดีกว่า

- ผู้สัมภาษณ์ - การรวมกลุ่มอย่างที่ชาวบ้านเข้ามารวมอย่างไร
- คุณเจริญ - ตอนแรกก็มีสมาชิกราว ๆ 17 คน เท่านั้น ตอนนี้มีเป็นร้อยกว่าแล้วครับ เพราะว่าชาวบ้านเขาไม่ยอมขายให้ในตอนแรก เขากลัวว่ากรรมการที่ดำเนินงานจะเอาเงินไปใช้จ่ายเรื่องอื่นเสีย นี่เป็นประเด็นสำคัญ แต่การวางตัวยุทธธรรมของกรรมการทำให้เขาเห็นว่าพวกผมทำงานกันไม่หวังผลตอบแทนใดทั้งสิ้น
- ผู้สัมภาษณ์ - หมายความว่า คุณเจริญรู้ถึงปัญหานี้ใช้ไหมครับ
- คุณเจริญ - รู้สิครับ เพราะฉะนั้นจึงต้องทำให้เขาเห็นชัดเจนว่า เศษเงินเหลือก็บาท กี่สตางค์ เปิดเผยให้รู้ ให้สมาชิกไปดูด้วยเวลาซื้อขาย ให้เขาเห็นด้วยตาว่าพวกผมไม่ใช่คนแบบนั้น เขาเลยไว้วางใจ เชื่อใจตลอดมา ปัญหาดังกล่าวนี้อันนี้ก็หมดไป
- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วเรื่องอื่น อย่างเช่นการทำศาลาเทอดพระเกียรติละครับ
- คุณเจริญ - ก็เหมือนกันครับ มันต้องทุ่มเทหลายอย่างครับ ผมกับปลัดวิเชียรไปหาไม้เสียงเข้าไปในแดนผู้ก่อการร้าย ที่โน่นครับถ้าลาที่อยู่ในเขตจังหวัดนครฯกับตรัง ผมเองก็กลัว ก็เข้าไปขอไม้กับพวกที่อยู่ฝ่ายซ้าย ก็บอกกับเขาว่าขอไม้ไปทำการพัฒนาหมู่บ้าน พวกนั้นยังขู่ผมว่าคุณเป็นอะไรบ้าง ผมก็บอกว่าเป็นราษฎรธรรมดา มาขอไม้ไปทำการพัฒนาเพื่อส่งหมู่บ้านเข้าประกวดในระดับประเทศ เขาก็ให้ แต่ถ้าเอาไปขายเขาไม่ยอม ก็เอาไม้ขึ้นรถบรรทุกไม้ซุงมาใช้แรงชาวบ้านเลื่อยเดือนเดียวครับสร้างกันเสร็จอย่างที่เห็น
- ผู้สัมภาษณ์ - จากที่เล่ามาผมพบว่าชาวบ้านพร้อมเพรียงร่วมมือร่วมใจกันดีจัง การที่ทำให้ชาวบ้านเขาร่วมมือร่วมใจกันนี้ทำอย่างไรบ้างครับ ใช้วิธีการอย่างไร
- คุณเจริญ - ทำอย่างไรให้ชาวบ้านพร้อมเพรียง คือว่าถ้าผู้นำเสียสละแล้วละก็ชาวบ้านไม่ใช่ว่าเขาจะเสียตายอะไร ๆ ยกตัวอย่างผมคิดจะให้มีเครื่องขยายเสียงก็คิดว่าต้องหาเงินจากชาวบ้าน คือคนที่พอจะขอกันได้ ผมก็เริ่มต้นโดยบอกว่าสำหรับผมออกให้ 200 บาท พุดกับพรรคพวก ผมก็เขียนลงในบัญชีเก็บเงินว่า นายเจริญ เทพหนู ออกเงิน 200 บาท เมื่อไปขอเงินเขา

เขาก็จะขอค่าผู้ไปขอเงินนั้นออกเงินเท่าใด พอเขาเห็นเราออกเงินจริง เขาจะอยู่อย่างไรเพราะเราเห็นเงินติดไปกับบัญชีด้วย พอเขารู้สึกว่าผู้นำออก 200 บาท เขาจะออกมา 100 บาทบ้างลดลงไปบ้าง ที่นี้คนอื่นก็จะน้อยหน้ากันไม่ได้ เครื่องขยายเสียง ราคา 4,800 บาท ก็ได้มา แต่เป็นเรื่องสำคัญว่าผู้นำจะต้องทำเสียก่อน ถ้าผู้นำเพียงแต่ขอแต่ตัวเองไม่ทำ ใครจะศรัทธา ก็เป็นหลักอยู่ว่าการขอเงินจากชาวบ้านในทุกครั้งจะต้องเปิดเผยหมด ได้เท่าไร ชื่อของเท่าไร เหลือเท่าไร ผู้เสียสละก็จะต้องจ่ายเงินมากกว่าคนอื่น ตอนนั้นงานส่วนตัวผมก็ทำไม่เต็มที่ แต่ก็หวังให้หมู่บ้านอยู่ได้ แม้รถยนต์ผมเองที่มีอยู่ส่วนมากก็ให้นำชาวบ้านทอดผ้าป่า ทอดกฐินกันเสียมากกว่า ผมก็สร้างความศรัทธาไว้กับชาวบ้านมาก เวลาเราขอความร่วมมืออะไรเขา ไม่ว่าเก็บเกี่ยวข้าว หาบข้าวเขาก็ช่วยเรา คือเราให้เขาฟัง แล้วเราก็ฟังเขาบ้าง

- ผู้สัมภาษณ์ - การพัฒนาหมู่บ้านก็มีหน่วยราชการมาช่วยเหลือหลายหน่วย คุณเจริญมีบทบาทในเรื่องการติดต่อประสานงานอย่างไร
- คุณเจริญ - ตอนนั้นหน่วยราชการก็เข้ามาให้ความช่วยเหลือมาก ก็รู้จักกับพวกข้าราชการไม่ว่าผู้ว่าฯ สுகิริ หรือหน่วยอื่น ๆ ผมเคยไปติดต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการทำถนน ผมเคยไปติดต่อหาท่อระบายน้ำมาจากอำเภอปากพะยูน โดยผู้ว่าสุกรีฯ ให้ไปเอา ก็มีอุปสรรคบ้างแต่ผมก็จัดการเอามาได้ เพราะว่านายอำเภอไม่เข้าใจ แต่ท่านผู้ว่าฯ ให้ผมไปเอา การรู้จักกับข้าราชการผู้ใหญ่ ช่วยให้สามารถเอาท่อระบายน้ำมาทำถนนได้ ชาวบ้านเขาก็เห็นว่าเราแก้ไขปัญหาก็ได้
- ผู้สัมภาษณ์ - ขอทราบว่าการตัดถนนในหมู่บ้านนี้มีปัญหาอะไรไหมครับ
- คุณเจริญ - ก็เหมือนกัน มีบางคนที่ถูกแนวถนนตัดผ่านที่ดินเขา ก็ต้องรู้จักว่าคนไม่ยอมนั้นจะต้องหาคนที่ไปพูดกับเขาได้ คือหาคนที่เขาเกรงใจ เช่น ถนนสายปากเหมืองผู้ใหญ่บ้านไปขอไม่ได้ แต่ผมไปขอได้ ผมไปชี้แจงให้เขาเข้าใจจนเข้าใจว่ามันเกิดประโยชน์กับเขาด้วย เช่น ข้าวก็ไม่ต้องหาบ คนอื่นเขาไปขอเฉย ๆ เขาไม่ชี้แจง แต่ผมไปพูดชี้แจงให้เขาเข้าใจ และเขาก็ยอมยกให้

- ผู้สัมภาษณ์ - มีส่วนใหม่ครับที่เขากองใจคุณเจริญมากกว่าคนอื่นด้วย
- คุณเจริญ - คือคนเรา ถ้ามีน้ำใจกับเพื่อน เพื่อนก็มีน้ำใจกับเรา คือคน ๆ นี้แต่ก่อน ถ้าขาดเงินสักสองสามร้อย เขาก็มาหยิบยืมจากผมได้ เขาก็ให้คืนบ้าง ไม่ให้บ้าง แต่ผมก็ยกตัวอย่างให้เขาเห็นว่า ผมเองนะ ก็เสียสละที่ดินทำ ถนนด้วย และบอกว่าความเจริญมันเกิดขึ้นกับใคร มันเกิดกับหมู่บ้าน แต่เรา จะต้องหาจุดให้ได้ วิธีการก็คือคนไหนเขาดีกับใคร เขากองใจ เขาพึ่งพาอาศัยใคร เราก็ไปหาคนนั้น คนเรานั้นจะมีเพื่อนได้อยู่คนหนึ่งละเป็นอย่างน้อย เราก็ไปหาคนนั้นให้เขามาช่วยพูดกับคนที่หัวแข็ง ทีนี้จะไม่มีการบังคับกัน แต่จะเอาความดีเข้าไปพูดกันมากกว่า ยกตัวอย่าง น่าจาง แก่ไม่ให้ใครหรอก ผมก็บอกว่าคนนี้ให้น้ำ เกล็ดม ไปพูด น้ำเกล็ดมก็บอกว่ามาเลยดินแปลงนี้แจะปักให้เอง เพราะว่าทั้งสองคนเป็นเกลอกันและกัติดกันมาก
- ผู้สัมภาษณ์ - เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อกลุ่มกรรมการหมู่บ้านด้วยกันเป็นไปบ้างครับ
- คุณเจริญ - สจ. เปลื้อง ก็เป็นคนที่มีบทบาทสำคัญ คือผมก็สนับสนุนแก่ก็เป็นคนทำ มีส่วนช่วยเหลือกัน ปรึกษากันเรื่องต่าง ๆ ให้แก่เป็นคนผลักดันเข้าองค์การ ส่วนบริหารส่วนจังหวัด หมู่บ้านที่มาได้ขนาดนี้แก่เป็นคนมีบทบาทมาก ลำพังผู้ใหญ่บ้านคงไม่ได้แบบนี้ เพราะผู้ใหญ่บ้านแก่ชี้เหี่ยวขอเงิน 200 บาท แก่ให้ 100 เดียวเท่านั้นแหละ แต่ สจ. เปลื้อง แก่ให้มาก แก่เสียสละคนอื่นก็มีคุณเปลื้อง ชูช่วย อีกคนก็เหมือนกัน หมายความว่าขอเงินเท่าไรขอได้ แล้วก็คุณศิริวรรณ หนูพันธ์ ก็เป็นตัวตั้งตัวตีกอีกคนหนึ่ง หมายความว่าแก่ช่วยเหลือมากเหมือนกัน แทบทุกเรื่องลงทั้งแรงเขียนป้ายอะไรต่าง ๆ แก่เป็นคนเก่งมาก แก่เป็นนอกหมู่บ้านเข้ามาอยู่ และคุณศิริวรรณ เป็นคนเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านเป็นอย่างมาก ขณะนี้หมู่บ้านก็ยังเป็นหนี้ (เงิน) คุณศิริวรรณ และ สจ. เปลื้อง อยู่อีกไม่ทราบว่ากี่พัน ผมจำไม่ได้ ซึ่งตอนประกวดหมู่บ้านจำได้ว่าหมู่บ้านเป็นหนี้ราว 30,000 บาท การพัฒนาต้องใช้เงินครับ ไม่มีเงินเข้ามาพัฒนาหมู่บ้านก็ไปไม่รอด

- ผู้สัมภาษณ์ - ในส่วนตัวคุณเจริญ เห็นว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญต่อการที่เราเป็นผู้นำในหมู่บ้าน
ที่จะทำให้การพัฒนาสำเร็จได้
- คุณเจริญ - เรื่องการพูดเป็นสิ่งสำคัญมาก การที่เราจะไปชักชวนให้เขามาร่วมพัฒนา
เช่นว่าเราออกปากชวนเพื่อนบ้านว่าให้ไปเอาไม้มาทำรั้วกัน ถ้าเขาบอกว่า
วันนี้ไปไม่ได้เพราะว่ายุ่งเรื่องงานอยู่ เราก็อย่าไปบังคับเขา เราก็จะบอกว่า
เออ... ไม่เป็นไรวันนี้ไม่ได้ไปก็ค่อยไปวันอื่นกันนะ เราอย่าไปคาดคั้นเขา
เขาไม่ไปวันนี้วันต่อไปเขาก็ต้องไปชวนเขาอีก เพราะว่าคนในหมู่บ้านเกือบ
200 ครัวเรือน เราต้องไม่ชี้แจงชวนเขา ว่าจะต้องพูดนี้มันเวลา แข็งไม่ได้
เทคนิคง่าย ๆ วันนี้ไม่ได้ไป ค่อยไปวันอื่นนะ นี่เท่ากับเขารับปากกับเราแล้ว
ไปในตัว การที่เราจะไปพูดว่าเขาไม่ไปไม่ได้ หรือเขาไม่ให้ความร่วมมือใน
การพัฒนาไม่ได้ ไม่ถูกต้องเลย เราพูดกับคนต้องเอาความดีเข้าไปว่ากัน
- ผู้สัมภาษณ์ - ครับ ก็รับกวนเวลาคุณเจริญมากพอสมควรแล้ว ผมก็ขอหยุดการสัมภาษณ์ไว้
เพียงแค่นี้ ขอขอบคุณมากครับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึกการสัมภาษณ์ นายเฟื่อง จันทร์แดง

เมื่อ 13 พฤษภาคม 2533

- ผู้สัมภาษณ์ - ขอเริ่มเรื่องด้วย ขอให้ช่วยเล่าความเป็นมาในการที่คุณเฟื่องว เข้าไปร่วมเป็น
กรรมการหมู่บ้านและดำเนินการพัฒนา จนประสบผลสำเร็จในการพัฒนา ก็คือหมู่บ้าน
ได้รับรางวัลหมู่บ้านพัฒนาดีเด่น
- คุณเฟื่อง - คือ เดิมเราก็ได้จัดตั้งเป็นหมู่บ้าน อพป. ก็แบ่งฝ่ายกัน ตัวผมเองเอาไว้ให้อยู่
ฝ่ายการศึกษา เป็นกรรมการฝ่ายศึกษา แต่ว่าต่อมาได้ไปอบรมด้าน อสม.
มันไม่ตรงกับตำแหน่งของเรา เพราะว่าผมอยู่ฝ่ายศึกษา
- ผู้สัมภาษณ์ - อบรม อสม. ที่ไหนครับ
- คุณเฟื่อง - ที่ควนหนุ่น (อำเภอควนหนุ่น) ต่อมาเขาก็เปลี่ยนให้ ก็ผมร้องขอเองนั่นแหละ
เพราะว่าเราเรียนมาทางการรักษาพยาบาล การควบคุมป้องกันโรค ก็ได้
เปลี่ยนมารับผิดชอบฝ่ายสาธารณสุข พอได้รับก็เริ่มดำเนินการ ก็ได้คำแนะนำ
จากเจ้าหน้าที่บ้าง พออบรมมาเสร็จแล้วหมู่บ้านเรายังคงบกร่องอยู่มาก คน
เจ็บป่วยก็มาก การรักษาพยาบาลก็ไม่มี ก็เริ่มดำเนินการแต่ร่วมกับเจ้าหน้าที่ด้วย
ว่าหมู่บ้านเราทำอะไร บ้างเราจะได้มีความรู้ เกี่ยวกับการรักษาพยาบาล
ก็เริ่มด้วยการประชุมชี้แจงชาวบ้าน ชาวบ้านเขาไม่เข้าใจเรื่องอะไรก็ให้
เจ้าหน้าที่มาให้ความรู้กับชาวบ้าน
- ผู้สัมภาษณ์ - ในส่วนที่ดำเนินการร่วมกับเจ้าหน้าที่คุณเฟื่อง ไปติดต่อประสานงานอย่างไร
- คุณเฟื่อง - ผมก็ไปปรึกษาที่แหละว่าจะทำอย่างไร ไปติดต่อว่าจะทำอย่างไร คนเจ็บป่วย
มาก การให้ภูมิคุ้มกันแก่เด็ก ก็ไปที่อนามัยแพรงหา ก็มาจัดอบรมชาวบ้านกันละ
ที่นี้ ผมก็เป็นสื่อกลางให้ ติดต่อกับเจ้าหน้าที่แล้วก็มาบอกชาวบ้านอีก
- ผู้สัมภาษณ์ - ในส่วนที่มากบอกชาวบ้านให้เขามาร่วมมือในการดำเนินการดังกล่าวนี้คุณเฟื่อง
ทำอย่างไรบ้างครับ

คุณเฟื่อง - ก็ต้องตรวจดูว่า กลุ่มบ้านทางทิศตะวันออกนี้ใครเป็นหัวใจอยู่ ก็ไปหาคนนั้นดึงคนนั้นเข้ามา ในเขต 2 ใครเป็นหัวใจอยู่ก็ไปดึงเข้ามา ก็ได้มาสิบกว่าคน เข้ามาอบรม แล้วก็แต่งตั้งกัน มอบหมายให้ใครรับผิดชอบด้านอาหารเสริม ใครรับเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว ก็ตั้งคนที่เป็นหัวใจอยู่ตามกลุ่มบ้านนั้นแหละ คือเจ้าหน้าที่ก็บอกว่าให้หาคนมาอบรม ก็มิงงบประมาณของทางราชการ แต่พวกที่เข้าอบรมกันนี้ก็ไม่เอาเงินกัน ก็เอาเงินเข้าทุนโภชนาการ ที่นี้เวลาจะทำอะไรก็บอกกับพวกที่อบรมไปในี่แหละ เช่น เวลาจะซิ่งน้ำหนักเด็ก ก็บอก ๆ ขอร้องกันให้มากัน ช่วยบอกให้นำเด็กมา บอกให้มาทำอาหารเสริมกัน ก็พอเห็นว่าได้ผล ก็เริ่มจะทำการพัฒนาไปได้ ขึ้นตอนก็มี การให้การศึกษา ให้การควบคุม แล้วป้องกันโรค แล้วสุขภาพสิ่งแวดล้อม หมายถึงเช่นการทำส้วม การทำส้วมนี้พอดีได้ทุนของยูนิเซฟเข้ามาในหมู่บ้าน 1 แสนบาท ก็มาจัดแบ่งกัน ฝ่ายสาธารณสุขได้มา 20,000 บาท เราก็เอามาให้เขาไปทำส้วมที่ละ 2,000 บาท ไม่เอาดอกเบี้ย ให้เขาผ่อนส่ง ผ่อนส่งแล้วก็เอาเงินนี้ไปให้คนอื่นต่อไป

ผู้สัมภาษณ์ - แล้วมีชาวบ้านมาขอไปทำมากไหมครับ

คุณเฟื่อง - ที่จริงมันก็เป็นส่วนช่วยเหลือเขา เพราะว่าจริง ๆ มันต้องใช้มากกว่านั้น แล้วก็เงินนี้ก็พอครบก็เอาเงินนี้ไปพัฒนาต่อไป ก็มาขอกันมากพอสมควร

ผู้สัมภาษณ์ - การทำส้วมนี้ มีเป้าหมายว่าจะให้มีส้วมครบทุกบ้านใช่ไหมครับ แล้วกับชาวบ้านที่เขาไม่ยอมรับนี้ทำอย่างไร

คุณเฟื่อง - ก็ใช้ครับเป้าหมายคือให้ชาวบ้านมีส้วมทุกบ้านเพราะมันจะช่วยเรื่องการควบคุมป้องกันโรค ตอนแรก ๆ ชาวบ้านก็มีพูดเหมือนกันว่ามันไม่จำเป็นเลยที่ต้องทำส้วม เราก็พยายามให้ส้วมราคาถูกที่สุด แต่ให้ถูกหลัก ตามที่รู้มา ฝ่ายสาธารณสุขก็ไปขอยืมเงินจากหมู่บ้านมาอีกส่วนหนึ่ง ก็ช่วยให้รายละเอียด 900 บาท ซึ่งบางคนก็ทำไม่เป็น ก็ให้ ผสส. เป็นผู้ออกปากขอแรงให้พวกบ้านใกล้เคียงมาช่วยกัน เช่น การขุดหลุม ก่ออิฐ (พวกส่วนที่เหลือที่ช่วยตัวเองไม่ได้)

- ผู้สัมภาษณ์ - เป้าหมายที่ว่าต้อง ให้ทุกบ้านมีส่วนร่วมครบนี้มาจากไหนครับ
- คุณเฟื่อง - ในการสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม ซึ่งรู้มาจากเจ้าหน้าที่ แต่ผมก็จับประเด็นเอาได้จากการอบรมมา และคิดว่าต้องทำเรื่องนี้ให้เป็นผลสำเร็จเพราะมันเป็นความจำเป็นพื้นฐาน
- ผู้สัมภาษณ์ - นอกจากนี้มีเรื่องอะไรอีกครับที่ดำเนินการไป
- คุณเฟื่อง - ก็เรื่องบัตรสุขภาพ ซึ่งสามารถจำหน่ายได้เกินเป้าหมาย เพราะคิดเฉลี่ยแล้วบัตรละครอบครัว แต่เราขายได้เกินยอดของครอบครัวที่มี
- ผู้สัมภาษณ์ - ขอรบกวนว่าเรื่องอะไรครับที่คุณเฟื่องภาคภูมิใจที่ได้ดำเนินการจนเป็นผลสำเร็จ
- คุณเฟื่อง - ก็คือเรื่องที่ผมสามารถก่อตั้งกองทุนยาได้
- ผู้สัมภาษณ์ - กรุณาเล่ารายละเอียดที่สามารถดำเนินการได้สำเร็จ
- คุณเฟื่อง - ก็เราต้องมาหาหุ้นในหมู่บ้าน ซึ่งถ้าหาได้ถึง 70 เปอร์เซ็นต์ เขา (ทางราชการ) ก็จะให้เงินสนับสนุนมา 700 บาท แต่ถ้าเราหาได้ 80 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไปเขาให้หนึ่งพันบาท ตอนแรกนี้ที่ผมมาเริ่มนี้หาหุ้นยากหน่อย เพราะชาวบ้านไม่ค่อยเข้าใจว่าคุณเฟื่องบ้านอะไรจะมาขายยาได้ เข้าใจผิดว่าให้ชาวบ้านมาขายกันเอง เดี่ยวคนก็ตายหมด ความเข้าใจนั้นชาวบ้านเข้าใจว่าสามารถขายยาได้ทุกชนิด ความรู้ของคนขายก็แค่ ป.4 แต่จบ ป.4 ก็จริงแต่ก็อยู่ภายใต้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ และคำอธิบายการใช้ (ยา) ก็เป็นภาษาไทย และที่เขา (ทางราชการ) แนะนำให้ใช้ก็มีเพียง 63 ชนิด ก็สามารถเก็บเงินได้ 2,270 บาท ได้ทำทุนบางคนก็ซื้อ 3 หุ้น 4 หุ้น บางคนไม่ซื้อเลยก็มี
- ผู้สัมภาษณ์ - การที่ไปบอกชาวบ้านให้เขาร่วมกองทุนยานี้คุณเฟื่องทำอย่างไร
- คุณเฟื่อง - อันนี้ผมออกเดินชักชวนด้วยตัวเองแต่ละบ้าน ใครเข้าร่วมเราก็ทำบัญชีให้เขาเห็น ต่อมาพอสิ้นปีเราก็ปันผลกำไรให้ตามหุ้น ซึ่งปีแรกก็ได้กำไรหุ้นละ 8 บาท ซึ่งคนเขาไม่เอาแต่เพิ่มอีก 2 บาท ได้เพิ่มหุ้นเข้าไปอีกจนขณะนี้มันกัหนึ่งหมื่นสามพันกว่าบาทแล้ว
- ผู้สัมภาษณ์ - ที่ว่าคุณเฟื่องได้รับรางวัล อสม.ดีเด่นเป็นเพราะเรื่องนี้หรือไม่
- คุณเฟื่อง - ก็ประกอบกันหลายสิ่ง เช่น การชั่งน้ำหนักเด็กด้วย คือ จังหวัดหนึ่งก็ได้คนเดียว

- ผู้สัมภาษณ์ - ผมขอย้อนถามเพิ่มอีกนิดหนึ่งครับว่า คุณเฟื่องมีวิธีจัดสรรสิ่งต่าง ๆ ให้กับชาวบ้านอย่างไร ในส่วนที่คุณเฟื่องรับผิดชอบ อย่างเช่น เรื่องการทำส้วมที่กล่าวมาแล้ว จะพิจารณาให้กับใคร อย่างไร ใครก่อนหลัง
- คุณเฟื่อง - อย่างรายละเอียด 2,000 บาท ก็ให้เขาสมครกันมาก่อนเป็นลำดับ แล้วก็จัดให้ตามลำดับ ส่วนรายละเอียด 900 บาท เราก็เห็นแล้วว่าเขาค่อนข้างแร้นแค้น ก็ให้เขาออกแค่ 900 บาท แล้วช่วยทำให้ด้วย
- ผู้สัมภาษณ์ - ทำอย่างเช่นที่ว่ามานี้มีปัญหาอุปสรรคไหมครับ
- คุณเฟื่อง - ก็มีแหละครับ บางคนมาถึงก็จะเอาเลย เราก็รับเอาไว้ แก้ไปก่อนว่าคราวหน้าจะจัดให้ แต่เราก็ต้องว่าไปตามลำดับ
- ผู้สัมภาษณ์ - ภายในกรรมการหมู่บ้านในฐานะที่รับผิดชอบฝ่ายสาธารณสุขมีส่วนในการตัดสินใจเรื่องราวของหมู่บ้านอย่างไรบ้าง
- คุณเฟื่อง - แต่ละเดือนเราก็ประชุมกันอยู่แล้ว กรรมการ 13 คน อย่างเช่นว่าถ้ามีเงินงบประมาณเข้ามาในหมู่บ้าน วิธีการก็แต่ละฝ่ายเสนอเรื่องของตนเข้ามา ก็โหวตเสียงกัน ช่างมากให้ใครก็ให้เขาไป อย่างนี้
- ผู้สัมภาษณ์ - ในส่วนตัวของคุณเฟื่อง ซึ่งผมขอกล่าวว่าเป็นผู้นำหรือหัวเรี่ยวหัวแรงในการพัฒนาหมู่บ้าน อยากทราบว่า คุณเฟื่องเห็นว่าในส่วนตัวนั้นยึดถือหลักอะไรเป็นแนวทาง
- คุณเฟื่อง - ความเชื่อถือที่ชาวบ้านมีต่อผมก็มีมาก ดูได้จากเมื่อคราวเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านก็มีคนมาสนับสนุนให้ลงเลือกตั้งเป็นผู้ใหญ่บ้าน แต่ผมไม่เอา เพราะว่าวางตัวลำบาก หลักสำคัญก็คือต้องเสียสละ และงานส่วนรวมเป็นงานที่หนึ่ง งานส่วนตัวเป็นงานที่สอง
- ผู้สัมภาษณ์ - ครับ ก็ได้รับกานเวลามาพอสมควรแล้ว ผมขอขอบคุณที่กรุณาให้ผมได้สอบถามครั้งนี้ครับ

บันทึกการสัมภาษณ์ คุณสมศักดิ์ ชูช่วย

เมื่อ 21 เมษายน 2533

- ผู้สัมภาษณ์ - คุณสมศักดิ์ช่วยเล่าความเป็นมาในการพัฒนาหมู่บ้าน ในส่วนที่คุณสมศักดิ์ได้เข้าไป มีบทบาทสำคัญ และมีส่วนสนับสนุนให้การพัฒนาหมู่บ้านเป็นผลสำเร็จ
- คุณสมศักดิ์ - ผมเองก็ได้รับเลือกให้เป็นประธานฝ่ายป้องกันของหมู่บ้าน แนวทางนี้ก็ต้องมีการจัดชุดลาดตระเวนป้องกันหมู่บ้าน การทำบ่อมทางเข้าออกหมู่บ้าน จนครบ ทั้ง 4 จุด
- ผู้สัมภาษณ์ - ถ้าอย่างนั้นผมอยากให้เล่าถึงขั้นตอนวิธีการทำบ่อมที่ก่อนนะครับ
- คุณสมศักดิ์ - ที่แรกก็ปรึกษากับคณะกรรมการหมู่บ้านฝ่ายอื่น ๆ กันแหละครับว่าจะทำอย่างไร การหาแนวทางก็มีบุญเฮื้อ (นางบุญเฮื้อ สุภภรณ์เหมินทร์) และพี่เกริกพล (ส.อ.เกริกพล สุภภรณ์เหมินทร์) โฉนที่หมู่บ้านแพรกกหาโน่นช่วยแนะนำให้
- ผู้สัมภาษณ์ - ทำไมต้องทำบ่อม (ยาม) ด้วย
- คุณสมศักดิ์ - ก็เพื่อให้เป็นหมู่บ้าน อพ.สมบูรณ์แบบ เวลากลางคืนก็มียามประจำบ่อม ก็ไม่ใช่ว่าจำเป็นอะไร ที่ทำก็เพื่อประกวดหมู่บ้านสิ่งหนึ่ง จำเป็นต้องสร้าง เพื่อให้เป็นหมู่บ้าน อพ.ครบเครื่อง ที่บ่อมก็มีไม้กั้นถนนทั้ง 4 ด้าน เวลา กลางค้ำกลางคืนก็ตรวจจรตราที่ผ่านเข้าออก แต่เดี๋ยวนี้นี้พียงหมดแล้ว ตรวจคน แผลกหน้า แต่จริง ๆ แล้วมันไม่ได้มีอะไรหรอก เหตุการณ์มันไม่มี
- ผู้สัมภาษณ์ - การทำบ่อมนี้คุณสมศักดิ์ใช้วิธีการอย่างไร จนสำเร็จดังที่ว่า รวมทั้งเรื่อง เงินทองที่มาใช้ทำ
- คุณสมศักดิ์ - งบประมาณ 8,000 บาท 4 บ่อม ตกบ่อมละ 2,000 บาท ใช้คอนกรีตหมด
- ผู้สัมภาษณ์ - งบประมาณจากไหนครับ
- คุณสมศักดิ์ - ของหมู่บ้านเอาจากคลัง ผมเอาเรื่องเข้าไปเสนอในคณะกรรมการ ขอเงินมา ทำบ่อมจากคณะกรรมการ เขาก็เห็นด้วย เพราะว่าตอนนั้นแผนจะส่งหมู่บ้าน เข้าประกวดระดับประเทศ คือว่าถ้าไม่มีบ่อม ค่ะแน่มันจะตกอะไรอย่างนั้น หมู่บ้าน อพ. มันก็ไม่สมบูรณ์ ก็จัดการให้ชาวบ้านในแต่ละเขตจัดทำกันทั้ง 4 เขต

- ผู้สัมภาษณ์ - คุณสมศักดิ์ ได้ดำเนินการอย่างไรให้เขาทำกัน
- คุณสมศักดิ์ - ก็บอกกับหัวหน้าเขต บอกว่าเรื่องทำบ่อม้มน้ำจำเป็น เราก็ปรึกษากับหัวหน้าเขต ว่าให้ช่วยทำบ่อม้มน้ำ แล้วในหมู่บ้านหนึ่งมันจะมีขีด ขรบ. (ชุดรักษาความปลอดภัย) อยู่ชุดหนึ่ง ก็ให้ชุด ขรบ. นั้นแหละทำ ชาวบ้านเขาก็ช่วยกัน ไม่นานราว 15 วันก็เสร็จ
- ผู้สัมภาษณ์ - ชุด ขรบ. คุณสมศักดิ์ เป็นหัวหน้าทั้งหมดหรือยังครับ
- คุณสมศักดิ์ - ครับ เป็นหัวหน้าทั้งหมด
- ผู้สัมภาษณ์ - ทำไมจึงได้เป็นหัวหน้าครับ
- คุณสมศักดิ์ - ก็เขาคัดเลือกกันมาตรงที่ว่าเป็นคนหนุ่มแล้วพอมีผลงานอยู่บ้าง แล้วสามารถเสียสละงานหรือเวลาส่วนตัวให้กับงานของหมู่บ้านได้ เช่น ถ้ามีเหตุการณ์อะไร ใครมาเรียกไปไหนก็ไปได้ทันที ก็เลือกตั้งกันขึ้นมา ผมเคยไปฝึกที่ศูนย์เสมานมิตร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อปี 2530 ทหารเป็นผู้ฝึก
- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วด้านอื่นและครับที่คิดว่าเข้าไปมีบทบาทสำคัญ
- คุณสมศักดิ์ - เป็นกรรมการออมทรัพย์ ซึ่งเริ่มต้นมีสมาชิกเพียง 37 คน ตอนนั้นซึ่งดำเนินการตามแนวของพัฒนาชุมชน สัจจะออมทรัพย์ ทางราชการเข้ามา ในตอนแรกก็ประชุมชี้แจงชาวบ้าน เอาสมุดฝาก (เงิน) มาให้เสร็จ ประชุมกันกลางคืน ตอนนั้นผมยังจำได้ เริ่มแรกก็ได้แค่ 37 คน (เป็นสมาชิก) ตอนนี้ได้ถึง 168 คนแล้ว
- ผู้สัมภาษณ์ - ความภูมิใจที่ได้ทำเรื่องสัจจะออมทรัพย์นี้ มีอย่างไรครับ
- คุณสมศักดิ์ - คือว่าเรื่องนี้ ชาวบ้านยอมรับ ชาวบ้านเชื่อเรา ว่าเราเอาเงินเขามาถือไว้ เกิดดอกออกผลอะไรก็มาปันให้เขา ซึ่งปีที่ 4 ปีที่ 5 นี้ ฝากร้อยละหนึ่งได้ดอก 21 บาทต่อปี
- ผู้สัมภาษณ์ - ที่เข้าไปทำนี้ทำอย่างไรครับจึงสำเร็จอย่างนี้
- คุณสมศักดิ์ - มันมีอยู่ช่วงหนึ่ง สจ. เบล็อง กับครูพร้อม เขามีปัญหากันอยู่นิดหนึ่ง ชาวบ้านเราก็เห็น ชาวบ้านเขาถอนเงินออกกันเกือบหมด แต่ผมก็เข้าไปทำ โดยเอาความซื่อตรงเข้าไปว่ากัน พวกที่ออกไปก็กลับเข้ามาหมด เพราะว่าเขาเห็นผลงาน ตอนสิ้นปี การปันผล เขาว่าคงไปรอดแล้ว และเขาก็หวังที่จะกู้เงินกันด้วย ดอกเบี้ยถูก ก็ไม่ต้องไปพูดอะไรเขาเห็นเอง

- ผู้สัมภาษณ์ - ขอย้อนกลับไปถามเรื่องชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านอีกครั้งครับ ก็มีสมาชิกมีการแจกจ่ายปืนด้วยใช่ไหมครับ เรื่องนี้คุณสมศักดิ์ ดำเนินการอย่างไรบ้างในการควบคุมดูแลชุด ชรบ.
- คุณสมศักดิ์ - ตอนแรกก็มาประชุมกันก่อนราว ๆ 50 คน ตอนนั้นเรามีการฝึกโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เข้ามา ซึ่งเจ้าหน้าที่เขาก็ชี้แจงอบรมอยู่แล้วว่าชุด ชรบ. ต้องลาดตระเวนในหมู่บ้าน ก็จัดดินละ 7 คน
- ผู้สัมภาษณ์ - การคัดเลือกคนที่มาทำหน้าที่นี้ ทำอย่างไร
- คุณสมศักดิ์ - แต่ละเขตบ้านก็ส่งชื่อคนมา แต่อย่างว่าการลาดตระเวนที่จะทำอย่างต่อเนื่องมันก็ทำไม่ได้ อย่างชาวบ้านเขาต้องไปทำงาน ซึ่งเป็นความคิดของทางราชการให้เราทำ ซึ่งความจริงแล้วทำลำบาก เห็นแล้วว่าทำลำบาก เพราะว่าแต่ละคนพอดี 2 ตี 3 เขาก็ต้องไปตัดยางแล้ว ก็ต้องพักผ่อนนอนบ้าง
- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วช่วงแรก ๆ ทำไม่ถึงทำได้
- คุณสมศักดิ์ - ช่วงแรกดีครับ เพราะว่าเราจะประกบหมู่บ้าน ก็เรียกว่าเอาเรื่องประกบหมู่บ้านไปโน้มน้าวจิตใจเขาให้ช่วยกันทำ เพราะว่าเขาตรวจลายเซ็นการลาดตระเวนแต่ละคืนด้วย ก็เลยต้องทำให้มันเป็นกิจลักษณะของ ชรบ. การแจกจ่ายปืนอะไรก็ต้องทำรายละเอียดหมด มีบัญชีคุมหมด
- ผู้สัมภาษณ์ - การแจกปืนนี้ใครกำหนด
- คุณสมศักดิ์ - ก็มีผู้ใหญ่คลั่ง ผม แล้วก็คุณเจริญ (แทนหนู) ตอนนั้นที่จัดการชี้ตัวว่าใครจะรับปืนไป ก็ดูคนที่ไว้ใจได้ ให้ความร่วมมือในการพัฒนา
- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วมีปัญหาขัดข้องอะไรไหมครับ
- คุณสมศักดิ์ - ก็ไม่มี แต่จริงแล้วเขาไม่อยากเอาไปหรอก เพราะถ้าสูญหายมันก็ต้องเสียเงิน
- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วตอนนี้ไปไงบ้างครับ ชุด ชรบ.
- คุณสมศักดิ์ - เรียบร้อยแล้ว รวมไม่ได้แล้ว ไม่มีแล้ว เพราะงานมันมากกันแต่ละคน และพอดีในหมู่บ้านก็ไม่มีคดีอะไร ไม่ว่าจะลักขโมย ถึงฆ่าฟัน ที่นิพาทกันหมู่บ้านก็เรื่องดิน ที่ดินเสียมากกว่า มันไม่ต้องมีชุด ชรบ. ก็ได้

- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วในการพัฒนาด้านอื่น ๆ ละครับนอกจากสองเรื่องที่พูดกันมา
- คุณสมศักดิ์ - ก็ตอนทำนี่ต่างคนต่างทำ ต่างช่วยกันทำ ความคิดก็มาจากผู้หลักผู้ใหญ่ ผมก็ไป
ร่วมด้วยทุกงาน ทุกสิ่งที่เขาทำ แต่ไม่ได้เป็นหัวเรี่ยวหัวแรงเรื่องคิด แต่ถ้า
เขามอบหมายอะไรให้แล้วก็ไว้ใจได้ ก็เอาจริงเอาจังว่ากันเต็มที่ คือนิสัยผม
ชอบช่วยเหลือสังคมอยู่แล้ว
- ผู้สัมภาษณ์ - แสดงว่าในเรื่องการทำถนนหนทางในหมู่บ้าน ก็เข้าไปมีส่วนช่วยด้วยใช่ไหมครับ
- คุณสมศักดิ์ - ก็มีส่วนด้วย อย่างถนนที่ผ่านหน้าบ้านผมออกไปติดต่อกับหมู่ 4 นี้ คือแรกเริ่มที่มี
ความเดือดร้อนเรื่องถนนหนทาง เขาก็คิดทำกัน เขาก็ไปปรึกษาผู้ใหญ่บ้าน แต่
บางคนเขาไม่ยอมเมื่อ (ตัด) ถนนไปโดน (ที่) ดินเขาเข้า ผมจะต้องไปพูดเอง
หรือหาคนที่ไปพูดกับเขาได้
- ผู้สัมภาษณ์ - ยกตัวอย่างเรื่องที่เกิดขึ้น ที่เขาไม่ยอมมันเป็นที่ดินของใครครับ
- คุณสมศักดิ์ - ที่ดินของนางเซียด และของบ่าวอ้วน ซึ่งเขาไม่ยอมให้ถนนตัดผ่าน ก็ไปพูดกัน
หลายคน สามสี่คน ก็มีนายถนัด ผู้ใหญ่ (นายคลัง คงแก้ว) ผู้ใหญ่ผันหมู่ที่ 4
เพราะทางที่จะทำนั้นเข้าบ้าน (ผู้ใหญ่ผัน) แก ก็ผมด้วย ก็ขอร้องกัน คนนี้ไม่ได้
ก็คนโน้นมาพูดอีก อาศัยความเกรงใจกันมากกว่า
- ผู้สัมภาษณ์ - เกี่ยวกับเรื่องทำรั้วบ้านละครับ
- คุณสมศักดิ์ - นี่เป็นเรื่องผิดพลาดในตอนนั้น เรื่องเอาไม่มาทำรั้ว เพราะว่า (รั้ว) อยู่ได้
ราว ๆ (ประมาณ) 2 ปี ก็ล้มหมด ตอนนั้นก็ไม่ได้เห็นแล้ว ตอนนั้นทำกันตลอดหมด
- ผู้สัมภาษณ์ - เรื่องที่ผมสนใจอีกอย่างก็คือการเก็บเงินจากชาวบ้าน คณะกรรมการเขาทำกัน
อย่างไร
- คุณสมศักดิ์ - พอมีเรื่องแบบนี้ (ต้องเก็บเงิน) ขึ้นมา ผู้ใหญ่ก็ให้ผมนี่แหละหนึ่งคน พี่วรรณ
(คุณศิริวรรณ หนูพันธ์) พี่เจริญ (คุณเจริญ เทนหนู) ทั้งที่เป็นประจำ เหมือน
เรื่องทำนบ มันต้องมีสาเหตุมาก่อน ตอนนั้น 53,000 บาท คนเก็บเงินต้อง
หน้าด้าน เก็บสองครั้งด้วยตอนนั้น แต่วก่อนที่จะเก็บเงินกันนี่ก็จะต้องมีกา
ประชุมชี้แจงชาวบ้านก่อน ซึ่งบางคนประชุมเสร็จแล้วก็เอาเงินมาให้เอง การ
ชี้แจงชาวบ้านให้ดีก็มีผลด้วย เหมือนวันนั้นเรื่องทำนบนี้ นำเป็ลียง พี่เจริญ

ช่วยกันพูด พูดกันเจ็บ ๆ ในวันนี้ นี่ผมก้านก็ยังคงค้างอยู่หมื่นหนึ่งเลย จริง ๆ แล้ววันนี้ผมไปถอนเงินออมทรัพย์มาสวมหมื่น ผู้ใหญ่คลังรับผิดชอบไปหมื่นหนึ่ง ผู้ใหญ่ผันหมื่นหนึ่ง ก้านหมื่นหนึ่ง ตอนนี้ได้คืนมาแล้วสองหมื่น เหลือแต่ที่ส่วนของ ก้าน ถ้าไม่อย่างนั้น (ถ้าไม่ทำอย่างนี้) ก็ไม่เสร็จ ตอนนี้ผมก็เสียดอกเบี้ยเองอยู่ นี่ถ้าหากก้านไม่เอามาให้แล้ว ก็ต้องปรึกษากับกรรมการที่เกี่ยวข้อง ตอนนี้ผมเสียดอกเบี้ยมาหลายเดือนแล้ว แต่เรื่องนี้เป็นเรื่องส่วนรวม ก็ต้องยอมได้ต้องเสียสละบ้าง การเก็บเงินจากชาวบ้านบางทีก็ทำได้ช้า คือ เราต้องหาวิธีแก้ไขไปก่อน

ผู้สัมภาษณ์ - ในเรื่องการทำประปาหมู่บ้าน ละครับ

คุณสมศักดิ์ - ก็เกี่ยวข้องตั้งแต่แรกเริ่ม จนเดี๋ยวนี้ ผมก็ยังเป็นกรรมการอยู่ด้วย ตอนนี้มีกรรมการอยู่หกคน ตั้งแต่เริ่มแรกไม่ว่าเก็บเงิน จดมิเตอร์ บีสองปีไม่ใช่เอาเงินค่าจ้างอะไร มาระยะหลังที่เขาให้เดือนละสองร้อย แต่ในช่วงแรก เรื่องแบบนี้การดำเนินการผมทำเองให้หมด เรื่องส่วนรวมแล้วก็ชอบทำ ทำให้ฟรี ๆ คือเขาเห็นว่าเราเหนื่อยยังไง

ผู้สัมภาษณ์ - ในกรรมการหมู่บ้าน คุณสมศักดิ์มีข้อคิดเห็นอย่างไรบ้าง

คุณสมศักดิ์ - ในความเห็นผมแล้ว คนที่มีบทบาทสำคัญ ๆ ตามความเห็นผมนะ ผมให้บ่าวเปลื้อง (นายเปลื้อง ช่วยสง) อยู่ที่แรก รองลงมาคือพี่วรรณ (คุณศิริวรรณ หนูพันธ์) และกี่ป่าวคลัง (นายคลัง คงแก้ว) อยู่คนที่สาม นอกนั้นก็พอกัน การทำงานพี่วรรณเป็นคนจริงใจกับชาวบ้านมาก ส่วน สจ. เปลื้อง เป็นคนเจ้าหัวคิด (เป็นคนคิดริเริ่ม) แก่คิดแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันที กับชาวบ้านแกไม่เอาเปรียบ บ่าวคลัง ผู้ใหญ่บ้านแกเป็นคนตามนี้เอง ให้แกคิดแกไม่คิดหรอก แต่ถ้าคนอื่นคิดมาให้แกทำ แกก็ทำ และเรื่องประสานงานนี้บทบาทแกน้อย การประสานงานที่แกอยู่ก็มี บ่าวเปลื้อง พี่วรรณ และกี่ปี่เจริญ ถึงพอไปบ่าวเฟื่อง (คุณเฟื่อง จันทร์แดง) แกเด่นทางสาธารณสุข แกเด่นจริง แกเสียสละมาก ถึงผลงานที่แกทำออกมาชาวบ้านพอใจหมด เช่น กองทุนยา หรือด้านโภชนาการเหมือน สจ. เปลื้อง แกทำอะไร แกก็ทำได้แหละนะ เพราะว่าเงินแกมาก

เงินทองแก่ก็ได้พี่พรรคก็เหมือนกัน ไม่ต้องพูดเรื่องฐานะ ก็สองบ้านนี้ในหมู่บ้านนี้ ที่ฐานะดีอยู่ ส่วนบ่าวเปลื้อง ก็รู้จักคนมาก แกคนพูดเก่ง ผมก็ไปอยู่เรื่อย ไปกับ แกเรื่อย ๆ

- ผู้สัมภาษณ์ - อ้อ อีกเรื่องหนึ่งคือเรื่องหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง คุณสมศักดิ์มีส่วนดำเนินการอย่างไรบ้าง
- คุณสมศักดิ์ - ก็ทำได้สักปีสองปีเท่านั้น (เรื่องทำให้หมู่บ้านเป็นหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง) ก็ในตอนนั้นก็เรื่องพวกบ้านขายเหล้า พวกเล่นการพนัน ก็ไปช่วยพูดขอร้องกับ เขาด้วย ว่าเรื่องการพนันถ้าจะเล่นก็ไปเล่นข้างนอก เหล้าถ้าจะกินก็หลีกเลี่ยง
- ผู้สัมภาษณ์ - ช่วยยกตัวอย่างเรื่องจริงเลยได้ไหมครับ ใครที่ขายเหล้า
- คุณสมศักดิ์ - ก็มี นายจีน (พิการ) ที่รับรถของสงเคราะห์ แกขายเหล้าเถื่อนบ่าวเปลื้อง บอกกับผมว่าให้ไปจัดการกับคนนี้ แกไปพูดไม่ได้ เพราะคนนี้ไม่ถูกกันหลาย เรื่อง ผมกับนายคลื่นก็ไปช่วยกันพูด
- ผู้สัมภาษณ์ - อย่างคนนี้พอคุณสมศักดิ์ไปพูดแล้วเขามีปฏิกิริยาหรือไม่
- คุณสมศักดิ์ - ก็มี เขาก็บอกว่าแล้วอย่างนี้เราจะกินอะไรละ ก็เลยหาวิธีให้เขาขายของให้ เขาทำงาน ก็จะหาเงินมาให้เขา (ทำทุน) แต่เขาทำไม่ได้ (เรื่องขายของ) แต่เขาก็ยอม เพื่อคนที่ไปพูดขอร้อง แต่เพื่อหมู่บ้านนี้เขาคงคิดไม่ถึงหรอก ก็ได้ ด้วยความแรงใจกัน ส่วนที่บ้านสาวตื่น ที่หัวเลี้ยว บ่าวเปลื้องไปพูดเอง ก็พูด ขอร้องได้แกเล็กให้ ก็อ้างเหตุผลเรื่องประกวดหมู่บ้าน แล้วก็เอาหน้า ผู้ว่าฯ (ราชการจังหวัด) เรื่องผลงานด้วย ของผู้ว่าฯ สุกศรี สมัยนั้น ว่า ให้ได้สักหมู่บ้าน
- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วเรื่องการพนันในหมู่บ้านล่ะครับ
- คุณสมศักดิ์ - มันก็มีพวกเล่นการพนัน พวกเล่นไพ่ ก็ไม่ได้ให้เขาเลิก แต่ให้เล่นข้างนอก (หมู่บ้าน) ผมก็ไป (ขอร้อง) ด้วย ก็มีอยู่ไม่กี่คน ก็รู้ว่าใครเป็นใคร เขาก็ไปเล่นข้างนอก ก็เหมือนอย่างบ่าวเปลื้องว่านั่นแหละ คนกินเหล้า หลาย ๆ คนพากันไปกินข้างนอก เศรษฐกิจมันก็ไม่ดี ในความเป็นจริงแล้ว เรื่องแบบนี้มันตัดไม่ขาดหรอก ก็ใช้วิธีขอร้องกันนั่นแหละ เหมือนบ่าวเปลื้อง

ไปพูดขอร้องเขาก็เกรงใจความดีกันนี้ (นี่เอง) มีปัญหาอะไรบ่าวเปลื้องเคย
ช่วยเหลือเขาไว้มาก เหมือนผมไม่ใช่ไปขอร้องเขาได้ทุกครัว (บ้าน)

ผู้สัมภาษณ์ - ครับ ที่กรุณาให้สัมภาษณ์มาก็ได้ความจริงในการพัฒนาหมู่บ้านหลายประการ ผม
ขอขอบคุณ คุณเสมศักดิ์ที่ให้ความช่วยเหลือครั้งนี้ ขอขอบคุณครับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึกการสัมภาษณ์ คุณเปลื้อง ชูช่วย

วันที่ 22 กรกฎาคม 2533

- ผู้สัมภาษณ์ - นำเปลื้อง ช่วยเล่าเรื่องการพัฒนาหมู่บ้าน การเริ่มต้นที่นำเขาไปมีส่วนเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงทำการการพัฒนาให้ผมฟังด้วยครับ
- คุณเปลื้อง - เอาเรื่องการทำประปาที่ความนี้ ที่อยู่นำบ้านนำนี้แหละก่อน คือ เริ่มแรกนี่ก็ไม่ใช่ว่าจะทำให้ใหญ่โตแบบนี้ ก็นำเปลื้อง (นายเปลื้อง จิตคงสง) ก็เป็นต้นคิดขึ้นมาก่อน ก็ว่าจะทำกันเล็ก ๆ เอาน้ำไว้ใช้เลี้ยงหมูกัน 5-6 บ้าน หย่อมนี้เท่านั้น แต่นำเปลื้องแกคิดอีกทีถ้าเราจะทำกันแค่บ้านไม่กี่หลังคา พวกอยู่ใกล้ๆ นี่เขาก็เดือดร้อนเรื่องน้ำอยู่เหมือนกันเวลาหน้าแล้ง เหมือนกับว่าเราจะสะตากลสบายแต่กลุ่มเดียวก็ยังงี้ ๆ อยู่ ทางนำเปลื้องก็ให้ถาม ๆ ชาวบ้านหย่อมนี้ (ละแวกนี้) ดู คนไหนก็เอา คนนี้ก็เอา พอหลายคนเอา แขนงาก็เลืกหมด พอเป็นอย่างนั้นก็คิดทำให้มันใหญ่ขึ้น นำเปลื้องก็บอกว่า เรื่องหิน เรื่องทราย แกออกให้เอง เพราะว่าแกทำรับเหมาก่อสร้างอยู่แล้ว ส่วนเรื่องเงินค่าก่อก่อสร้างอื่น ๆ พวกชาวบ้านก็พร้อมใจกันว่าเสียสละช่วยกัน เท่าไรเขาก็เอา (ร่วมกันช่วยออกเงิน) ก็เลยตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเลยทีนี้ อย่างเจริญ (นายเจริญ เทพหนู) นี่รับเลยว่าย่อมบ้านของเขาจะอาสาเก็บเงินให้ ตอนนั้นยังไม่เป็นหมู่บ้าน อป.เลย ไฟฟ้าก็ยังไม่ มี ยังไม่เข้ามา
- ผู้สัมภาษณ์ - ขอถามแทรกนิดหนึ่งครับว่า ตอนนั้นคิดกันยังไงว่าจะต้องใช้เงินเท่าใด
- คุณเปลื้อง - เตี่ยครับ ขอท้าวความนิดหนึ่งก่อน คือก่อนจะทำใหญ่นี้ ก็ลองกันก่อนว่า จะทำได้หรือไม่ที่จะสูบน้ำจากบ่อมาขึ้นแท็งค์น้ำ ก็เอาเครื่องจุด (เครื่องยนต์) ที่ใช้ไถนาของผมนี้แหละ ตอนนั้นก็มียูเครืองเดียว แล้วก็ลองกับเครื่องสูบน้ำ ยิมเขามา ลองสูบน้ำขึ้นไปบนยอดไม้ดูว่ามันดูดน้ำขึ้นไหม ก็ลองให้ชาวบ้านเขา ดู เขาเห็นกันด้วยนั่นแหละว่าทำได้หรือไม่ ก็เห็นว่ามันน่าจะทำได้ ก็ตกลงใจจะทำให้มันใหญ่โต นำเปลื้องก็ออกหิน ออกทรายให้ เหล็ก ปูน

ก็ต้องช่วยกันแหละที่นี่ ทุกคนก็พูดกันว่าเท่าใดก็ต้องออกกันแหละที่นี่ เพราะว่า มันตรงกับความต้องการของชาวบ้านหย่อมนี้ เรียกว่าอดน้ำกันทุกบ้าน ก็ต่างคน ก็ต่างคิดกันด้วยว่าจะหาเงินที่ไหนมาช่วยได้บ้าง นำเปลื้อง แยกก็รับไปหาเอง ไปเดินเอง แยกไปหามาจากหน่วยประชาสงเคราะห์ (ที่จังหวัด)

- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วคิดตัวจำนวนเงินกันได้ไหมครับตอนนั้นว่าจะต้องใช้เงินเท่าใด
- คุณเปลื้อง - ก็ไม่ใช่คิดกันถูก (หมายถึงคิดไม่ได้) ในตอนนั้น ก็พูด ๆ กันว่าใครจะออกกันเท่าใด นำเปลื้องออกหนักกับทราย ผมก็บอกว่าผมออกสามพัน คนโน้นออกสองพันห้าบ้าง สองพันบ้าง ถึงห้าร้อยก็มี ก็รวม ๆ กัน แต่ท้ายที่สุดเงินก็เหลือนะ คือ นำเปลื้องแยกไปติดต่อกับประชาสงเคราะห์ได้มาห้าหมื่น แต่ว่าไม่ใช่ว่าเขาให้มาเป็นตัวเงิน เขาให้มาเป็นวัสดุ คิดเป็นเงินแล้ว ก็ห้าหมื่นก็ได้เป็นพวกท่อน้ำบ้าง ก็พอนำเปลื้องไปติดต่อกับนายเอ็ดดี้ อาสาสมัครฝรั่งมาด้วย นำเปลื้องไปหามาจาก รพช. เอ็ดดี้ก็เข้ามาช่วยตรวจดูว่าตรงไหนที่จะทำได้ เอ็ดดี้สำรวจเอง ก็บอกว่าตั้งตรงนี้ (หน้าบ้าน นายเปลื้อง เอง) ผมก็คำนวณเหมือนกันตอนแรกเพราะกลัวว่ามันจะล้มใส่บ้านผม แต่เอ็ดดี้เขารับรองว่าไม่ล้มแน่ เขารับประกัน เอ็ดดี้ก็ออกแบบคิดแปลนได้ของมา ปูน ทราย เหล็กที่นี่เอ็ดดี้ก็บอกว่าช่าง ตอนนั้นกรรมการ 12 คน ก็คิดกันว่าต่างคนต่างก็ไปหามา จะเอารายที่ถูกที่สุด (ค่าจ้างช่าง) ก็ได้ช่างที่ผมไปหามา คือ ราคาค่าจ้างหมื่นสี่ ส่วนไม้ทำบ้าน ก็ผมอีกแหละ ไม้ที่สวนยางผม ไม้เหียง ผมไปจ้างช่างที่โน่น (ใกล้สวนยาง) เลื่อยมาทำแรงงานก็คนมาช่วยกันพร้อมเพรียงจริง ๆ ตอนนั้น ก็เสร็จไว
- ผู้สัมภาษณ์ - น้าว่าเพราะอะไรชาวบ้านเขาจึงพร้อมเพียงกันมาก
- คุณเปลื้อง - คงเพราะว่าเขาอดน้ำกันด้วยนะ มันเป็นผลประโยชน์ของเขากันทุกคน พวกผมก็ช่วยพูด ๆ กันว่าจะต้องได้ (สำเร็จ) แน่ และเอ็ดดี้ก็รับประกัน
- ผู้สัมภาษณ์ - ที่ว่าไม้ทำบ้านนี้เป็นของน้าเองใช่ไหม
- คุณเปลื้อง - ครับ ของผมเอง ก็ยกให้กันฟรี ไม่ใช่คิดอะไร แต่ค่าจ้างเลื่อยส่วนรวมเขาออก ตอนนั้นไม้เหียงก็ค่าไม่มากมายอะไร

- ผู้สัมภาษณ์ - คนสำคัญ ๆ ตันคิด ชักนำทำเรื่องนี้ก็มี
- คุณเปลื้อง - มีน้ำเปลื้อง เรียง (นายเจริญ เทพหนู) ผม น้ำเปลื้อง เป็นประธาน
สายโนนให้เรียงเก็บ หย่อมนี้ผมเก็บเงิน
- ผู้สัมภาษณ์ - ทำไมน้ำจึงรับผิดชอบเก็บเงินสายบ้านนี้
- คุณเปลื้อง - เพราะเขาเห็นว่าผมเก็บเงินไม่สูญ (หาย) แน่ คือ เขาเชื่อใจเรา
- ผู้สัมภาษณ์ - น้ำเปลื้อง มีวิธีการเก็บเงินจากชาวบ้านอย่างไรครับ ที่ทำมา
- คุณเปลื้อง - ตอนนั้นก็ต้องเดินเก็บไปเรื่อย ก็บอกเขาก็คงตกลงกันแล้วว่าเอาก็ต้องให้ชาวบ้าน
เขาก็พูด ๆ กันเหมือนกัน ว่าโนนมาอีกแล้วช่างสำรวจ เราก็ต้องพยายาม
ใครมีให้ก็เอาก่อน เรียกว่าสมทบกัน เอามาซื้อปูน กับเหล็ก
- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วกำหนดกันไหมครับว่าจะเก็บคนละเท่าใด บ้านละเท่าใด
- คุณเปลื้อง - ก็ไม่ได้กำหนด แต่เราก็ดูว่าจะเก็บบ้านไหนเท่าใด ก็ต้องพูดโดยความที่
ดูแล้วว่าบ้านที่เราไปเก็บนั้นเขาจะให้เราได้เท่าใด ผมก็พูดด้วยว่าอย่างบ้านนี้
ต้องให้สองพัน แต่เมื่อเขาว่าไม่มีให้มากถึงสองพัน พันห้าเขาก็ควรให้ได้ นี่มัน
เป็นวิธีการพูดด้วย พอคิดกันได้แบบนี้แล้วใครให้เท่าใดมา เราก็เอามาเขียนไว้
ที่ป้ายใหญ่ให้คนเห็น อันนี้ก็ช่วยได้เหมือนกัน เพราะชาวบ้านเขาเห็นว่าใครให้
เท่าใด พวกที่ไม่ให้ หรือให้น้อยก็ต้องให้ให้มันเหมือนกัน ช่วงที่ทำ ๆ กันอยู่ที่
ผู้ว่าฯ นิพนธ์ฯ ก็มาเยี่ยมตอนนั้น แล้วแกก็เป็นคนมาเปิดเอง
- ผู้สัมภาษณ์ - การคิดทำประปानीเท่าที่ฟังมา หน่วยราชการไม่ได้เข้ามาร่วมคิดร่วมทำใช้ไหม
- คุณเปลื้อง - เราเริ่มคิดกันเอง หน่วยราชการไม่รู้เรื่องอะไร ที่แรกก็เริ่มกันอย่างไร
แหละจะหาน้ำให้ไว้เลี้ยงหมูนี้เอง ทำน้ำอย่าให้ขาดแคลน
- ผู้สัมภาษณ์ - เดี่ยวก่อนนะครับ ผมสนใจตรงวิธีการพูดที่น้ำเปลื้องว่า ตอนเก็บเงินเป็น
อย่างไรครับ ทำอย่างไร
- คุณเปลื้อง - วิธีการก็ดูว่าใครดีกับใคร ถึงบางทีพูดเจ็บ ๆ ก็ไม่ใช่ว่าเขาจะโกรธ ผมเอง
ก็พูดตรง ๆ นี้แหละ ว่าเขาจะเอาหรือไม่เอา ถ้าเขาก็ต้องร่วมทำพร้อม ๆ
กัน ครั้นจะมาเอาทีหลังก็คงต้องปรับกันแพง แต่ก็ต้องโน้มน้าวเขาด้วยว่ามันต้อง
เสร็จแน่ ได้ผลแน่ ก็มีเหมือนกันพวกที่ไม่ให้ เขาพูดว่าเขาไม่ได้มีเงินเหมือน

กับผม ที่จะออกโน้นออกนี้ได้ เขาก็บอกว่าไม่มีเงิน ผมก็บอกไปว่าไม่มีก็ใช่
จะเป็นอะไร ก็ผิดไปกันได้ไม่ใช่ว่าจะเอาตอนนี้เลย

- ผู้สัมภาษณ์ - ผมเดาว่าคงมีพวกไม่ให้ความร่วมมือบ้างเหมือนกัน แล้วนำทำอย่างไร
- คุณเปลี่ยน - อันนี้มันอยู่ที่วิธีการพูดเหมือนกัน อย่างเช่นบ้านสาวพูนนี่ มีอยู่สามหลังคา
เอาบ้านละแวกร้อยพอ แกก็บอกว่าไม่มีจริง ๆ นี่เงินจะให้ลูกเรียนหนังสือก็ไม่มี
ผมก็เลยบอกว่าเอาแบบนี้ ผมให้ยืมผมก่อน แล้วจะให้ผมเมื่อไรก็ตามใจ
แต่ที่ผมให้ยืมก่อน ก็ให้ยืมไปจริง ก็ไม่ใช่เฉพาะบ้านสาวพูน ก็หลายบ้านเหมือน
กันที่ผมทำแบบนี้ แต่ว่าถ้าไม่ได้ผลผมคิดว่าผมก็เดือดร้อนเหมือนกันตอนนั้น ผมก็
ไม่ใช่ว่ามีเงินมากแต่ถ้าเมื่อตั้งใจทำแล้ว ก็ต้องให้มันสำเร็จ
- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วเรื่องช่างนี้เขาก็เป็นคนไปติดต่อมาเอง
- คุณเปลี่ยน - ครับ เอาของผมที่ไปติดต่อมา เพราะของผมถูกกว่าเพื่อน (คนอื่น ๆ) ก็
เรียกว่าที่เป็นสำเร็จนี้เขาเปลี่ยนก็ได้ช่วยมาก คือ แกเป็นคนเจ้าความคิด (คนคิด
ริเริ่ม) การชนไม้ หนองอะไรนี้ ก็ได้รับบรรทุกของแกนี่แหละไปชนมา คือแกพร้อม
จะสร้างอะไรนี้ก็สบาย
- ผู้สัมภาษณ์ - เรื่องประปากี่ผ่านไป แล้วก็เรื่องอะไรอีกครับ ที่นำเข้าไปมีส่วนสำคัญ
- คุณเปลี่ยน - ก็เรื่องกลุ่มยาง ที่ผมเป็นกรรมการอยู่ กลุ่มที่จริงเกิดขึ้นก่อนประปาอีก
ตั้งแต่ปี 19 (2519) ก็ได้ความคิดจากนี้ชายผมมาว่าการตั้งเป็นกลุ่มแล้ว มัน
จะทำให้ขายได้ราคาดี ก็ไปติดต่อเจ้าหน้าที่มา ก็เพื่อนผมมาปรับปรุงยาง ก็
ติดต่อได้อุปกรณ์มา ก็ไปตั้งที่บ้านเรียว (คุณเจริญ เทพหนู) ก่อน แล้วก็มาที่
บ้านผม ก็อยู่บ้านผมนาน ก็คิดกันว่าอยู่ที่บ้านผมที่จริงมันก็ไม่ใช่ว่าอะไร แต่
ควรหาที่จะดีกว่า ผมกับเรียว นี่แหละไปติดต่อได้เงินเข้ามาจากการก็ได้
เงินมาแสนหนึ่งมาทำโรงชื้อยาง ก็ได้มาแสนหนึ่งแต่เงินจะซื้อที่ดินมันไม่มี
- ผู้สัมภาษณ์ - นำช่วยเหลือเรื่องที่ได้เงินมาแสนหนึ่งหน่อยได้ไหมครับ
- คุณเปลี่ยน - ผมกับเรียวแหละครับที่ไปติดต่อ ก็รู้จักกับสมยศที่กรมส่งเสริม (การยาง) ก็ไป
พูดขอกับเขาว่าให้ช่วย ให้ได้สักโรงเถอะยังงี้ ๆ ก็รู้จักกันตั้งแต่ไปอบรม
(เรื่องพัฒนาคุณภาพยาง) ก็ไม่ได้ถึงกับว่ารุ่งเต็นอะไรมา คือเขาจะให้อยู่แล้ว

ขึ้นอยู่กับใครจะมีเหตุผลไปเอา ก็ทำเรื่องขอไป ขอเขาก็ให้ ก็รู้จักกับเจ้าหน้าที่
ก็มีส่วนช่วยด้วย แต่ที่จริงกลุ่มเราก็มีผลงานอยู่แล้วด้วย

- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วในส่วนของการติดต่อให้ชาวบ้านเข้ามาร่วมกับกลุ่มแบบนี้รับทำอย่างไร
- คุณเปลี่ยน - อันนี้ เรื่องราคาขายมันก็เห็นชัด ชาวบ้านเขาเห็นว่าทำให้ได้ราคาดี แรกเริ่ม
เราให้ชาวบ้านสมัครใจเข้าร่วม เริ่มเราก็เอาเงินมาจากสหกรณ์ (พนมวังก์)
กำไรที่ได้ต้องให้สหกรณ์ 30 เปอร์เซ็นต์ ให้ชาวบ้าน 70 เปอร์เซ็นต์ คือ
เรื่องนี้มันเห็นชัด เรื่องราคาขายยาง พอปลายปีก็ได้เงินปันผลอีกต่างหาก บ่าว
เฟื่อง (นายเฟื่อง จันทร์แดง) ก็เข้ามาช่วยในเรื่องเก็บรักษาเงินด้วย
- ผู้สัมภาษณ์ - ในเรื่องกลุ่มพัฒนาคุณภาพยางก็ผ่านไป ในการพัฒนาด้านอื่น ๆ อีกละครับ
- คุณเปลี่ยน - เรื่องพัฒนาหมู่บ้านนี้ ส่วนสำคัญก็เรื่องเงิน เรื่องเก็บเงิน เช่นว่า เราจะทำ
ศาลาเทอดพระเกียรตินี้จะเอาเงินมาจากไหน ตอนนั้นคิดว่าเงินต้องใช้มาก
ถ้าจะทำ
- ผู้สัมภาษณ์ - ก็เกี่ยวข้องกับตำแหน่งที่นำเปลี่ยนทำหน้าที่อยู่ตอนนี้เป็นฝ่ายการคลังใช้ไหมครับ
- คุณเปลี่ยน - ก็ใช่ ที่จะเล่านี้เป็นเรื่องจริง ๆ ทั้งนั้นแหละ แต่ก่อนพี่แฉะพ่อ (พี่แฉะ เป็น
คำเรียกคนที่บวชแล้วของภาคใต้) ทั้งนั้นแหละ แต่ก่อนพี่แฉะพ่อ (พี่แฉะ
เป็นคำเรียกคนที่บวชแล้วของภาคใต้) เป็นอยู่ก่อน ได้เงินรางวัลมาหมื่นหนึ่ง
ก็มีปัญหาหันขึ้นมาเพราะว่าคนรับเงินไว้ไม่บอกใคร ผมเองก็ไม่ได้รู้เรื่อง ก็มี
ปากเสียงกันในตอนนั้น ก็พี่แฉะต่อมาเขาก็เลยให้ผมเป็นฝ่ายการคลังตั้งแต่นั้นมา
- ผู้สัมภาษณ์ - ก็เรียกว่านำเปลี่ยนอยู่เกี่ยวข้องกับภาระการเงิน ว่าเงินเออะ ใช้ไหมครับ
- คุณเปลี่ยน - ผมว่าเรื่องนี้กลุ่มกรรมการในหมู่บ้านมีส่วนมาก อย่างว่าช่วงนั้นคน (ชาวบ้าน)
ก็ให้ความร่วมมือสูงมาก แต่ว่าหลังการพัฒนากันแล้วนี่คนก็มีความรู้สูงขึ้น แต่ว่า
ก็ยังขอได้เหมือนกันไม่ใช่ว่าจะไม่ได้ แต่มันไม่เหมือนกับแต่ก่อน แต่ก่อนก็จะขอ
ได้ง่าย ผมนี่เดินขอทุกบ้าน ก็ถูกว่าบ้างไม่ถูกว่าบ้าง เพราะว่าเราแบ่งสายกัน
รับผิดชอบ (ในการเก็บเงิน) เพราะว่าก่อนจะเก็บในช่วงนั้น นี่เราประชุมกัน
ก่อนแล้ว เขต 4 ให้ผมเก็บ เขต 2 ให้เจริญ (นายเจริญ เทพหนู) เก็บ

อย่างนี้ ก็คิดกันแหละครับ เวลาประชุม (ในกลุ่มกรรมการ) ว่าทำอย่างไรจะได้เงินมา เช่น จะรับหนึ่ง (ภาพยนตร์) มาฉาย ก็มีคนแย้งว่าถ้าขาดทุนใครจะรับผิดชอบ ผมต้องเสี่ยงอีกต่อนั้น เพราะคิดว่าทำเพื่อหมู่บ้าน ผมว่ารับหนึ่งมาฉายถ้าขาดทุนผมบอกผมรับผิดชอบเอง ผมต้องกล้าเสี่ยง ถ้าได้กำไรผมให้หมู่บ้าน ผมไม่เอาสีกบาท แต่ถ้าขาดทุนผมจะจ่ายเงินเอง ก็ได้กำไร ก็อย่างนี้แหละครับช่วงนั้นก็แจ่งในที่ประชุมแล้วก็ออกเก็บกันเลย

ผู้สัมภาษณ์ - จากที่ว่ามานี้ครับ แล้วพวกที่ไม่ให้ละครรับ ทำอย่างไร ยากไหม

คุณเป็ลลื้อน - ไม่ยาก คือพวกนี้เวลาคนอื่นเขาให้กันหมดแล้ว (ส่วนมาก) แล้วพวกนี้จะทนอยู่ไม่ได้หรอก คือตอนแรก ๆ เขาไม่ให้เราก็อยาไปแค่น (คะยั้นคะยอ) เขาค่อยเอาช่วงหลัง ไม่เป็นไรไปเอาที่คนอื่นก่อน คือมันต้องจำยอมในตอนหลัง

ผู้สัมภาษณ์ - แล้วนำไม่ได้พูดอะไรบ้างหรือครับ

คุณเป็ลลื้อน - ก็พูดเหมือนกัน ว่าคนอื่นเขาให้กันทั้งนั้น ก็เพื่อเอาไปพัฒนาหมู่บ้านนี้เองไม่ใช่เอาไปไหน คือชักจูงว่าทำอะไรก็ได้เราทั้งนั้น คือวิธีการนี้ก็คิดกันมาแล้ว เช่นว่าเราต้องทำบัญชีเก็บเงินให้เขา (ชาวบ้าน) เห็น และเราจะต้องออกแล้วด้วยก่อนที่จะไปเก็บคนอื่นเขา การเก็บเงินจากชาวบ้านนี้ใจร้อนไม่ได้ เราต้องติดต่อสมควรร อย่างเจริญ (นายเจริญ เทพหนู) ถึงขนาดร่ำร้องให้มาพูดกับผม ว่าไม่เอาแล้วเรื่องเก็บเงิน ผมก็บอกไปว่าอย่าใจร้อน ไปไหนคนเดียว เขาไม่ให้ ก็ต้องไปหลายครั้งหลายหน แต่เมื่อเก็บเงินมาแล้วก็ต้องเอามาทำจริง ๆ ให้เห็นผล แล้วครั้งต่อไปก็จะมีปัญหาน้อยลงไป น้อยลงไป

ผู้สัมภาษณ์ - ก็เรียกว่าเพื่อประกวดหมู่บ้านอย่างนั้นใช้ไหมครับ

คุณเป็ลลื้อน - ก็เป็นอย่างนั้น เรียกว่าทำกันเหนื่อยจริง ๆ ทุ่มเทจจริง ๆ เป็นหนี้เป็นสินกันก็เอาคืออย่างน้องวรรณ (คุณศิริวรรณ หนูพันธ์) กับนำเป็ลลื้อน (นายเป็ลลื้อน จิตคงสง) เขามีเงิน เรียกว่ายังมีก่อน ในช่วงที่ยังเก็บเงินไม่ได้ เอามาพัฒนาหมู่บ้าน แต่ทุกคนก็พยายามหามาจ่ายให้เขา นี่ก็ยังไม่หมดที่

ผู้สัมภาษณ์ - แล้วในเรื่องการให้ชาวบ้านลงไปช่วยทำงานพัฒนา . ในลักษณะของการช่วยในเรื่องแรงงาน เช่นว่า ถากหญ้า ถมดิน อะไรทำนองนี้ครับ นำเป็ลลื้อนช่วยเล่าถึงเรื่องนี้ด้วย

- คุณเป็ลื้อน - คือมันต้องมีคนนำ หรือหัวทีม เช่นว่าจะถากหญ้ากันคืนนี้ ถ้าไม่มีหัวใจอยู่ ลักสี่ห้าคนแล้วก็จะไม่มีใครออกไปแน่ พวกนี้แหละจะต้องเป็นคนทีล่งมือถากหญ้า ให้มันเป็นแนวไว้ แล้วก็ไปประชาสัมพันธ์บอกชาวบ้าน ก็คิดกันก่อนแล้วว่าจะ ต้องทำแบบนี้ ในกลุ่มกรรมการคิดกันก่อน แล้วกรรมการต้องทำเสียก่อนด้วย ไม่ใช่ว่าจะคิดอย่างเดี่ยว แล้วก็ต้องบริการด้วยเช่น หลอดไฟฟ้า เตินสายไฟ พอเขาออกมาทำกัน ขึ้นต๋อไปก็ต๋อให้เขา (ชาวบ้าน) รู้สึกแข่งขันกัน เพราะ ว่าเราแบ่งเขตกันไว้แล้ว พวกหัวใจนี้จะพูดชักนำว่าเขตโน้นเขาจะเสร็จกัน แล้วอะไรแบบนี้ มันก็แข่งขัน ซึ่งเขตอื่น ๆ ก็พูดเหมือน ๆ กันเพราะว่าตกลงกัน ไว้แล้ว ของใครดีกว่าก็ให้รางวัลด้วย ใช้วิธีการแบบนี้ ช่วงนั้นผมเองก็ เหนื่อย แต่ก็สนุกกับการพัฒนา พวกทำถนน ทำมูลคินหมู่บ้านก็ใช้วิธีนี้
- ผู้สัมภาษณ์ - ผมคุยกับนายคลัง (นายคลัง คงแก้ว ผู้ใหญ่บ้าน) เห็นแกบอกว่าตอนทำศาลา เทอดพระเกียรตินี้แกเป็นคนไปติดต่อหาไม้มา
- คุณเป็ลื้อน - ถ้าว่าการติดต่อหาไม้ที่ผมเป็นคนไปติดต่อกับปลัดวิเชียร ไปหาที่ถ้ำลา ซึ่งอยู่ ในเขตของพวกคอมทั้งนั้น (เป็นเขตที่เคยอยู่ในอิทธิพลของ พคท.) แต่นึก (คนที่ไปด้วย) เขารู้จักกับคนแถวนั้นบ้าง ก็ขอไม้มาได้
- ผู้สัมภาษณ์ - จุดคิดทำศาลาเทอดพระเกียรตินี้ใครคิดให้ครับ หรือคิดกันเอง
- คุณเป็ลื้อน - ตอนนั้น ปลัดอุทัยวุฒิ เป็นคนมาพูดว่าถ้าไม่ทำศาลาเทอดพระเกียรติหมู่บ้านนี้ คงจะไม่ได้ที่หนึ่ง (ในการประกวด) ก็ตกลงใจกันว่าต้องทำ เพื่อประกวด หมู่บ้าน ที่นี้กรรมการก็ต้องมาคิดกันอีกแหละว่าจะทำอย่างไรก็ประชุมกันอีก ทีเกราะให้มาประชุมกัน
- ผู้สัมภาษณ์ - ก็เป็นอันว่านำเป็ลื้อนก็มีส่วนไปติดต่อหาไม้มา
- คุณเป็ลื้อน - ก็ผมไปด้วย ไปเป็นเพื่อนกันในตอนนั้น ส่วนต่อมานั้นเข้าใจว่าผู้ใหญ่เขาติดต่อกับ ผู้ว่าฯ เอรารถบรรทุกเอาไม้มาเลื่อยกันที่ในหมู่บ้าน แต่ปลัดวิเชียรเป็นคน ชักนำไปติดต่อหาไม้กัน
- ผู้สัมภาษณ์ - ที่นี้ผมเข้าใจเรื่องสำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือเรื่องหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ที่ได้รับ เข้ามาในหมู่บ้านนี้ นำเป็ลื้อนช่วยเหลือความเป็นมาด้วยครับ

- คุณเปลี่ยน - ก็มีเจริญ (นายเจริญ เทพหนู) กับใครก็ไม่ทราบ สองคนไปอบรมในตอนนั้น (ราว พ.ศ. 2528) พอรับมาจุดแรกเขาไปพูดกับพวกแม่บ้านก่อน พวกนี้ก็ตกลงว่าเอา ว่ารับเอาเรื่องหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง
- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วเรื่องนี้นำเปลี่ยนเข้าไปมีส่วนช่วยอย่างไรบ้าง
- คุณเปลี่ยน - ก็เรื่องนี้ผมก็เข้าไปพูดเหมือนกันกับคนห้อยมือ (ละเวก) เพราะผมก็ไม่ได้เข้าอบรม ก็เรื่องเหล่า เรื่องการพนันเซตของผมไม่มีอยู่แล้ว มีแต่พวกที่กินเหล่า
- ผู้สัมภาษณ์ - ทำอย่างไรกับพวกนี้ครับ
- คุณเปลี่ยน - มันแบบนี้ แต่ก่อนผมก็กินเหมือนกัน แต่เมื่อพอรับอุดมการณ์นี้มา ผมก็ได้ไปพูดกับครูพร้อม (นายพร้อม หนูพันธ์) คิดกันไปก็ตกลงกันว่าจะให้วิธีที่ว่าขาด (เหล่า) โดยครูพร้อมเป็นต้นคิด ให้ผมทำสักจุดหนึ่งในเซตผม ผมก็ว่าจะไปทำที่หน้าบ้าน พวกกินเหล่าเก่ง ก็เอาขาดเหล่าไปคว่าไว้ที่จุดนั้นราวสามสิบใบ แล้วเขียนป้ายมีลูกศรชี้ไว้ว่า เราหยุดแล้ว แล้วเอาดอกไม้ปลุกล้อมรอบไว้สวยงาม ขาดก็ปักลงดินไว้ ผมเองก็หยุด พ่อผมก็หยุด แล้วที่นี้เวลาเข้าประชุมก็มักจะยกตัวอย่างกันว่าคนโน้น คนนี้หยุดแล้ว ปัญหามันก็คือว่าในหมู่บ้านเรามันยังมีคนขาย ก็พี่เลือร้านสามแยกในหมู่บ้าน นำเปลื้อง ไปขอ แก้วก็หยุด
- ผู้สัมภาษณ์ - เพราะอะไรครับเมื่อนำเปลื้องไปขอแล้ว นำนิลเกษอมหยุดให้
- คุณเปลี่ยน - คือเขาเป็นญาติ ๆ กันด้วย คือเขาเกรงใจกันว่าอย่างนั้นเถอะ ถึงพอสาวนิลหยุด พวกที่กินก็อ้างไม่ได้ แต่จริง ๆ แล้วเราก็อ้างกันว่าถ้าอดไม่ได้ก็ให้ไปกินนอกหมู่บ้าน แต่อย่ามาก ถึงเมื่อก่อนให้คนเห็น ตัวผมเองก็หยุดอยู่สามปี ผู้นำนี้หยุดกันหมดทุกคน
- ผู้สัมภาษณ์ - ขอถามอีกเรื่องหนึ่งนะครับ เกี่ยวกับเรื่องกฎ ข้อบังคับของหมู่บ้านที่มีออกมา นี่เป็นมาอย่างไรครับ
- คุณเปลี่ยน - ที่มาก็มาจากปลัดอำเภออีกเหมือนกันที่เขามาแนะให้ทำ พวกเราก็เอาเข้าประชุมกัน ตันคิดเรื่องนี้ส่วนมากก็มาจากลุงพร้อม (นายพร้อม หนูพันธ์) ก็แดงคุยกับปลัดมาอะไรแบบนี้ เช่น ว่าทำอย่างไรไม่ให้วัวซึบถนน ไม่ให้ทิ้งขยะลุงพร้อม แก่คิดกับผมถึงขนาดไม่ให้ยิงนกโน้นเลย ผมก็ค้านว่าทำไม่ได้ถึงขนาดนั้น กฎที่ออกมาต้องเข้าที่ประชุม ให้ประชาชนยกมือยอมรับ ทุกข้อ

- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วนำเปลื้องมีหน้าที่อย่างอื่นอีกไหมครับ
- คุณเป็ลี่ยน - ผมเป็น ผสส. (ผู้สื่อข่าวสารานุกรม) ด้วย ก็รับผิดชอบในละแวกนี้ ก็ช่วย บ่าวเฟื่อง (นายเฟื่อง จันทร์แดง) ด้วย เช่น ว่าเรื่องทำส้วม แต่ที่จริง เรื่องส้วมนี้ผมทำมาก่อนแล้ว แต่ในเขตของผมที่เรื่องทำส้วมนี้พูดกันง่าย ๆ ก็ไปพูดกับเขาว่า ทำอย่างไรเขตเราให้น้อยหน้าเขตอื่นเขา เขาก็จะ แย้งมาว่าจะเอาเงินมาจากไหน ผมก็บอกให้ไปพูดกับ อสม. (นายเฟื่อง จันทร์แดง) แต่ที่จริงเรารู้กันมาแล้วว่ามีเงินมา แล้วจึงมาบอกชาวบ้าน แต่จุดสำคัญคือผมทำให้เขามีความรู้สึกแข่งขันกับเขตอื่น ๆ คน (ชาวบ้าน) มัน ถูกแรงกระตุ้นตรงจุดนี้ ทำให้เรื่องเข้าใจว่าป้องกันโรคอะไร ๆ ที่บอกกัน อธิบายเหมือนกัน แต่เขาไม่เข้าใจ ไม่รู้เรื่องเท่าไร แต่ถ้ามองว่าบ้านเขามีส้วมกันหมดแล้ว แล้วเขาจะถ่ายที่ไหน อย่างนี้ได้ผล เขตอื่นก็ใช้วิธีการ เหมือน ๆ กันนี้แหละ แต่ว่าหลังสุดแล้วเขตโน้น เขตนี้มันยังขาดอยู่บ้าง สุดท้ายก็ต้องช่วยกัน พวกนี้ต้องลงมือช่วยกัน ก็เสร็จเรียบร้อยมีส้วมครบกันทุกบ้านเรือน
- ผู้สัมภาษณ์ - ครับ ก็ได้รับกานเวลามาพอสมควรแล้ว ผมขอขอบคุณนำเป็ลี่ยนมากครับ โอกาสหน้าผมจะแวะมาคุยอีก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึกการสัมภาษณ์ นายคลัง คงแก้ว

เมื่อ 28 เมษายน 2533

- ผู้สัมภาษณ์ - ขอเรียนถามนำผู้ใหญ่ กรุณาช่วยเล่าเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้านเขาป่าเจ้า จนสำเร็จได้รับรางวัลต่าง ๆ เป็นหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่าง การเริ่มต้นเป็นมาอย่างไร
- คุณคลัง - แรกเริ่มก็มีการก่อสร้างประปา ก็พบว่าชาวบ้านให้ความร่วมมือกันพร้อมเพรียง ก็คือประปาที่อยู่เขาญ้อย ก็ได้เห็นความพร้อมของชาวบ้านตอนนั้นเอง
- ผู้สัมภาษณ์ - นำผู้ใหญ่ช่วยเล่าเรื่องการประปาที่ว่านี้หน่อยได้ไหมครับ ทำอย่างไรจึงสำเร็จ
- คุณคลัง - ก็มีอาสาสมัครชาวแคนาดาเข้ามาช่วยคิด ว่าสามารถทำบนเขาได้ ต้องระเบิดหินออกบางส่วน และช่วยกันปรับพื้นที่ ก็ทำได้ ก็เริ่มเก็บเงินกัน จากชาวบ้านรวมได้ราวสี่แสนห้าหมื่นบาท ชาวบ้านสมทบแสนห้าหมื่น จังหวัดให้แสนห้าคือขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และของสถานทูตแคนาดาอีกแสนห้า
- คุณคลัง - ครับ แต่เก็บเงินแล้ว พวกค่าแบ๊บน้ำ มาตราวัด ก็ไม่ต้องเก็บกันอีกทีหลังงบประมาณสี่แสนห้าก็พอครับ เพราะอย่างอื่นที่ต้องใช้แรงงาน ไม่ว่าปรับพื้นที่ ขุดบ่อ ชาวบ้านก็ช่วยกันทำทั้งนั้น
- ผู้สัมภาษณ์ - นำผู้ใหญ่ทำอะไรครับจึงทำให้ชาวบ้านช่วยกันพร้อมเพรียง
- คุณคลัง - ตอนแรกนำเองก็พูดกับชาวบ้านในที่ประชุมก่อน ประกอบกับนายสกอต อาสาสมัครก็ช่วยกันออกความคิด ก็ชาวบ้านก็ยอมรับกัน จากนั้นก็ไปติดต่อจังหวัด เขาบอกว่าถ้าชาวบ้านสมทบได้แสนห้า จังหวัดก็จะให้แสนห้า นำพอเก็บเงิน ชาวบ้านได้ครบแสนห้าก็ไปบอกผู้ว่าราชการจังหวัดว่าทางหมู่บ้านพร้อมแล้ว
- ผู้สัมภาษณ์ - มีปัญหาเรื่องพวกที่ไม่ให้เงินไหมครับ
- คุณคลัง - ชาวบ้านช่วยกันดี ไม่มีปัญหา เช่น การขุดบ่อเราก็จัดสับเปลี่ยนกันผลัดละเจ็ดคนต่อวัน
- ผู้สัมภาษณ์ - ใครเป็นคนจัดครับ
- คุณคลัง - คณะกรรมการเป็นคนจัด ตามลำดับครอบครัว
- ผู้สัมภาษณ์ - หมายความว่า เป็นมติของคณะกรรมการแล้ว เขายอมรับกัน
- คุณคลัง - เขายอมรับกัน

- ผู้สัมภาษณ์ - ก็แสดงว่าผลที่ได้ทำประปาหมู่บ้านนี้ทำให้เห็นความพร้อมของชาวบ้าน และมีความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาหมู่บ้านกันอย่างจริงจัง อย่างนั้นใช่ไหมครับ
- คุณคลัง - ครับ ก็พอดีเราก็เห็นตัวอย่างจากหมู่บ้านแพรทหาที่อยู่ใกล้ ๆ กันนี้ เพราะเขาเริ่มพัฒนา ก่อน ที่นี้ผมก็เอามาพูดกับคนโน้นบ้างคนนี้บ้าง (ในคณะกรรมการหมู่บ้าน) ก็ดูว่าทุกคนยอมรับกัน ก็เริ่มต้นพัฒนากัน อยู่ ๆ ทางอำเภอก็ส่งหมู่บ้านเข้าประกวดในระดับจังหวัด ติดในระดับจังหวัด ต่อไประดับเขต แล้วก็ระดับประเทศ อย่างที่คุณรู้แล้ว
- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วด้านอื่น ๆ ละครับที่นำผู้ใหญ่เข้าไปเป็นหัวเรี่ยว หัวแรงสำคัญ
- คุณคลัง - ก็เรื่องการทำศาลาเทอดพระเกียรติ คือ นำเป็นคนจัดหาไม้มาสร้าง คือ ตอนนั้นผู้ว่าราชการจังหวัดก็เข้ามาบอ้ย ก็บอกผมว่าถ้าคุณหาไม้ไม่ได้ไปขอใครได้ ก็ไปขอมารถบรรทุกไม้ผู้ว่าจัดการหาให้ ผมก็ไปหาผู้ใหญ่ไหนที่ทำงาน ก็ขอไม้เขาได้ เราก็จัดการตัดทำไว้เสร็จแล้ว ผู้ว่าก็ให้รถโรงเรียนเอามาให้ไปบรรทุกมาให้ ไม้ก็บรรทุกมาทั้งต้น (ไม้ซุง) ยังไม่ได้แปรรูป เอามาแปรรูปกันที่หมู่บ้าน ผมเองก็คนออกปากขอความช่วยเหลือเครื่องเลื่อยไม้จากพรรคพวกกัน คนรู้จักกัน ใครมีก็เอามาช่วยกันคนละวันสองวัน ก็ไม่ต้องจ้างอะไรทั้งสิ้น เพียงแต่ไปขอร้องให้เขามาช่วยเหลือ ก็ทำกันทั้งกลางวันกลางคืน เดือนเดียวศาลาก็เสร็จเรียบร้อย
- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วชาวบ้านที่มาช่วยกันทำ ช่วยกันสร้างนี้ ใช้วิธีการอย่างไรครับ เขาถึงมาช่วยกันพร้อมเพรียงดี
- คุณคลัง - เราก็แบ่งหมู่บ้านเป็นเขตอยู่แล้ว แบ่งเป็น 4 เขต คือ เรากำหนดให้ชาวบ้านในแต่ละเขตมาทำเขตละ 3 วัน ก็ประชุมตกลงกันอย่างนั้น เขตไหนมาทำอีก 3 เขต ก็ไปทำงานส่วนตัว เพราะถ้าระดมมาทั้งหมดก็เดียวคนก็มากเกินไป แต่กลางวันพวกกว้าง ๆ เขาก็ไปช่วยกันเหมือนกัน ก็เรียกว่าทำแบบระดม ก็เหนื่อยเหมือนกัน ตั้งแต่ ปี 28
- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วในการติดต่อกับหน่วยราชการ นำผู้ใหญ่ไปติดต่อประสานงาน ขอความช่วยเหลือสนับสนุนที่ไหนบ้างครับ

- คุณเคิ่ง - การติดต่อกับหน่วยราชการนี้ มันเป็นแบบนี้คือ ต้องดูว่าในคณะกรรมการหมู่บ้านนี้
หน่วยงานไหน ใครมีความสามารถก็ให้คนนั้นไป ถ้าหน่วยงานไหนผลพอไปได้
ผมก็ไปเอง ถ้าเป็นงานใหญ่สำคัญ ๆ ส่วนมากก็ให้ สจ. เบลี้งไป คือ ต้องดูว่า
คนไหนพอจะสนิทสนมกับเขามากกว่า เราก็ให้คนนั้นไป
- ผู้สัมภาษณ์ - ช่วงการพัฒนาที่นำผู้ใหญ่ ติดต่อด้วยนี้
- คุณเคิ่ง - ก็ส่วนมากผู้ว่าฯ เพราะว่าท่านเข้ามาบ่อย ได้ใกล้ชิดคลุกคลีกัน เวลาเราต้อง
ขอความช่วยเหลือเกี่ยวกับเครื่องจักรกล ก็ไปติดต่อดูองค์การบริหารส่วนจังหวัด
ซึ่งเขาจะไปบอกให้ไปพบผู้ว่าฯ ผู้ว่าฯก็สั่งงานมาให้เรียบร้อยทุกครั้ง เพราะว่า
ผู้ว่าฯเองก็ลู่อย่างแรงเหมือนกันตอนนั้น แยกก็เข้ามาทั้งกลางวันกลางคืน กับ
หน่วยราชการก็เลยไม่มีปัญหาเลยในช่วงนั้น ขออะไรไปก็ได้คล่อง ไม่ขัดข้อง
เหมือนทางอำเภอเหมือนกัน ขออะไรไปได้ปีทันที ซึ่งมันก็แปลกเหมือนกัน
เหมือนรองค้การ (บริหารส่วนจังหวัด) ก็เข้ามาอยู่ได้ตั้งหลายวัน เหมือนทำถนน
สายเสียบสระน้ำ ก็ทำในช่วงนั้น ชาวบ้านมาช่วยกัน ตบแต่งเส้นทางไปก่อน
สจ. เบลี้ง ไปติดต่อดรถ (เครื่องจักรกล) มา ส่วนผมจัดการอยู่ในหมู่บ้าน รถ
เข้ามาก็เพียงแต่ไถดินกอไม้ไผ่เท่านั้นเอง
- ผู้สัมภาษณ์ - นำผู้ใหญ่มีวิธีการอย่างไรครับในการระดมแรงงานชาวบ้านมาช่วยกัน
- คุณเคิ่ง - ตอนแรกผมก็ไปคุยกับชาวบ้านตามที่ต่าง ๆ ตามบ้านในหมู่บ้านไปก่อน ว่าจะทำ
อย่างนี้ พวกเราพอจะทำกันได้ไหม ก็คุยไป ๆ ก็เห็นว่าคนส่วนใหญ่เขายอมรับ
พอคนส่วนใหญ่ยอมรับดังว่า เราก็เอาเข้าที่ประชุมละที่นี้ คือเราลองหยั่งใจดู
ก่อนว่าเขาจะเอาด้วยกับเราไหม พอลองดูแล้วผมก็มาปรึกษากับคณะกรรมการ
การว่าน่าลองทำดู เพราะชาวบ้านเขาให้ความร่วมมือ ก็เอาเข้าที่ประชุมของ
หมู่บ้าน ผมก็แจ้งในที่ประชุม ก็ส่วนใหญ่ลงความเห็นด้วย ผมก็จะทำแต่ถ้าส่วน
ใหญ่ไม่เห็นด้วยผมก็จะไม่ทำ ก็ลองแบบนี้มาเรื่อย ๆ ไม่ว่าจะถนนหรืออะไร ที่นี้
พอผมบอกว่าวันไหนจะทำตรงไหน ชาวบ้านก็ออกมาพร้อมใจกันดี ผมก็ว่าวิธี
การนี้ไปได้แน่นอน ที่นี้ก็เริ่มขยายงานออกไปเรื่อย ๆ

- ผู้สัมภาษณ์ - ขอรบกวนว่ามีคนที่ไม่เห็นด้วย ไม่ให้ความร่วมมือกับการพัฒนามีไหมครับ
- คุณคลัง - มันก็มีเหมือนกัน ที่เห็นด้วยร่วมมือมัน 80 ถึง 90 เปอร์เซ็นต์ไปโน้น ส่วนน้อยที่เหมือนนี้พอส่วนใหญ่ก็ร่วมมือกันก็ไม่ใช่ว่าจะอยู่เฉยได้ ต้องมาช่วยเหมือนกัน แต่ว่ามันก็ไม่ตรากตรำเท่ากับพวกแรก ตอนนั้นเราก็ออกกฎกันมาว่าถ้าคนไหนไม่ให้ความร่วมมือกับการพัฒนา ถ้าเขามีเรื่องอะไรขึ้นมาที่อย่าไปยุ่งเกี่ยวกับให้เฉย ๆ เสีย อย่าไปช่วยเหลืออะไร
- ผู้สัมภาษณ์ - ใครออกกฎนี้มาครับ
- คุณคลัง - ก็คณะกรรมการหมู่บ้านนี้แหละติดกัน ถ้าคนไปไม่ให้ความร่วมมือเวลาเรามีกิจกรรมอะไร ก็ให้เฉยเสีย อย่าไปยุ่งกับเขา ที่นี้พวกนี้ก็อยู่เฉยไม่ได้หรอก คิดแล้วมันก็เหมือนกับบังคับทางอ้อมนี้แหละ แล้วพวกนี้ก็มาร่วมเอง แรกเริ่มพวกนี้มีอยู่ประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ ช่วงหลังมานี้เขามาหมดเลย ยกตัวอย่างเรื่องการทำรั้วบ้าน ขอร้องว่าไปช่วยตัดไม้มาทำรั้วบ้านตัวเองแท้ ๆ แต่พวกนี้ไม่ไป ก็คิดกันว่าจะทำอย่างไร ก็ลงความเห็นว่าเขาไม่ไปก็ไม่เป็นไร ก็ตัดไม้มาทำให้เขาเสีย ผู้ช่วยฯ เจริญ (นายเจริญ เทพหนู) ที่เอาวิธีนี้มาใช้ ผมก็ว่าอย่าไปทำให้เลยมันจะได้ใจ แต่ผู้ช่วยฯ เจริญ บอกว่าเราให้แบบนี้ เขาจะนั่งดูอยู่ได้ก็ให้มันรู้ไป คนเรามันก็อายทนอยู่ไม่ได้หรอก แต่นั่นแหละครับรั้วไม้เล็ก ๆ มันก็อยู่ได้ไม่กี่วันหรอก
- ผู้สัมภาษณ์ - เรื่องเก็บเงินทำโน่นทำนี่ในหมู่บ้าน น่าผู้ใหญ่มีวิธีการอย่างไรครับก็เก็บเงินได้ผลตามที่มุ่งหมายเอาไว้
- คุณคลัง - เก็บเงินนี้เราดูฐานะเขาด้วย อย่างเช่นการทำประปาเนี่ย คนที่อึดอัดคิดจริง ๆ ก็ควรจะได้บ้านละ 300 บาท อย่างน้อยก็เป็นค่ามาตรวัดน้ำสักอัน แต่พวกที่ฐานะดีก็ให้ช่วยกันไป พอเราขอร้องอย่างนี้ พวกที่เราเก็บต่ำสุดก็พยายามดิ้นรนกันจนได้
- ผู้สัมภาษณ์ - อย่างกรณีหมู่บ้านไต้บประมาณมาจากภายนอก เขาให้มาพัฒนาหมู่บ้านอย่างนี้ นะครับ ผมขอลาถามนำผู้ใหญ่ว่า ที่หมู่บ้านมีวิธีการจัดสรรแบ่งปันให้ใครอย่างไรบ้าง และนำผู้ใหญ่เข้าไปมีส่วนดำเนินการอย่างไรบ้าง

- คุณคลัง - พอได้เงินมาก็จะเอาเข้าที่ประชุมกรรมการ แล้วก็ให้เสนอกันว่าจะจัดสรรไปทำอะไรกันบ้าง ซึ่งพอจะทำอะไรแล้วกรรมการเห็นด้วย ก็ให้ไป อย่างเช่น ได้เงินยูนิเซฟมาตอนนั้น ก็แบ่งให้ฝ่ายสาธารณสุขไปดำเนินการเรื่องให้สร้างส้วม สร้างคอกบุงหมัก แต่อย่างว่าคอกบุงหมักตอนนี้ก็เป็นหมันไปแล้ว ไม่มีใครทำ
- ผู้สัมภาษณ์ - เพราะอะไรครับ ชาวบ้านเขาจึงไม่ใช่ทำบุงหมักกัน
- คุณคลัง - ก็ใช้เฉพาะช่วงแรก ๆ จริง ๆ แล้วมันไม่ตรงกับความต้องการของชาวบ้าน ทำ ๆ แล้วก็เบื่อกัน ที่ทำก็เป็นนโยบายของผู้ว่าฯ เขาให้ทำแบบนั้น ก็เกษตรจังหวัดเขามาแนะนำ สร้างไว้รู้สึกราว ๆ 6-7 คอก ตอนนั้นก็ไม่ใช่ทำอะไร อ้อ... บางบ้านก็ใช้ทำเป็นคอกหมูเสียแล้ว ใช้เลี้ยงหมู
- ผู้สัมภาษณ์ - ที่ว่าเงินจะจัดสรรให้กับสิ่งที่สำคัญก่อนนี้ พิจารณากันอย่างไรครับว่าอย่างไรสำคัญก่อน
- คุณคลัง - อย่างเช่น เรื่องทำส้วม ที่ว่ามาแล้ว ก็เพราะในหมู่บ้านยังไม่เรียบร้อยทุกครัวเรือน อสม. (นายเฟื่อง จันทรแดง) เขาก็ให้เหตุผลเรื่องนี้มา คณะกรรมการก็เห็นด้วย
- ผู้สัมภาษณ์ - พอตีพิมพ์รายงานว่าที่หมู่บ้านนี้ออกกฎระเบียบของหมู่บ้านออกมาใช้บังคับกัน คล้าย ๆ กับกฎหมายของหมู่บ้าน ไม่ทราบว่า การออกกฎระเบียบนี้ใครกำหนดกันอย่างไร
- คุณคลัง - ตอนนั้นคณะกรรมการก็ประชุมกันร่างกันขึ้นมา ความคิดนี้ก็มาจากน้องวรรณ (คุณศิริวรรณ หนูพันธ์) กับปลัดอุทัยวุฒิ (ถึงแก่กรรมแล้ว) ซึ่งปลัดก็มาเสนอให้ว่าให้ตั้งระเบียบข้อบังคับของหมู่บ้านขึ้นมา คณะกรรมการก็เลยออกระเบียบหมู่บ้านขึ้นมา ก็มีผลทำให้พวกที่เกเรอยู่ชกชบเขาลงไป พอเห็นว่ามีระเบียบหมู่บ้านขึ้นมาจริง ๆ แล้วเราก็ต้องการปราม เหมือนเขียนเสือไว้ให้วัวกลัวนี่แหละครับ
- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วถ้ามีคนทำผิดจริง ๆ ผิดกฎขึ้นมาจริง ๆ ละครับจะทำอย่างไร
- คุณคลัง - ก็จะดูว่าที่พอภัยให้กันได้ก็ภัย ถ้าดูแล้วเจตนาโดยตรงก็ต้องว่าไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ

- ผู้สัมภาษณ์ - ใครเป็นคนพิจารณาครับ
- คุณคลัง - ก็ต้องเรียกคณะกรรมการมาประชุม แล้วเรียกคน ๆ นั้นมาด้วย มาสอบถามความจริงกัน ถ้าเขาได้รับสารภาพกรรมการก็พิจารณากันไป แต่ถ้าเขาไม่รับก็ว่าไปตามกฎระเบียบที่มีอยู่ ก็ขึ้นอยู่กับกรรมการส่วนใหญ่จะว่าอย่างไร
- ผู้สัมภาษณ์ - อีกสักเรื่องหนึ่งครับ ที่ว่าหมู่บ้านได้รับรางวัลหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง เรื่องนี้ทำกันได้อย่างไรครับ
- คุณคลัง - ผลที่เกิดขึ้นตอนนั้นนะครับ คนเมาก็ไม่มี เหล้าก็ไม่มีขายในหมู่บ้าน เรียกว่าการพนันนี่เหมือนกับว่าไม่รู้จัก บุหรี่ก็ไม่มีขาย ก็พอเรารับนโยบายตามอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ประกาศหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง เราก็ขอร้องกัน แต่ถ้าหากอดกันไม่ได้จริง ๆ แล้ว ก็ให้ออกไปนอกหมู่บ้าน อย่าเข้ามาในหมู่บ้าน พูดในที่ประชุมหมู่บ้านด้วยว่าหมู่บ้านเป็นหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง เราก็ขอร้องกัน แต่ถ้าหากอดกันไม่ได้จริง ๆ แล้วก็ให้ออกไปนอกหมู่บ้าน ก็เลยหยุดเมา หยุดเล่นกัน เวลาพบใครกินเหล้าอยู่ก็จะพูดกันว่าเป็นหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองแล้วนะ พวกนี้ก็จะอายและค่อยห่างไป เลิกก็มีในหมู่บ้านนี้หลังจากประกาศหมู่บ้านแล้วก็อยู่ในสภาพปลอดอบายมุขอยู่ราว 2 ปี หลังจากนั้นมันก็ค่อย ๆ คลายซึ่งผมคิดว่าเรื่องนี้มันทำยากที่จะให้อยู่ถาวร
- ผู้สัมภาษณ์ - ความรู้สึกส่วนตัวของนายผู้ใหญ่ เกี่ยวกับหน่วยราชการหรือข้าราชการที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการพัฒนาหมู่บ้านนี้ คิดว่าเขามีความตั้งใจมากน้อยแค่ไหน
- คุณคลัง - เหมือนเขาส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาช่วยพัฒนานี้ก็ไม่ได้เท่าที่ควร เช่น ส่งทหารพรานเข้ามานี่ ก็มานอนอยู่ให้ชาวบ้านเอาข้าวสารให้กิน มานอนที่เขา (ในหมู่บ้าน) เอาไก่ชนมาอะไรมา ชาวบ้านไม่พอใจ ก็ต้องถอนออกไป อส.ก็เข้ามา ชาวบ้านก็ไม่ค่อยชอบ ก็ออกไปเหมือนกัน แต่ส่วนอื่นเช่นช่วยเหลือเครื่องจักรกล มันก็ติดอยู่ส่วนหนึ่ง แต่ข้าราชการที่เข้ามาในผมต้องไปหาเขา ที่จริงเขาน่าจะช่วยชักจูงชาวบ้านทำโน่นทำนี่บ้าง แต่ผมที่ต้องไปหาเขา แล้วออกความคิดให้ทำอย่างโน้นอย่างนี้

- ผู้สัมภาษณ์ - แสดงว่าการวางแผนทำอะไรนี้ นำผู้ใหญ่ก็เป็นผู้มีส่วนสำคัญ
- คุณเค็ลิ่ง - การวางแผนว่าจะทำอะไรในหมู่บ้าน ต้องเข้าคณะกรรมการหมู่บ้านประชุมกัน
ที่จะให้ผมตัดสินใจคนเดียวไม่เอา เพราะถ้าเขาไม่เอาด้วย งานนั้นก็สำเร็จ
- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วการประสานงานในหมู่บ้าน ในระหว่างกรรมการเป็นอย่างไรบ้างครับ
- คุณเค็ลิ่ง - เราก็กระจายงาน มอบหมายงานให้กันไป เช่น การขอความร่วมมือชาวบ้าน
เพราะว่าเราแบ่งหมู่บ้านเป็นเขต ๆ อยู่แล้ว ก็ไปมอบหมายให้กรรมการที่อยู่ใน
เขตนั้นรับผิดชอบดำเนินงานไป ผมไม่ต้องเดินเองทุกครอบครัว เพียงแต่
มอบหมายให้กัน เช่นว่าพรุ่งนี้จะไปทำอะไร เขาก็จะแจ้งกันในเขตเอง เหมือน
ช่วงเก็บภาษีบำรุงท้องที่ ก็มอบหมายให้ผู้ชาย 4 คน ไปแบ่งกันเก็บในแต่ละเขต
แล้วผมก็รอรับอยู่ที่ประชุมวันที่ 5 ของเดือน ภาษีก็ไม่เคยตกค้าง ได้เต็มเม็ด
เต็มหน่วย ปี 2530 ผมเก็บได้อันดับหนึ่งของอำเภอ ได้รางวัลด้วย บางหมู่บ้าน
มีปัญหา เพราะว่าผู้ใหญ่บ้านเก็บเงินลูกบ้านมาแล้ว เอาเงินไปใช้ก่อน ผมเอง
ไม่มีครับอย่างนี้
- ผู้สัมภาษณ์ - ก็รับกวนเวลานำผู้ใหญ่มาพอสมควรแล้ว ผมขอขอบพระคุณมากครับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึกการสัมภาษณ์ นายเปลื้อง จิตคงสง

เมื่อ 5 พฤษภาคม 2533

- ผู้สัมภาษณ์ - ผมขอให้นายเปลื้องกรุณาช่วยเล่าความเป็นมาในการพัฒนาหมู่บ้านเขาป่าเจ้า ในส่วนตัวของนายเปลื้องฯ ที่นำเข้าไปมีส่วนสำคัญช่วยทำให้หมู่บ้านพัฒนาจนประสบผลสำเร็จอย่างที่เป็นมา
- คุณเปลื้อง - เดิมนายเปลื้องก็เป็นกรรมการหมู่บ้านอยู่ แต่เพิ่งมาลาออกเมื่อไม่นานนี้ ก็บอกว่าจะได้ไปทำมาหากินส่วนตัวให้เต็มที่บ้าง แต่ก็ยังเป็นพี่เลี้ยงอยู่ เพราะเห็นว่าหมู่บ้านทรงตัวอยู่ได้แล้ว ซึ่งแรกเริ่มก็ทำการทำสหกรณ์การเกษตร (ปัจจุบันเป็นสหกรณ์การเกษตรพนมวังค์) การเริ่มต้นนี้ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ฯ ถ้าเราไม่เอา น.ส.3 ไปจำนองเป็นหลักประกันเขาก็ไม่ให้เงินเรากรรมการ 5 คน ในช่วงนั้นก็ออกกันคนละ 5 ไร่ ก็เป็น 25 ไร่ ก็เอาเงินมาให้พี่น้องก็กัน และจนทุกวันนี้นายเปลื้องก็ไม่ได้เอา น.ส.3 ออกมาที แต่จริง ๆ แล้วตอนนี้ก็เอาออกได้แล้ว เพราะว่าเงินทองของสหกรณ์ก็สมบูรณอยู่ตัวแล้ว ก็นี้แหละ ในชีวิตเราที่ได้สร้างสิ่งเหล่านี้ให้พี่น้องได้ใช้ผลประโยชน์มากพอสมควร ซึ่งในปัจจุบันสหกรณ์ก็มีเงินทุนมากถึง 17 ล้านบาท
- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วเกี่ยวกับการที่หมู่บ้านมี เรื่องที่จะตัดสินใจทำอะไรสักอย่างในการพัฒนาที่ผ่านมา ผมอยากทราบว่านาย เปลื้อง ได้เข้าไปมีส่วนในการกำหนดทางเลือกนั้นหรือไม่ครับ ช่วยยกตัวอย่างด้วยก็ยิ่งดีครับ
- คุณเปลื้อง - คือ เราต้องยึดหลักไว้อย่างหนึ่งว่า เมื่อเสนออะไรขึ้นมาชาวบ้านเขายินยอมหรือไม่ ต้องให้ชาวบ้านพร้อม เมื่อเขาพร้อมเราในฐานะผู้นำก็พร้อมที่จะให้บริการให้ทั้งหมด การประสานงาน การวิ่งเต้น ทั้งหมด เราทำได้ การจะตัดสินใจอะไรสักเรื่องเราต้องถามผู้ที่จะได้รับผลประโยชน์ด้วย ไม่ใช่ว่าพอเรานึกจะสร้างอะไรขึ้นมา แต่คนอื่นไม่เห็นด้วยมันก็ไปไม่ได้ เราก็ต้องยึดหลักว่าต้องถามผู้ที่อยากได้ผลประโยชน์ เช่น ที่เราจะสร้างประปา เขา (ชาวบ้าน)

อยากได้กันใหม่ ถ้าอยากได้ เราในฐานะผู้นำ เรื่องนี้ขาดตกบกพร่องอย่างไรจัดการให้ได้ หาวิธีการว่า เอาละเงินไม่ครบ แต่ให้ดำเนินการต่อไปเลย เราก็ต้องวิ่งประสานงานให้ พยายามหาเงินมาบ่อนให้ ก็ที่เราเป็นหนี้เป็นสินอะไรต่าง ๆ อันนี้ช่วยได้ ถ้าหากขาดเพียงว่าในจำนวน 100 คน ขาดสัก 10 คน แบบนี้ยกตั้งไว้เลย เราคอยช่วยทีหลัง ไม่ใช่ว่าจะไม่ให้เขาใช้ (ประโยชน์) เมื่อเราทำขึ้นมาเสร็จแล้ว แต่เราต้องบอกเขาว่า ให้เขามาช่วยเถอะ ขอร้องให้มาช่วยแรงงานอย่างเดียวแม้ไม่มีเงิน เพราะเราก็เห็นสภาพ เช่น บางบ้านเขาก็เดือนร้อนจริง ไม่มีอะไรจะกิน เพียงแต่หากินเข้าเย็น กระทบกระทบ การที่อยู่ร่วมกันนี้เราอยากมองว่าพวกนี้มันจน แต่ต้องมองว่าเขาเป็นครอบครัวในหมู่บ้านเราเหมือนกัน แต่เราไม่ได้บังคับว่าพวกนี้ต้องทำสิบวัน พวกที่ออกเงินมากทำสองวัน อันนี้ไม่ใช่ ข้อสำคัญเพียงแต่ทำให้พวกนี้มาทำงานร่วมกัน พอเขาเข้ามาร่วม พวกนี้เขาจะเห็นว่าพวกที่ออกเงินด้วย เขาก็ยังออกแรงเต็มที่ด้วย แล้วเขาก็จะเสนอเองว่าเขาควรจะช่วยสักเท่าไรทีนี้แหละ นำเปลื้องก็จะตัดสินใจให้เขาเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำกว่า 300 บาท คือ เสียแต่ค่ามาตรวัดน้ำ ถึงขั้นนี้เขาก็จะยอมอยู่ดี เพราะถ้าถึงขั้นนี้ยังไม่ยอมมันก็เกินไป การเป็นผู้นำก็ต้องทนต่อเสียงวิพากษ์วิจารณ์เหมือนกัน สิ่งสำคัญคือ เราต้องถามว่าเราทำอย่างนั้นหรือเปล่า และประการต่อมาคือเราต้องชี้แจงให้คนส่วนรวมทราบ เราอย่างไปจับมือคนที่พูดมาแล้วถามว่าเขาพูดจริงหรือไม่ เพราะว่าถ้าทำอย่างนั้นมันจะกลายเป็นเรื่องส่วนตัวไป ทำอย่างนั้นไม่ได้ในที่ประชุมพูดให้เขาเข้าใจและเห็นด้วยกับเราเสีย ก็มีเหมือนกันพวกที่ยอมไม่ได้ เราก็ค่อยส่งคนอื่นที่พูดได้ (ขอร้องได้) ไปพูดก็ได้

- ผู้สัมภาษณ์ - ผมขอเรียนถามเรื่องที่น่าเปลื้องพูดมา ที่ว่าน่าเปลื้องมีส่วนช่วยดำเนินการต่าง ๆ ที่น่าเปลื้องบอกว่าการวิ่งเต้น ทำอย่างไรครับ ยกตัวอย่างด้วยก็ดีครับ
- คุณ เปลื้อง - ส่วนมากที่น่าเปลื้องใช้ได้ผลมากก็เป็นอย่างนี้คือ ลักษณะที่เราต้องไปพบปะพูดคุยกับเขา สองสามวันเราก็ไปพบกันที่ร้านกาแฟบ้าง ก็ไปอยู่ในสังคมอีกส่วนหนึ่ง เช่น บางทีมงานในจังหวัด เราพยายามศึกษาว่าลู่ทางกับคนนี้เราจะเข้าถึงได้ไหม

เหมือนกันที่เราจับ ไม่ใช่ว่าบุกเข้าไปถึงตัวเลย เช่น ว่าง ๆ วันนี้เราไป
 ที่ยวกัน ไปกินข้าวเที่ยงกัน แต่เราก็ต้องมีเป้าหมายไว้ในใจแล้วว่า คนนี้เรา
 ต้องมีอะไรที่จะขอร้องเขาสักอย่าง แต่วันนี้เรายังพูดไม่ได้ เพราะว่ายังไม่รู้ใจ
 กัน เพราะฉะนั้นเราต้องทำแบบนี้ บางทีเราต้องไปกินกาแฟกัน คือเราต้องให้
 เขารู้ว่าเราก็อใจพอมันเหมือนกันกับสังคมแบบนี้ พอได้บ๊อป แล้วเราก็ค่อยไปขอ
 ตรง ๆ เลย ว่าผมเดือดร้อนอย่างนี้เป็นอย่างนี้ ก็ส่วนมากจะโอเคกัน ถ้าเพียง
 แต่เขาว่า ไปเถอะไปหาไปพบคนนั้น ไม่เสร็จ คือ เราต้องจับเขาเสียก่อน
 ติความสนิทให้มากที่สุด กับหน่วยราชการอะไรนี้ แต่ที่ใช้ว่าเราจะไปกะล่อนกับ
 เขา โดยความจริงใจแล้วเพียงเราจะทำอย่างไรเพื่อจะได้พูดกับเขาได้ คือ
 เราต้องสร้างความเป็นกันเอง แต่นำเปลื้องเองก็ปกติอยู่ในสังคมนอกหมู่บ้านอยู่
 มาก ก็รู้จักมีพรรคพวกมาก แต่เราก็จริงใจกับเขาและจริงจังกับงาน

- ผู้สัมภาษณ์ - อีกเรื่องหนึ่งที่ยากจะให้ช่วยเล่าก็คือ เกี่ยวกับการออกกฎหมายข้อมบังคับของ
 หมู่บ้านด้วยครับ
- คุณเปลื้อง - คือเรื่องนี้เราประชุมกรรมการหมู่บ้านก่อน แล้วให้แต่ละคนเสนอระเบียบ
 ข้อมบังคับขึ้นมา แล้วก็รวบรวมเข้าไว้ แล้วพิจารณากันว่าข้อนี้จะใช้ได้หรือไม่
 ถ้ากรรมการคนใดมีข้อโต้แย้งก็ได้ เช่นว่า เป็นการบังคับชาวบ้านเกินไปหรือไม่
 ก็หาข้อยุติกันในคณะกรรมการ จากนั้นจึงค่อยนำเข้าไปในที่ประชุมหมู่บ้านประจำ
 เดือน แล้วถามมติของชาวบ้านอีกทีหนึ่ง เมื่อที่ประชุมชาวบ้านยอมรับมติ เราก็ก
 เอาข้อมบังคับนั้นขึ้นบอร์ด แล้วทุกคนต้องยอมรับตามข้อมบังคับนั้นจะมาโต้แย้งอีก
 ไม่ได้ เช่น ไม่ว่ากรณีที่ว่าไปกินพืชผักเขา อะไรก็ตาม เรารู้ว่าอันนี้มัน
 นอกเหนือไปจากกฎหมาย แต่อันนี้มันเป็นกฎของหมู่บ้าน ซึ่งทุกคนก็ยอมรับว่าถ้า
 ทำได้มันก็ไม่มีเรื่องยุ่งยากในหมู่บ้าน หรืออย่างเช่นมีการตีพาทกัน เราก็ก
 เรียกกรรมการหมู่บ้านมาประชุมลับก่อน สืบสาวราวเรื่องกันก่อน เรื่องจริงมัน
 เป็นอย่างไร ข้อสรุปว่าใครเป็นผู้รับผิดชอบในความเสียหาย เราก็กเรียกคนนั้น
 มาให้เขาจ่ายค่าเสียหาย เขาก็จะโต้แย้งไม่ได้เพราะว่าเป็นมติส่วนรวมที่ให้
 ดำเนินการอย่างนี้ มันก็คล้าย ๆ กับชั้นศาลเหมือนกัน

- ผู้สัมภาษณ์ - ก่อนที่จะออกมาเป็นข้อบังคับหมู่บ้านนี้ผ่านการกลั่นกรองพอสมควร
- คุณเป็ลิ่ง - ครับ เดือนหนึ่งก็มีมาหนึ่งข้อบ้างสองข้อบ้าง แต่ประการหนึ่งคือแม้จะผ่านคณะกรรมการหมู่บ้านมาแล้วแต่ชาวบ้านไม่ยอมรับมันก็จะตกไป ไม่เช่นนั้น มันก็จะกลายเป็นการรังแกชาวบ้านไป แต่พูดถึงว่าในสังคมชนบทเราที่จริง ๆ แล้วถ้าคนส่วนใหญ่ยอมรับก็ไม่มีปัญหา นำเป็ลิ่งเคยเสนอว่าถ้ามีลัทธิของคณินหมู่บ้าน แล้วพวกชาวบ้านไม่บอกเบาะแสของโจร จะต้องเก็บเงินมาชดใช้ให้คนที่ถูกลักขโมยไป เช่น ราคาวัว 2,000 บาท บ้านเรามีราว 200 ครอบครัวก็ต้องออกเงินกันคนละ 10 บาท เพราะถ้าไม่อย่างนั้น คนมันไม่ยอมบอกกัน เพราะมันกลัวโจรมากกว่า จะเป็นพยานก็ไม่กล้าตรงนั้นมันเป็นเรื่องที่ตกไปเดี่ยวหน่วยราชการเขาจะมองเป็นอย่างอื่นด้วย
- ผู้สัมภาษณ์ - ในการพัฒนาหมู่บ้านให้เป็นหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองละครับ
- คุณเป็ลิ่ง - ตอนนั้นมันก็กลายเป็นไปแล้ว ตั้งแต่ตอนนั้นชายเหล่าเถื่อนก็ไม่ได้ ชายห่วยเถื่อนก็ไม่ขาย หลังจากนั้นเขาก็อื่นเขาทำ (ขาย) ไม่ให้เขาทำ (ขาย) ก็ลำบากเราจะใจดำก็ไม่ได้ เรามองในสภาพลบบวกกันแล้วนี้ ไอ้คนที่รวยมันก็กอบโกยไอ้คนที่จนมันก็ติดที่ระเบียบที่เราตั้ง ก็เลยว่า...เอาทำตามใจ แต่พอมองกลับไปอีกตอน ตอนที่เราขอร้องเขาว่าปีนี้ขอกันสักที ก็ได้เขาก็ยอมให้ทุกคนไม่ใช่ว่าเขาไม่ให้ พอหลังจากนั้นเรามาคิดถึงเรื่องเศรษฐกิจ เอ๊ะ มันก็เสียลดการดำเนิน
- ผู้สัมภาษณ์ - การที่นำเป็ลิ่งขอร้องเขาแล้วเขายอมทำตาม แสดงว่าเขาเกรงใจนำเป็ลิ่งใช่ไหม หรือยังไงครับ
- คุณเป็ลิ่ง - ก็ส่วนมากแหละ นำเป็ลิ่งขอร้องก็ได้ เช่นว่าช่วงนั้นพวกบ้านชายเหล่า แต่เราต้องจัดตัวคนให้ดีกว่า คนนั้นให้ใครไปพูด เช่น คนนั้นไปขอเรื่องการลักเล็กโขมยน้อยว่าอย่าให้มี คือคนที่ไปขอนั้นมีน้ำหนกพอ ก็อยู่มาได้ราวร่วมสองปีรู้สึกว่าการเศรษฐกิจของหมู่บ้านเรามันตกไปเหมือนกัน คือ รายได้ที่เขาค้าขายกันนั้นนะ คือ รอบนอกหมู่บ้านเราเขาก็ยังขายกันอยู่ เขาไม่ได้หยุดเหมือนเราพวกที่ค้าขายเขามาถามนำเป็ลิ่งว่าจะเอาอย่างไร นำเป็ลิ่งก็บอกว่าเดี่ยว

น้ำเปลื้องจะถามหลายคนดูก่อน (พวกกรรมการหมู่บ้าน) ก็เห็นกันว่าก็เมื่อเราไม่ให้ชายในหมู่บ้าน นอก ๆ เขาก็ชายกัน ก็เปิดโอกาสให้เขาชายกันเถอะ แต่เราก็เห็นว่าการพัฒนาหมู่บ้านที่เราทำมาเราทำกันได้อยู่เปอร์เซ็นต์แล้วแหละ แต่หลังนั้นมากก็ต้องผ่อน

- ผู้สัมภาษณ์ - ทำไมเขาถึงเกรงใจน้ำเปลื้องครับ เช่น ไปบอกว่าน้ำเปลื้องขอ เขาก็ยอม
 คุณเปลื้อง - คือ น้ำเปลื้องนี้ทุ่มเทให้กับหมู่บ้านมาก บางทีก็ต้องมาทะเลาะกับแม่บ้าน คือ น้ำเปลื้องให้ เขาขัดข้องเรื่องอะไร เครื่องไม้เครื่องมือ น้ำเปลื้องให้ถึงคราวที่น้ำเปลื้องขอเขาก็ต้องให้บ้าง เพราะว่าเขาขอ น้ำเปลื้องจนเขาต้องเกรงใจเหมือนกัน ไม่มีเงิน เอามาเอา ไม่มีเครื่องจักรกล เอามาเอา คือ ไม่ได้ใช้สิทธิพลอะไรสักนิด แต่น้ำเปลื้องตั้งตัวว่าปฏิญาณตนว่าเราทำเพื่อให้สังคมอยู่รอดดีกว่า ไม่สร้างความไม่ดีให้กับชาวบ้าน แล้วอีกประการหนึ่งเวลาน้ำเปลื้องไปพบไปเห็นอะไรดี ๆ มา ก็จะมาเสนอที่หมู่บ้านว่า เออ... ไอ้สิ่งนี้เราก็ทำได้ เราก็เอาสิ่งนี้มาถ่ายทอดให้คนในหมู่บ้าน คือเวลาทำอะไรมานี้ไม่เคยพลาด แล้วเป็นที่เชื่อถือของชาวบ้าน ที่เราทำมานี้มันไม่กระทบกระเทือนให้เขาเดือดร้อนเลย ยกตัวอย่างการทำชลประทานนี้เองประมาณมาให้แล้วก็มีเจ้าของที่ดินที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 คน ที่แรกเขาก็ให้แล้ว มันมีคนไปยุยง เขาไม่ยอมขึ้นมา เขาเอาค่าที่ดิน 53,๑๑๑ บาท ที่นี้จะทำอย่างไร คนงานก่อสร้างก็มาแล้ว ก็ต้องประชุมชี้แจงชาวบ้านที่ได้ประโยชน์ให้เขาทราบ แล้วแจ้งให้ทางนายอำเภอด้วยว่าต้องเก็บเงินชาวบ้านช่วยกัน ก็เรียบร้อยได้เงินไปจ่ายค่าที่ดินเขา ไม่มีปัญหา

- ผู้สัมภาษณ์ - ใช้กลเม็ดในการพูดโน้มน้าวชาวบ้านอย่างไรบ้างครับ
 คุณเปลื้อง - คือ เราต้องหาจุดคนที่นั่งฟัง แล้วค่อย ๆ อ้อมเข้าหาจุดนั้น เช่น เราบอกว่าถ้าพี่น้องไม่ช่วยกันครั้งนี้ ความเดือดร้อนไม่ใช่อยู่ที่ใคร มันอยู่ที่พี่น้องทั้งนั้น ไม่ใช่อยู่ที่ผมคนเดียว ต้องพูดให้ชัด ให้เหตุผลให้พอ แล้วเราขอมติว่าจะทำอย่างไร แต่พวกชาวบ้านเขาก็ไม่กล้าตอบอะไรหรอก ตอบบ้างก็ไม่เข้าจุด ไม่เข้าประเด็น เราก็เสนอความคิดกับเขาไปว่าถ้าทำอย่างนี้เอาไหม คือว่า

2 หมู่บ้านเรารับผิดชอบเงิน 53,๐๐๐ บาทนี้ เอาเป็นว่าเอาสองหารกัน จะ
 สู้ไหวกันไหม ถ้าสู้ได้เราก็หาวิธีการให้ได้ยอดเงินนั้นมา เพื่อสร้างให้ได้
 เร็วที่สุด เขาก็บอกสู้ ๆ กัน กำนันออกให้หมิ่นหนึ่ง นำเปลือกให้สองพัน พอ
 หารกันแล้วชาวบ้านก็ออกเงินกันคนละไม้ก็บาทพอดีเรื่องนี้เจ้าของที่ดินพูดแบบ
 ไม่ดูหน้ากันว่า กูไม่ให้ เรา รู้จุดนี้ว่าชาวบ้านรู้สึกอย่างไร ก็เลยพูดให้ชาวบ้าน
 โกรธเจ้าของที่ดิน ให้เกิดความรู้สึกว่ามึงไม่ให้กูก็ซื้อได้ เงินแค่นั้น เราต้อง
 สอดแทรกเข้าไป เช่น พูดว่า ก็เอา จะได้ดูน้ำหน้ากันสักทีเงินคนละร้อยสองร้อย
 ไม่ใช่หาไม่ได้ที่ ชาวบ้านที่นั่งฟังก็รู้สึกมีอารมณ์ร้อนขึ้นมา ก็พูดอีกว่าเงินที่เรา
 จ่ายไปเอาน้ำมาทำนาไปได้นาน แต่พวกที่ได้เงินค่าที่ดินไป พรุ่งนี้มะรื้อนี้ก็เล่น
 ปอ (การพนัน) หมดแล้ว แล้วเราก็ผลักดันให้คนอื่นพูดบ้าง แล้วจับจุดเอาไว้อีก
 ค่อยแทรกเข้าไปอีก ตอนนี้ เจ้าของที่ดินที่ว่า ถ้าแม่ตาย ไม่รู้ชาวบ้านจะไป
 เผาผีหรือเปล่า ถึงขนาดนั้น ก็จัดการเรื่องนี้มาได้

ผู้สัมภาษณ์ - ก็เรียกว่าในเรื่องการพูดนี้ก็เป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้งานสำเร็จจุลวง
 ไปได้ ถ้าอย่างนั้นผมก็รบกวนขอทราบเรื่องราวไว้เพียงแค่นี้ะครับ ขอขอบคุณ
 มากครับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึกการสัมภาษณ์ นายประทีป แก้วหนู

เมื่อ 14 มิถุนายน 2533

- ผู้สัมภาษณ์ - ที่มาพบน้ำทิพย์ก็จะขอให้ช่วยเล่าเรื่องการพัฒนาหมู่บ้าน คือ เอาเรื่องที่น่าทิพย์คิดว่าน่าเข้าไปมีบทบาทสำคัญ ๆ เข้าไปช่วยเป็นหัวเรี่ยวหัวแรง ชักนำชาวบ้านเข้าร่วมพัฒนา มีเรื่องอะไร ส่วนไหนบ้างครับ
- คุณประทีป - เอาเรื่องนี่ก่อนคือเรื่องทำศาลาเทอดพระเกียรติ ตอนนั้นเราไม่มีงบประมาณเลย ของทางราชการก็ไม่มีช่วยเลย เราก็ประชุมกันตอนนั้น ก็ต้องให้ศาลาเสร็จเร็ว ๆ เพราะหมู่บ้านก็จะประกวดอยู่ตอนนั้น ศาลาเอนกประสงค์เรายังไม่มี เช่น เวลาต้อนรับเจ้าหน้าที่มาากันมาก ๆ ก็ลำบาก ไม่รู้จะรับรองเขาตรงไหน พอกรรมการหมู่บ้านประชุมกันเสร็จ เราก็แยกกันเป็นกลุ่มว่าใครจะรับผิดชอบระดมชาวบ้าน เขต 1 ใครรับไป เขต 2, 3, 4 ก็เหมือนกัน ในเขต 1 ผมก็รับมาในการระดมชาวบ้านมาช่วยแรงงานสร้างกรรมการก็จัดแบ่งวันให้ทำกันไว้แล้ว ให้เวียนกันมาทำ กรรมการตกลงกันไว้แล้ว เช่น วันจันทร์ เขต 1 มาทำ เขต 2 ทำอาหารมาเลี้ยง ในส่วนที่ผมภูมิใจคือระดมคนนี่ที่จริงไม่ใช่แข่งขันกัน แต่มันก็เหมือนกับแข่งขันเหมือนกัน คือเราอยากให้มันเสร็จเร็ว ๆ ก็ทำกันทั้งกลางคืนกลางวัน เรียกว่าต้องระดมคนมา เช่น วันนั้นเป็นวันเทปูนพื้น คนมันก็ต้องทำงานส่วนตัวกันด้วย ต้องใช้แรงงานมาก ต้องตื่นตั้งแต่ตอนเช้า ก็มาตรงกับวันที่ผมต้องรับผิดชอบ ก็เกิดปัญหาขึ้นมาว่าผมจะทำอย่างไรจะหาคนไปทำงานนี้ให้เสร็จ ผมก็เดินบอกชาวบ้าน บอกกับเขาว่าวันนี้ถึงจะตัดยางไว้แล้ว ก็ให้เมียไปช่วย ก็เรียกว่าห่อมนี่สี่สิบครัวเรือนไปหมดครับไม่เหลือแม่แต่คนเดียว ผมก็ไปขอร้องเขาให้มาช่วย แม้จะไปช่วยอยู่ทุกวันแล้วก็ตาม วันนี้ก็ต้องไปเพราะเป็นวันเทปูน พอผมไปทำศาลาคนมาากันมาก ก็ไม่ใช่ว่าจะขอตัวเองแหละนะ

- ผู้สัมภาษณ์ - นำทีปคิดว่าเพราะอะไรครับชาวบ้านเขามาช่วยกันตามที่นำทีปไปขอร้อง
- คุณประทีป - คือผมไม่เป็นคนเอาเปรียบคนอื่น คือ เราไปใช้เพื่อน (คนอื่น) ไม่ใช่ที่เราจะยื่นชี้ิ้วให้เขาทำ เราต้องทำงานหนักด้วย เราต้องทำเสียก่อน เช่นว่า เราชวนเพื่อนไปตัดไม้ทำรั้วนี้ พอไปแล้วเรายื่นชี้ิ้วให้เพื่อนตัด คนเขาจะมีความรู้สึกว่าเขาแต่สิ่งเพื่อนเขา สิ่งแรกคือเราต้องทำก่อน และทำให้หน้ารับรองว่าต่อไป ๆ เขาก็จะให้ความร่วมมือเราอีก และเราต้องทำจริงจัง
- ผู้สัมภาษณ์ - นอกจากระดมงานอย่างที่ว่าแล้วนี้ นำทีป มีส่วนในการระดมเงินด้วยไหม
- คุณประทีป - ก็มีหน้าที่เก็บเงินด้วย และที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือคนที่ไม่เคยมาร่วม เราทำอย่างไรให้เขาเขามาร่วมนี้และเป็นเรื่องสำคัญ และผมก็ทำให้เขามาร่วมมือกับเราได้
- ผู้สัมภาษณ์ - ลองเล่ากลเม็ดให้ฟังหน่อยได้ไหม
- คุณประทีป - วิธีการมันเป็นแบบนี้ คือ มันมีอยู่บ้านหนึ่งอยู่ทางทิศหัวนอน (ทิศใต้) ก็ไม่ขอเอ่ยชื่อ คือเขาไม่เคยมาร่วมเลย ไม่ว่าทำอะไร แล้วก็ตอนนั้นระดมทำรั้วบ้านกัน ชาวบ้านก็พร้อมใจกันไปตัดลาวดไม้ (ไม้ขนาดเล็ก) ไปขอเขาแถวสวนยาง สงเคราะห์ ไปทีหนึ่งก็ยี่สิบสามสิบคน เขาก็ไม่ไป ผมก็มาคุยกัน (ในหมู่กรรมการ)ว่าจะทำอย่างไรสักทีให้เขาไปร่วม ก็ตกลงกันแบบนี้ คือเราต้องทำให้เขาเห็นใจ ก็ตกลงกันว่าจะไปตัดไม้พวกกรรมการสามสี่คนที่คุยกันนี้ก็จะเอามาทำรั้วให้เขา เอามาตั้งไว้ที่หน้าบ้านเขา ผมก็บอกว่าคืนนี้เราจะออกมาเหล่า (ปอกเปลือกไม้) ไม้กัน แล้วให้พวกแม่บ้านเก็บเงินคนละเล็กน้อย มาทำขนมกินกัน กลางคืนพวกเราเหล่าไม่อยู่หน้าบ้านเขา เขาก็ยังไม่ออกมาช่วยเลย ตอนเช้าเราก็เลยปักเสารั้ว ติไม้ให้เสร็จ ทาสีให้เสร็จเลย พอวันหลังผมก็ประกาศอีกว่าจะไปตัดไม้กันอีกมันไม่พอ ก็ต้องนำข้าวห่อไปกินกัน ไปไกลถึงลานกุ่ม ช่างแปลกเป็นอย่างมากเลย ในตอนเช้าของวันที่นัดกัน บ้านนั้นเขานำเอาข้าวห่อมาคอยอยู่ก่อนเพื่อนเลย นับแต่วันนั้นมา ไม่ว่าจะทำอะไรเขาจะมาร่วมหมดเลย ไม่มีคำว่าขัดข้อง ผมคิดว่าเป็นผลจากวิธีการของผม คือคนมันคงจะอายุเหมือนกัน แต่ถึงอย่างไรถ้าเขาไม่ทำเราก็ไม่เคยไปบังคับ หรือว่าเขาเลย ไม่เคยพูดเลยว่าใครจะทำหรือไม่ทำ ใครเห็นว่าดีก็ไปทำ

- ผู้สัมภาษณ์ - ผมว่ามันก็คล้ายจะเป็นการบังคับกันทางอ้อมอยู่เหมือนกันนะ
- คุณประทีป - จะว่าอย่างนั้นก็ได้อีก เขาเปลี่ยนความประพฤติไปเลย คือมันก็ถูกบีบเหมือนกัน ในความรู้สึกของเขา
- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วเรื่องอื่น ๆ เช่นว่าเรื่องประปาหมู่บ้านนี้เข้าร่วมตัวอย่างไรบ้าง
- คุณประทีป - ผมก็ร่วมด้วยตั้งแต่แรกเริ่มทำเลย ตอนนั้นก็ยังเป็นกรรมการอยู่ ก็ยังช่วยอยู่ไม่ว่าจะเก็บเงินอะไรต่าง ๆ นี้ ประปาก็มีเงินมาจากหลายส่วนเหมือนกัน ตอนนั้น มาจากองค์การ (หน่วยราชการ) นี้ประมาณแสนห้า ผมก็เข้าไปร่วมคิดกัน การเดินสายแป็บน้ำ การเก็บเงินสมทบ เราก็แบ่งมอบหมายให้แต่ละสายรับผิดชอบ เรื่องทำประปาในที่จริง นำเปลื้องแก็บเป็นคนเริ่มคิด ต้นคิด จะทำเล็ก ๆ เท่านั้น แต่พอคิดอีกทีหนึ่งแก็บก็เป็นผู้หลักผู้ใหญ่ ชาวบ้านนับหน้าถือตาจะทำเล็ก ๆ ใช้แต่ส่วนตัวมันก็ดูยังงใจอยู่ แก็บเป็นผู้รับเหมาก่อสร้าง ฐานะก็เรียกว่าดีแหละ ตอนทำประปากันนี้แก็บออกให้หมื่นหนึ่ง แล้วก็ยังไปติดต่อขอเงินจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดมาด้วย คือเรียกว่าแก็บติดต่อ รู้จักกับเขาด้วย การดำเนินงานสร้าง เขาก็มอบหมายงานให้ผมด้วยก็อย่างที่ว่าแล้ว ก็เก็บเงินสมทบสายนี้ การเดินสายแป็บ (ท่อน้ำ) นอกจากนี้ผมยังมีหน้าที่ดูแลเรื่องมาตรวัดน้ำด้วย คือ บ้านใครเสียในสายรับผิดชอบของผม ผมซ่อมให้เองหมด รวมทั้งพวกท่อน้ำรั่วด้วย บริการเขาไม่ได้คิดเงินทองอะไร
- ผู้สัมภาษณ์ - ผมข้องใจอยู่จุดหนึ่งคือที่ว่าตอนเริ่มทำนี่ เป็นเรื่องที่ยังไม่รู้ว่าประปานี้จะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ แต่ก็รู้สึกที่ชาวบ้านก็ให้ความร่วมมือกันดีทั้งแรง ทั้งเงิน มันเป็นเพราะอะไรครับ
- คุณประทีป - คือ ตรงความนี้ ชาวบ้านกลุ่มนี้ก็เรียกว่ามีส่วนแยกกันพอสมควร เรียกว่า พอจะมีฐานะกัน แล้วบ่อน้ำมันก็อยู่ไกล ๆ แล้วพอดีก็มีอาสาสมัครฝรั่งเข้ามาด้วย ก็คือ เอ็ดดี้ เข้ามาช่วยสำรวจพอดี เหตุการณ์มันก็มีส่วนชักจูงด้วย พวกผม (พวกผู้นำ) ไปพูดก็พูดให้เขาเชื่อ ราคาขายช่วงนั้นมันก็สูงพอสมควร แต่อย่างว่าเก็บเงินนี้มันก็มีปัญหาบ้างเหมือนกัน มีอยู่บ้านหนึ่ง ผมไปเก็บเงินครั้งแรกเขาก็ว่า เขากินน้ำในบ่อมาแต่ครั้งปู่ย่าตายาย พอไปครั้งที่สองเขาก็

ยังจะยืนยงกินน้ำบ่อ หาบน้ำบ่อมากินต่อไป แต่ว่ารอบ ๆ บ้านแก่ที่เขาเอา
หมดเหลืออยู่เพียงบ้านแก่ ถึงขั้นนี้ผมไปพูดอีกว่าจะอยู่อย่างไรบ้านรอบ ๆ เขา
ใช้น้ำประปาทั้งหมด เหลือบ้านเขาอยู่บ้านเดียว ให้เขาลองคิดว่าพวกเพื่อน
บ้านเขาจะคิดเป็นคนยังไง กับต้องเสียเงินเพียงเจ็ดแปดร้อยแล้วเวลาเพื่อน
(บ้าน) เขาพูดกันไม่บัดสี (อายุ) เขาหรือ ผมก็บอกว่าขอให้เห็นกับผมเสีย
ก็แล้วกัน เสียเงินสักแปดร้อย ประโยชน์มันตกอยู่กับเขาเอง เขาก็บอกว่า
ถ้าเงินรุ้นนี้เข้าให้มาเอาเงิน ก็ผมคิดว่าเขาคงจะเกรงใจผมด้วย ทุกวันนี้พอ
ใช้น้ำสะอาดก็ยิ่งพูดเลยว่าถ้าผมไม่แค่น (คะยั้นคะยอ) ให้ก็คงจะไม่สบาย

- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วในเรื่องอื่น ๆ มีอีกไหมครับ ที่นำมาบัพบาทสำคัญ
- คุณประทีป - ก็ในเรื่องตัดสินความ (กรณีนิพาท)
- ผู้สัมภาษณ์ - เป็นเรื่องพวกไหน เรื่องอะไรครับส่วนมาก
- คุณประทีป - ส่วนมากก็เป็นเรื่องเขต เรื่องแนวที่ดินกัน ที่มีจะขัดแย้งกัน ซึ่งเขาไปหา
ผู้ใหญ่บ้านแล้วก็ไม่ใช่ว่าตัดสินได้ ผู้ใหญ่ก็เลยโยนมาให้ผม
- ผู้สัมภาษณ์ - ลองช่วยเล่าเรื่องที่ทำได้ทำไปหน่อยได้ไหมครับ
- คุณประทีป - ก็อย่างเช่นที่เรามีแนวที่ดินติดต่อกัน ต่างคนก็ต่างปลุกต้นไม้ลงบนเขตแนวเราก็
เป็นคนกลางเข้าไปเจรจา ประนีประนอม จัดหลักเขตให้มันชัดเจน แล้วบอก
ให้ปลุกต้นไม้อย่าให้มีลงบนแนวเขตแดน ผมก็ต้องไปพูดกับคนโน้นทีคนนี่ที จน
ตกลงกันได้ผมก็ทำบันทึกขึ้นให้เซ็นชื่อไว้ให้เรียบร้อย ทำหลักฐานไว้ด้วย มันเป็น
ความรับผิดชอบของผม เพราะว่าผมอยู่ฝ่ายปกครอง
- ผู้สัมภาษณ์ - ได้ตำแหน่งนี้อย่างไรครับ
- คุณประทีป - ก็มีการเสนอชื่อผมเข้าไปในคณะกรรมการ แล้วก็เลือกตั้งกันขึ้น
- ผู้สัมภาษณ์ - ฝ่ายปกครองน่าจะเกี่ยวกับเรื่องหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองมากด้วย
- คุณประทีป - มันก็ร่วมกันนะ เช่น ว่าผมเองก่อนที่จะบรรจุเป็นหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง
ไม่ว่าจะทำอะไรสักนึกก็ลงในเหล่านั้นแหละ และการทำเรื่องนี้มันขึ้นอยู่กับผู้นำ
จริง ๆ คือ ถ้าผู้นำเป็นอย่างไร ลูกบ้านก็เป็นแบบนั้น สำหรับผมเขา
(กรรมการหมู่บ้าน) ก็มอบหมายให้รับผิดชอบแถบนี้อีก ก็มีพวกเด็กวัยรุ่นที่ชอบ

กินเหล้าอยู่บ้าง คือ ถ้าจะข้ามไปมีบทบาทเขตอื่น ๆ พวกเด็ก ๆ นี้ก็ไม่สนิทสนมในเขตผมที่นครนับแต่ก่อนไม่ว่าจะออกปากทำอะไรเป็นต้องเอาเหล้าขึ้นหน้า ผมก็ได้ไปอบรมหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองด้วย เขาก็ว่าให้เราลด ละ เลิกอบายมุข ก็คือต้องลดก่อนใช้ใหม่ เริ่มแรกนี้มีงานอะไร แล้วผมจำไม่ได้ ผมซื้อเหล้ามาเพียงสองขวด พวกชาวบ้านเขาก็พูดว่าอะไรเหล้าสองขวดจะพอหรือจะให้เพื่อมาทำงานนี้ต้องเลี้ยงเหล้าเพื่อนว้างนั้นเถอะ สิบห้าคนกินสองขวดมันคงน้อยไปแน่ ผมก็บอกว่าตอนนี้เขารณรงค์หมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองอยู่เราต้องลดลง ตอนนี่ลดก่อนให้กินสองขวด พอวันนี้ เพราะว่าตอนนั้นยังไม่คว่ำขวด (วิธีการอย่างหนึ่ง) ขณะนั้นที่กินกันไปผมก็จะพูดแทรกไปเรื่อย สร้างความเข้าใจอุดมการณ์แผ่นดินธรรมแผ่นดินทองไปเรื่อย เขาก็ว่าเอา ๆ วันนี้สองขวดก็สองขวด บางคนสนิทกันนี้ ผมก็ไปพูดชักจูงเขาก่อน คือ ให้ลดก่อน เช่น น้ำเชียว แกกกินอยู่วันละ 10 บาท ผมก็บอกให้แกลองลดเหลือวันละ 8 บาท ต่อมาภายหลังแกทำได้จริง ลดเลิกไปได้จริง

ผู้สัมภาษณ์ - ผมข้องใจนิดหนึ่งครับว่า น้ำเชียวแกก็อาวูโสกว่าน้ำทิป แล้วทำไมแกจึงยอมรับตามที่น้ำทิปบอก หรือขอร้องอะไรทำนองนี้

คุณประทีป - คือผมคิดว่าเขาคงมีความคิดกันว่าผมนั้นเป็นผู้นำอยู่ในกลุ่มบ้านหย่อมนี้ (ละแวก) เขาก็เชื่อเรา

ผู้สัมภาษณ์ - แล้วกับพวกขายเหล้าละครับ

คุณประทีป - ก็มีเหมือนกันที่เข้าไปช่วย นำเบลีงก็ใช้ผม ให้ไปช่วยบอกให้เขาหยุดขายเหล้า ผมก็ไปพูดครั้งแรกเขาก็ไม่ยอมตกลง เออออกับเรา แล้วผมก็เอาเข้าไปปรึกษากันในที่ประชุม (ของคณะกรรมการ) เพราะว่าตอนแรกผมไปในฐานะเป็นฝ่ายปกครอง ไปคนเดียว พอปรึกษากันผมก็เสนอว่า ถ้าไปกันหลายคนเขาคงยอมรับพอตกลงแบบนี้กรรมการแทบทุกคนก็ไป ทั้งนำเบลีง ผู้ใหญ่ (บ้าน) ก็ไปนั่งพูดกันที่บ้านสาวนิล (ผู้ชายเหล้า) ก็คนโน้นพูดที คนนี้พูดที เหมือนโค่นต้นไม้ด้วยขวานหลายด้าม มันก็หักได้เหมือนกัน ขอร้องให้เห็นกับหมู่บ้านที่ต้องการให้เป็นหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองถึงแกก็ตกลง แต่ปัญหาถึงแม้ไม่มีเหล้าในหมู่บ้าน

คนมันยังแอบกินก็มีอยู่อีก พวกนี้ออกไปซื้อนอกหมู่บ้านเขตหมู่ที่ 2 ผมก็สืบดูว่าใครที่ยังแอบไปซื้อมาก็รู้ตัวว่ามี น้ำหวาน ฝักรวม ถึงฝักรวมนี้กับผมติดกันมาก คือไม่ใช่ว่าเป็นญาติพี่น้องกันเลย แต่เป็นเพื่อนติดกัน ผมก็ไปพูดกับแกว่านี่ข่าวมันลือมาว่าฝักรวมไปซื้อเหล่าที่หมู่ 2 จะให้หมู่บ้านเราเสียหรือ ฝักรวมอย่าทำให้หมู่บ้านเสียเลย ก็ขอร้องกันเอาความเกรงใจที่มีต่อกันเข้าไปว่าขอให้เห็นกับผม แยกยอมขึ้นไปอยู่บนควน (เนินห่างจากหมู่บ้านมาก) ไปทำสวนเพราะว่า ถ้าอยู่บ้านแกยังต้องกินแน่ แกไปอยู่ควนสิบห้าวันก็กลับมาบอกผมว่า อยู่ได้แล้วละ น้องหลวง (หมายถึงคุณประทีป) เรียบร้อยแล้ว

ผู้สัมภาษณ์ - แล้วในเรื่องการพนันล่ะครับ

คุณประทีป - ในเรื่องการพนันนี้มีปัญหา เพราะว่ากรรมกรก็ต่างคนต่างก็กลัวกันอยู่เหมือนกัน เพราะว่าอาจจะถูกแอบตีหัวเอาได้ เรื่องนี้จะต้องทำทั้งหมด คือ ถ้าจะไปจับเขาก็ไปกันทั้งหมด ทั้งคณะเลย เพราะพวกชาวบ้านถ้าจะโกรธก็ต้องโกรธทั้งหมด มันจะไม่เกิดเป็นการโกรธใครคนใดคนหนึ่ง

ผู้สัมภาษณ์ - แล้วเรื่องการคว่ำขาดที่พูดเมื่อกี้นี้ล่ะครับ

คุณประทีป - เรื่องนี้ผมไม่ได้ทำตอนนั้น เปลี่ยน กับครุพร้อมเขาทำ

ผู้สัมภาษณ์ - ก็เรื่องความสำเร็จต่าง ๆ ที่ผ่านมามีบ้างแล้วว่าคุณสมบัติส่วนตัวของน้ำทิพย์ อย่างเช่นการประชาสัมพันธ์กับชาวบ้านที่ว่ามานี้ น้ำทิพย์ว่าคุณสมบัติส่วนตัวอย่างไรที่สำคัญ

คุณประทีป - ผมว่า ผมนี่เป็นคนทำอะไรทำจริงจัง เสียสละ ก่อนที่จะเป็นฝ่ายปกครอง ผมก็เป็น ผสส. (ผู้สื่อข่าวสาธารณสุข) อยู่ ตอนผมเริ่มเป็น ผสส. ก็เดินตรวจเรื่องล้มด้วย ก่อนที่จะเป็น ผสส. นี้เจ้าหน้าที่ (สาธารณสุข) เขามาสำรวจถามชาวบ้านก่อนว่าใครที่จะเป็นได้ ผมก็ได้เข้าไปอบรมก็เห็นว่าเรื่องล้มควรเป็นเรื่องสำคัญต้องทำอันดับแรก ผมเองฐานะก็เพียงพออยู่กินเท่านั้น พอจะตรวจเรื่องล้ม ผมที่เป็น ผสส. นี้ยังไม่มีล้มที แล้วเราจะไปบอกเพื่อนเขาได้อย่างไร ผมเลยต้องยืมเงินเสียดอกเบี้ยมาสามพัน สร้างล้มก่อน พอผมสร้างเองเสร็จแล้วจึงค่อยไปบอกเพื่อนเขา (ชาวบ้าน) เขาก็

บอกว่าเขาทำไม่เป็นกัน พอดีผมก็มีความรู้ในทางช่างอยู่ด้วย ผมเลยบอกว่าผมทำให้เอง เขาก็บอกว่าถ้าจ้างเอาถ้าผมทำให้เขาจะได้ชื่อของมา ผมก็ช่วยเขาทำจริง ๆ ก็ร่วมกับเขาด้วย เจ้านบ้านเขาทำด้วย ผมว่าผมทำไปก็สามสิบสี่สิบที่ได้มั้ง

- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วมันต้องมีคนไม่ยอมรับนี่ ทำอย่างไรครับ หรือมีวิธีการอะไรอีกที่ช่วยชักจูงให้ชาวบ้านทำล่วมกันนี้
- คุณประทีป - แแถบนี้ที่เป็นญาติกันก็มาก ญาติฝ่ายเมียผม ก็มีส่วนเหมือนกันที่ผมใช้วิธีให้ชาวบ้านเขารู้สึกต้องแข่งกับเขตอื่น ก็ได้ทำเสร็จหมดทุกบ้านเลยในเขตผม
- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วกับน้ำเฟื่อง (นายเฟื่อง จันทรแดง - อสม.) ละครับช่วยสนับสนุนกันอย่างไรบ้าง
- คุณประทีป - บ่าวเฟื่อง แกเป็น อสม. แกเป็นตัวหลักกระจายงานให้พวกผมตามเขตต่าง ๆ เหมือนเรื่องวางแผนครอบครัวนี้ก็เหมือนกัน ผมเซ็นทำหมันก่อนเลย ให้เป็นตัวอย่าง ผู้นำต้องเป็นตัวอย่าง เพราะแรงจูงใจให้พวกผู้ชายทำหมัน เราต้องเดินออกหน้าก่อน ผมดูบางคนที่เป็นผู้นำถ้าเพื่อนเขาทำงานแล้วยืนชี้นิ้วแล้วละก็ชาวบ้านไม่ค่อยพอใจหรอก เราเสียทั้งแรง เงินก็ต้องเสีย แรงก็ต้องเต็มที่ เช่น ทำงานกันพอเย็น ๆ ต้องออกเบี้ย (เงิน) ชื่อขนมอีกด้วย คือ เขาชาวบ้านก็ไม่ใช่ว่าขนะ แต่เราต้องมีจิตใจ พวกผู้นำก็รวม (เงินกัน) คนโน้นสิบบาท คนนี้สิบบาทเอาไปทำขนมกินกัน มันเป็นน้ำใจนะผมว่าเราไปออกปาก เขามาทำงานทั้งที
- ผู้สัมภาษณ์ - ครับน้ำที่ปก็ทำให้ข้อเท็จจริงมากมายหลายประการวันนี้ เสียเวลาของน้ำมาพอสมควร
- คุณประทีป - ไม่เป็นไรหรอก
- ผู้สัมภาษณ์ - ผมต้องขอขอบคุณมากนะครับ โอกาสหน้าผมจะมาเยี่ยมอีก สวัสดีครับ
- คุณประทีป - สวัสดี โชคดีนะ

บันทึกการสัมภาษณ์คุณผัน ทองขาว

วันที่ 12 สิงหาคม 2533

- ผู้สัมภาษณ์ - ผมขอให้สัมภาษณ์ช่วยเล่าความเป็นมาของการพัฒนาหมู่บ้านเขาป่าเจ้า และ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องที่นำผันเข้าไปมีส่วนสำคัญ คือเป็นหัวเรี่ยวหัวแรง หรือ เป็นผู้ช่วยดำเนินการงานพัฒนาเรื่องนั้นเป็นผลสำเร็จ ครับเชิญครับ
- คุณผัน - คือ แรกเริ่มในการพัฒนาหมู่บ้าน ตอนนั้นผมก็ไม่ได้เป็นผู้ทำอะไรหรอก ผมเอง ก็ไม่ใช่คนที่ ผมมาได้เมียที่นี่ (ในหมู่บ้าน) ผมเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านนี้เมื่อราว ช่วงต่อปี 2524 กับ 2525 คือผมจะเริ่มเรื่องเอาตั้งแต่เริ่มต้นก่อนที่จะมีการ พัฒนาถึงขนาดนี้ เดิมทีนั้นทางในหมู่บ้านนี้ดูรก ต้นไม้ต้นหญ้าเต็มไปหมด ในส่วน ตัวผมถึงใครว่าหมู่บ้าน อพป. จะไม่ดี แต่ผมว่าหมู่บ้านที่พัฒนาขึ้นมาได้แบบนี้ เป็นเพราะหมู่บ้าน อพป. เพราะว่าจัดตั้งเป็นหมู่บ้าน อพป. ก็จัดตั้งในราว ต้น ๆ ปี 2525 ตอนนั้นก็ประชุมกันที่บ้านกำนันเพื่อคัดเลือกคนไปอบรมก็ดูเหมือน ว่าเป็นเจ้าหน้าที่จากอำเภอมา ตอนนั้นสาเหตุที่มาจัดตั้งหมู่บ้าน อพป. ที่นี้ก็ เพราะว่าเขตติดต่อหมู่บ้านเป็นพื้นที่สีแดง หมู่บ้านนี้เขาก็จัดว่าเป็นพื้นที่สีชมพูข้าง ก็เป็นทางผ่านของพวกโน้น (พวกผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์) ก็กล่าวได้ว่าตั้ง หมู่บ้านนี้เพื่อต่อต้าน และกักเซตพวก ผกค. ตอนนั้นเขาก็เลือกกันทั้ง 7 ฝ่าย ผมเป็นคนสุดท้ายเพราะไม่มีใครแล้ว ผมเป็นลูกฝ่ายพัฒนา เราก็ไปอบรมกัน 7 วัน เขาให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้าน พออบรมกันแล้วก็เริ่มประกวด หมู่บ้าน เริ่มประกวดกันระดับตำบลก่อน ตอนนั้นกำนันจวนก็ตัดสินใจให้หมู่บ้าน เขาป่าเจ้าชนะไปเลย เป็นตัวแทนของตำบลพนมวังค์ ตอนนั้น ตอนนั้นพอจะเข้า ประกวดระดับอำเภอ เราก็ประชุมกันในคณะกรรมการ เราก็จัดคณะกรรมการ กันใหม่ ผมก็ได้เป็นหัวหน้าฝ่ายพัฒนา เพราะว่าตอนแรกนั้นการคัดเลือกก็เลือก พวกกันเสียมากกว่า เลือกคนสนิทชิดเชื้อกันเสียมากกว่า พอเป็นหัวหน้าฝ่ายพัฒนา ผมเสนอว่าขั้นแรกนี้พวกคณะกรรมการต้องทำก่อนและต้องเสียสละ ตอนนั้น

ชาวบ้านยังไม่ให้ความร่วมมือ ชาวบ้านยังไม่รู้เรื่อง เราคณะกรรมการต้องทำก่อน ก็ตกลงกันว่าต้องปรับปรุงถนนก่อนตากหญ้า กำหนดแนวถนน ตอนนั้นเขาคุยว่า บ้านกัน ก็มีแต่คณะกรรมการมาทำกัน ก็คือเราแบ่งสายกันแล้วว่าผมทำสายนี้ ก็เขา (ชาวบ้าน) มาช่วยเหมือนกันครับ แต่ว่าเรานัดตีหนึ่ง (บ่ายโมง) เขามากันตีสามตีสี่ (บ่ายสามบ่ายสี่โมงเย็น) คือผมยอมรับว่าถ้าคณะกรรมการ ไม่เข้มแข็งกันจริง ๆ ก็คงไม่ได้มาถึงขั้นนี้ ผมว่ากรรมการหมู่บ้านเป็นส่วน สำคัญที่สุดเลยในการพัฒนาหมู่บ้าน ตอนนั้นก็เป็นการแต่งถนน กลบหลุมบ่อ ตากหญ้า หลังจากนั้นทางอำเภอก็เข้ามาดู นัดชาวบ้านว่าจะสู้ (ในการประกวด) หรือไม่ พูดอย่างจริง ๆ แล้วชาวบ้านเขาไม่เอาหรอก แต่ใน คณะกรรมการเรตกลงกันว่าเอา (เข้าประกวด) ถึงแพ้ชนะมันก็ไม่ได้เสีย อะไร หมู่บ้านจะได้สบาย พอตกลงเข้าประกวดอำเภอ การทำถนนตรงไหน ที่มันเกิดความสามารถเราทำไม่ได้ เราก็ทำหนังสือไปทางอำเภอ เขาก็ให้ ความร่วมมือดี ก็ปรากฏว่าผ่านในระดับอำเภอ ทีนี้ชาวบ้านเริ่มเห็นความ สำคัญแล้ว เพราะว่าได้รางวัลเป็นทั้งโล่ และเงินรางวัล แต่ตอนนั้นก็มีปัญหา อย่าง เช่น ชาวบ้านไม่เห็นด้วยอย่างหนึ่ง เราก็มาคิดกันว่าทำอย่างไรให้การ พัฒนาไปคล่องตัว ผลสรุปก็คือว่า ตอนนั้นพอดีผมได้เป็น พลส. (ผู้สื่อสาร สาธารณสุข) อีกด้วย มีโอกาสไปดูงานที่เชียงใหม่ ได้เห็นว่าการพัฒนาที่ ภาคเหนือเขาทำอย่างไร ก็เอามาคิดแบ่งเขตหมู่บ้าน เพราะว่าทางเหนือเขา แบ่งคุ้มกันใช้ไหม

- ผู้สัมภาษณ์ - ที่ว่าเขาไม่ยอมรับการพัฒนาหรือไม่ครับ หรือยิ่งไปถึงได้คิดออกมาแบบนี้
- คุณผัน - คือปัญหามันเป็นแบบนี้เวลานัดกันพัฒนา หากคนหย่อมบ้านนี้ไม่ได้ไปร่วมพัฒนา ในพื้นที่หย่อม โนนด้วยเหตุจำเป็นประการใดก็ตาม คนหย่อม โนนก็จะ เข้าใจผิด ไปได้ว่าคนหย่อมนี้ไม่ได้ไปช่วย และปัญหาอีกอย่างก็คือ เรื่องส่วนตัวซึ่งเขา อาจจะไม่พอใจกรรมการบางคนก็ได้ เขาก็ไม่ไป คือพวกที่ไม่ไปนี่เขาอาจจะ ไม่พอใจใครบางคน เราก็ต้องหาคนที่พูดกับเขาได้ คือเอาคนนั้นเข้าไปชี้แจง ว่าการพัฒนาที่มัน ไม่ใช่ได้กับผู้ใหญ่บ้านหรือ ใครคนหนึ่งคนใด แต่ได้กับทุกคน

- ผู้สัมภาษณ์ - เป็นยังไงครับคนที่เข้าไปพูดที่ว่านี้
- คุณฉันทน์ - คือเขาก็ไม่ได้เป็นกรรมการอะไร แต่เขาสามารถเข้าไปพูดกับคนหย่อมนั้นได้ คือคนเรานั้นมันมีเรื่องแปลกอยู่อย่างหนึ่งคือเรื่องเกรงใจกัน คือหมายความว่า ถึงจะโกรธกับคนโน้นอย่างเต็มที่ แต่ถ้าคนที่ดีกัน (เพื่อนที่ดี) มาพูดขอร้องก็ต้องไป การที่จะดูว่าใครดีกับใครก็ดูจากการที่เขาคลุกคลีกันครับ เช่น เขามานั่งคุยกันเรื่อย ๆ เราสังเกตดู พอเรารู้บิ๊บนี่เราก็มารู้กับคนนั้นว่าให้ช่วยไปพูดกับคนนั้นทีคนนี้ที เพราะว่าเขาเป็นคนดี (เพื่อนที่ดี) กันกับคนนั้น พอเขาเริ่มเข้าไปพูดกับเขา (ชาวบ้านที่ไม่ให้ความร่วมมือ) ก็มา ทีแรกเขาก็มาแบบชิน ๆ หน่อย พอมาร่วมทำแล้วทีนี้ก็เห็นว่าสิ่งที่ทำนั้นมันสวยงาม และดีขึ้น พอานเข้าก็เป็นลักษณะว่าส่วนมากลากไป จากความคิดที่นำเอามาแบ่งเขต แล้วเราก็ตั้งหัวหน้าเขตด้วย อย่างผมนี่ที่จริงที่อยู่ในเขตสามแต่ผมต้องไปรับผิดชอบเขตสี่ เพราะว่าเขตสี่มันไม่มีตัวจักรสำคัญ พุดง่าย ๆ ว่ามันไม่มีคนเอาจริงเอาจริงไปนำทำ (การพัฒนา) เขตสี่หาตัวผู้นำไม่ได้ ผมก็เลยถูกแต่งตั้งให้ไปคุมเขตสี่ เมื่อมีหัวหน้าเขต ก็ให้หัวหน้านี้ไปเลือกลูกน้องอีกเจ็ดคน คือ คนที่พูดจากันได้ (ทำงานร่วมกันได้) ทีนี้เขตใครเขตมันรับผิดชอบการพัฒนาในเขตนั่น แต่ถ้ามีการใช้เงิน หัวหน้าเขตต้องประชุมในเขต แล้วเอาเรื่องนั้นเข้าไปเสนอในคณะกรรมการหมู่บ้าน ทีนี้คณะกรรมการกลางของหมู่บ้านก็จะพิจารณาอีกทีหนึ่งว่าเขตนั่น ๆ ที่ขอมานั้นจะว่ากันอย่างไร คือดูว่าจำเป็นหรือไม่ แต่ที่ผ่าน ๆ มาที่ส่วนมากจะได้เพราะว่าจำเป็นจริง ๆ
- ผู้สัมภาษณ์ - ก็แสดงว่านอกจากการเป็นหัวหน้าเขตแล้วน่าเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านด้วย
- คุณฉันทน์ - ครับ ก็เป็นกันแบบนี้หลายคน บางคนเป็นกันตั้งห้าหกตำแหน่ง คือหมู่บ้านมีตั้งสองร้อยกว่าครอบครัวแต่ว่าหาคนมาเป็นผู้นำไม่ได้ เพราะว่า การเป็นผู้นำมันต้องเสียสละหลายอย่าง ทั้งเวลา ทั้งเงิน ยกตัวอย่างนะครับ เรื่องการทำเครื่องขยายเสียงของเขตนี้ เพราะว่าเขตโน้น (ควนน้อย) เขามีแล้ว มีเงินเหลือจากทำประปา ผมก็เสนอว่าเอาอย่างนี้ (กับคณะกรรมการในเขตใกล้เคียง) เราในฐานะผู้นำต้องออกกันคนละร้อย (บาท) ก่อนแล้วขาดเหลืออย่างไรค่อยขอ

จากชาวบ้าน พอขอชาวบ้านแล้วไม่พอพวกผู้นำก็ต้องออกอีกรอบสองเพื่อให้เงินพอซื้อของ คือนี่แหละต้องเสียสละ อีกประการหนึ่งคือต้องไม่สนใจกับคำพูดของชาวบ้านในส่วนที่มันไม่ดี พวกปากหอยปากปู ผมถืออย่างหนึ่งคือถ้าเขาพูดเข้าหูนี้ (ขวา) ก็มาออกหูด้านนี้ (ซ้าย) ส่วนที่ดีเก็บไว้ส่วนที่ไม่ดีก็ผ่านออกไป ผมเคยวางแผนเคยพูดไว้ว่าผมจะหยุดพัฒนาหมู่บ้านก็ต่อเมื่อถนนสายหลักสิบราด ยางผ่านเข้ามาทางนี้ (เข้าหมู่บ้าน) แต่ว่ารู้สึกเดี๋ยวนี้ น่าจะเป็นไปไม่ได้ เคยตั้งความหวังไว้ครับ

- ผู้สัมภาษณ์ - เรื่องแบ่งเขตบ้านเป็นเขตนี้มีประโยชน์ด้านอื่นอีกไหมครับนอกจากที่เล่ามา
- คุณผัน - ก็มีอย่างเช่นเราประกวดหมู่บ้านกันนี้ บางทีเขตอื่นเขายังทำในบางเรื่องไม่เสร็จก็ต้องขอความช่วยเหลือจากเขตอื่น ๆ ก็ต้องบอกผ่านกันทางหัวหน้าเขตว่าต้องไปช่วยเขตอื่น หัวหน้าเขตก็จะเป็นผู้ชี้แจงนำชาวบ้านในเขตไปช่วยกันก็ได้ ผลดี
- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วผลงานชิ้นสำคัญ ๆ ที่นำผันได้ทำไปในการพัฒนาหมู่บ้านละครับ
- คุณผัน - ที่ผมมีบทบาทสำคัญใช้ไหม คือถ้าพูดเรื่องเสียสละเงินนี้ ผมก็ฐานะพออยู่ได้ที่เสียสละมามันก็ไม่มาก จะให้เหมือนลุงพร้อมหรือน้าเปลื้องนั้นเป็นไปไม่ได้ก็เรื่องทำประปาที่เขาบ่อย ตอนนั้นต้องต่อแป๊บน้ำขึ้นไปบนภูเขา แต่เงินเราหมดแล้ว อ้อ เรื่องทำประปานั้นะตอนนั้นก็เก็บเงินอะไรนี่ผมก็เป็นคนเก็บรักษาไว้เอง เพราะเก็บจากชาวบ้านแล้วไม่มีใครกล้ารับเอาไว้ เวลาก่อสร้างก็มาเบิกจ่ายที่ผม แล้วเรื่องต่อแป๊บขึ้นเขานี้ตอนนั้นเราก็หมดเงินแล้วจะไปว่าจ้างเขาก็ไม่ได้ น้าเปลื้องก็เสนอความเห็นมาว่าพวกคณะกรรมการก็ต้องช่วยกันอีกแหละ แต่ผมบอกว่าผมจะลองเสี่ยงดูคือผมจะต่อแป๊บน้ำขึ้นเขาเอง ก็ใช้วิธีเอาชุด (อุปกรณ์จับหมู) มาผูกเชือกหย่อนลงมาจากยอดเขา ผมเป็นผู้เสี่ยงเอง เพราะถ้าจะจ้างเขาก็ลำบากต้องเก็บเงินจากชาวบ้านอีก ผมก็เสี่ยงตายเหมือนกัน ถ้าคิดเป็นค่าจ้างก็ตกในราวสามพัน ทีนี้เรื่องที่สองก็คือเรื่องที่ผมไปติดต่อขอเรื่องเจาะบาดาล ก็ที่ประปาแห่งเดียวกันนั้นแหละ ตอนนั้นน้ำ (ในบ่อ) มันแห้ง ผมไปขอกถึงกระทรวงที่เดียวที่กรุงเทพฯ

- ผู้สัมภาษณ์ - ช่วยเล่าในรายละเอียดได้ไหมครับ
- คุณผัน - พอน้ำแห้งก็มีปัญหามาก เรื่องค่าไฟฟ้ากับค่าน้ำ ก็คิดจะทำเรื่องโอนไปให้สาธารณสุข ก็ประชุมกัน แต่ผมค้านว่าเราทำนั้นลงทุนไปหลายเงินแล้วที่นี้มายกให้คนอื่นครั้นต่อไปเขาขึ้นค่าน้ำอะไรนี้จะลำบากไปกันใหญ่ ผมก็รับว่าจะเป็นผู้ไปติดต่อกว่าให้เขามาลองเจาะบาดาลดู เขาว่าขอเจาะบาดาลนี้ต้องขอกันเป็นปึกเดียว ขอบนี้ได้ปีหน้าโน่น ผมก็สืบหาไปคูของที่อื่น บังเอิญไปที่ทุ่งซาไปคุยกับกรรมการที่ทุ่งซาที่คนมารับผิดชอบเรื่องประปา เขาก็บอกว่าเขาก็มีปัญหาเหมือนกันแต่ก่อนคือบ่อน้ำมันแห้ง แยกไปขอเจาะบ่อน้ำบาดาลจากกรมทรัพย์ (กรมทรัพย์ากรธรณี) แยกก็แนะวิธีให้ ก็บอกว่าแยกเองกับหัวหน้าเจาะบ่อน้ำบาดาลที่ชื่อชิตนั้นดีกัน ลองให้ผมไปปรึกษาดู ไปเล่าความเดือดร้อนให้เขาฟัง ตอนนั้นชิตอยู่ที่ตรัง ผมออกปากชวนแยกไปด้วย แยกก็ว่าได้ ตอนนั้นเขาชุดอยู่ที่โรงพยาบาลความหาร ก็ไปกันไปพบคนชื่อชิตแล้วก็เล่าความเดือดร้อนให้เขาฟังชิตก็ว่าเอาแบบนี้เถอะน้องก็ขอตามขั้นตอนนั้นจริงอย่างเขาว่าแหละว่าเป็นปึกว่าจะได้ แต่พี่จะแนะให้อย่าให้พี่ออกหน้าเพราะจะถูกเพ่งเล็งได้ แกลมผมว่ากล้าหรือไม่ที่จะไปที่กระทรวง (อุตสาหกรรม) ที่กรุงเทพ ผมก็ว่ากล้า แต่ผมก็หนักใจที่ต้องไปติดต่อกับหน่วยราชการ เพราะแค่ที่อำเภอนี้ก็ไม่ใช่จะติดต่อได้ง่าย ๆ ที แกลมว่าผมเคยไปกรุงเทพหรือไม่ ผมว่าเคยไป แกว่าไปอย่างนี้แหละดี แกว่าให้ไปทำหนังสือในรายละเอียดว่าสร้างประปาหมู่บ้านกันอย่างไรที่กรรมการหมู่บ้านนี้ก็พูดกันว่าคงจะไม่ได้ ทำหนังสือแล้วก็ไปอำเภอให้นายอำเภอเซ็นหนังสือให้นายอำเภอเซ็นแล้วผมพาเข้าจังหวัด พี่ชิตสั่งไว้ว่าให้ถือเรื่องไปด้วยตัวเองให้ได้ ถ้าว่าให้เจ้าหน้าที่ทำนั้นเขาอาจจะลืมไป ไปที่จังหวัดเขาก็ว่าผิดขั้นตอนบ้าง ไม่ผ่านสภาตำบลบ้าง เขาแนะนำให้ไปพบกับอุตสาหกรรมจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัดว่าผมทำไม่ถูกขั้นตอนของบินี้คงไม่ได้หรอก ผมก็ว่าทำถึงน้ำเสียเงินกันไปก็มาก ถ้าไม่มีน้ำใสมันก็คงแตกผนังไปแน่ ก็เล่าให้เขาฟังอีก และบอกว่ามาขอหนังสือแล้วจะถือเรื่องไปเอง เขาบอกว่าผมจะกลัวไปหรือ เขาจึงบอกให้มาอีกฟุ้งนี้ รุ่งเช้าผมไปอีกทีเขาก็ทำทำอ้ออ้อ (รำไร) กันอีก

ผมนึกในใจผมที่ฉลาดเหมือนกันกับนาย (ข้าราชการ) ก็เลยหันไปบ้านผู้ว่าฯ
(ราชการจังหวัด) ไปเล่าให้ผู้ว่าฯ ฟัง

ผู้สัมภาษณ์ - ทำไม่ถึงไปบ้านผู้ว่าฯ ครับ

คุณผัว

- หมู่บ้านเพิ่งประกาศผ่านมาสด ๆ ร้อน ๆ ก็รู้จักกับผู้ว่าฯ ดังนั้นผู้ว่าฯ ก็บอกให้ผม
ไปรอที่ศาลากลางตีแปด (๑๘.๑๒ น.) ผู้ว่าฯ มอบเรื่องให้ปลัดจังหวัดแล้ว
เข้าไปเล่าให้ปลัดจังหวัดฟังอีก ถูกต่อว่าอีก ก็เริ่มท้อเสียแล้ว สงสัยว่าถ้าไป
กรุงเทพฯ จะเสียค่ารถเปล่า ๆ แล้วก็สั่งให้ผมไปที่อุตสาหกรรมจังหวัด ไปเอา
หนังสือ พอนายใหญ่สั่งหนังสือก็ได้ทันที ผมถือเรื่องมาให้ผู้ว่าฯ เอง หน้าห้อง
(เจ้าหน้าที่) ก็รับเรื่องไว้ให้ผมนั่งคอยข้างนอกก่อน ผมไปนั่งคอยอยู่ชั่วโมงกว่า
เข้ามาดูมันยังอยู่ที่เดิมเสีย ก็ถามว่ามันเป็นยังไง หน้าห้องนั้นว่าสิมไป ผมก็
นึกว่าทำไมมันถึงได้บ้ำกันอย่างนี้ พอถือเข้าไปห้องผู้ว่าฯ ก็แป๊บเดียว ผมก็ถือ
เรื่องขึ้นกรุงเทพฯ โดยพีชิตสั่งว่าถ้ายื่นเรื่องให้ถึงมืออธิบดีได้ยิ่งดี (อธิบดีกรม
ทรัพยากรธรณี) เพราะจะได้บอกกับปากด้วย พอไปถึงผมก็ไปถามหาห้องอธิบดี
อธิบดีไม่อยู่ รองอธิบดีอยู่ ก็ขึ้นไปหารองอธิบดี ผมยื่นหนังสือให้เขาบอกให้
ผมรอข้างนอกอีกเหมือนกันก็รออยู่นานเหมือนกัน ผมต้องไปทางอื่น ผมก็รับเรื่อง
กลับคืนมาแล้วมีเจ้าหน้าที่นำผมไป รองก็ว่าปีนี้มีเงินไม่มิงบ (ประมาณ) แล้ว
แกว่ามีทางเดียวที่จะเป็นไปได้ คือ ให้คุณกลับไปบอกผู้ว่าฯ ให้จัดพิจารณาการชด
บ่อนบาดาลจากที่ซึ่งเขาไม่เร่งด่วนเท่าใดในจังหวัดมาให้ที่หมู่บ้านนี้ก่อน ผมกลับ
จากกรุงเทพฯ มา ก็ไปพบผู้ว่าฯ อีกที ก็พบปลัดจังหวัด เขาบอกว่าอีกหกถึงเจ็ดวัน
ค่อยมาฟังข่าวอีกที ก็มีคนงานเข้ามาพบผมหลังจากนั้นไม่นาน ตกลงเขาย้าย
จากการชดที่ลำปำมาให้ที่นี้ก่อน หน่วยเจาะ (บ่อนบาดาล) ก็เข้ามา ก็พบกับ
พีชิตอีกครั้งหนึ่ง ผมถามว่าจะต้องใช้เวลากี่วัน เขาบอกว่าราว ๆ เจ็ดวัน ผมก็
บอกว่าถ้าอย่างนั้นเรื่องข่าวปลาทางพวกผมรับผิดชอบเอง ที่จริงผมก็รู้ว่า
เจ้าหน้าที่เขาก็มีเบียดเบียนกัน แต่เราคิดกันว่ามันเป็นน้ำใจ ให้ความสะดวกกับ
เขา เพราะเขาก็เป็นคนแนะนำให้ บ่อแรกขุดอยู่สิบห้าวัน ข้างล่างคงเป็นหิน
มันขบหัวเจาะติดอยู่ พีชิตแกก็ไม่ยอมลดละ ย้ายมาขุดอีกบ่อหนึ่ง ประการหนึ่งคือ

แก็เห็นใจพวกเราที่ไปเฝ้ากันอยู่ เอาใจใส่เขา เขาบอกว่าหัวเจาะบาดาล ที่ติดอยู่ที่ดินนั้นราคาเป็นแสน พี่ชิตว่าตามหลักเจ็ดวันไม่ได้ผลก็ต้องถอนออกแล้ว แต่ที่แก็เห็นใจเลยขุดให้อีกบ่อหนึ่ง ขุดแล้วผมก็เหมือนเดิมอีก ตอนนั้นเวลาเข้าไปเดือนกว่าแล้ว ผลไม่ได้สักบ่อ หัวเจาะติดอยู่ที่ดินอีก มันสุดความสามารถ พี่ชิตแก็พูดว่าแก็เห็นใจแต่ไม่รู้จะทำอย่างไรแล้ว แต่พี่จะมาให้อีกแต่ขอให้ช่างมาสำรวจเสียก่อน ผมก็เห็นใจแก็เหมือนกัน ตกลงก็ยังไม่ได้ ก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ตอนนี้นำประปาหยุดสามสี่เดือนแล้ว (ขณะที่สัมภาษณ์)

- ผู้สัมภาษณ์ - เอาที่นี้อีกประการหนึ่งที่ผมอยากทราบก็คือว่าในการระดมความร่วมมือจากชาวบ้าน มาร่วมกันพัฒนาหมู่บ้านนี้บ้านนี้มีวิธีการอย่างไรบ้างครับ
- คุณผัน - ส่วนมากผมจะออกไปคุย บอกให้ช่วยกันเพื่อนำความเจริญมาสู่หมู่บ้าน ตอนนั้นก็เน้นเรื่องที่จะส่งหมู่บ้านประกวดด้วย บอกว่าจะต้องให้ผ่านระดับจังหวัด แล้วจะเข้าไประดับเขต ซึ่งระดับเขตนี้ก็มีเงินรางวัลหลายสตางค์อยู่ ถ้าผ่านระดับเขตแล้วก็ต้องส่งไประดับประเทศ ผมก็เดินในเขตบ้านที่รับผิดชอบ ระดับประเทศนี้ก็มีรางวัลสูงกว่า ผมเองก็ได้ไปดู (หมู่บ้านพัฒนา) มาหลายแห่ง ก็กลับมาคุยที่ประชุมด้วย ก็บอกเขาว่าเท่าที่ไปดูมาแล้วหมู่บ้านของเรามีโอกาสมาก ตอนนั้นหมู่บ้านศิริวงศ์ที่นคร (ศิริธรรมราช) เป็นคู่แข่งที่นี่ เราไปดูเขามาแล้วว่าเราสู้ได้ และต่อมาเราก็ชนะจริง ๆ ชาวบ้านเขาพูดกันตอนนั้นว่าถ้าสมมุติว่าได้รางวัลระดับประเทศ ชาวบ้านเขาขอทรายใส่ข้างบ้าน มาเทข้าง ๆ บ้าน นี่ถนนหน้าบ้านผมนี่ตอนนั้นเททรายหมดเลยนะ แต่ที่นี้มันมีข้อเสียคือพอน้ำท่วมก็จะชะล้างทรายไปหมด ผมก็ตกลงสัญญากับชาวบ้านเขาไว้ถ้าได้ระดับประเทศ ยิ่งไงผมจะเสนอให้คนหนึ่งว่าให้เอาเงินรางวัลมาซื้อทรายมาเทข้างบ้านให้ และถนนซอยด้วย ผมรับปากจะเป็นปากเสียงให้ ชาวบ้านเขาก็เห็นว่าผมนี่เป็นคนจริงคนหนึ่ง แต่ผมก็บอกกับชาวบ้านว่าเขาก็ต้องช่วยด้วยคือต้องตกแต่งรอบบ้านให้สะอาดไม่ให้กรุงรัง ก็เข้าตามความต้องการของเราคือหมู่บ้านจะประกวดอยู่แล้ว และในการประกวดระดับจังหวัดตอนนั้นเราก็ได้รางวัลมาสบาย ๆ ไม่มีใครกล้าแข่งกับที่นี่ ก็ในลักษณะที่ทำแบบนี้พวกหัวหน้าเขตอื่นก็เอาไปทำ

ตามเหมือนกัน คือ พูดเรื่องการประกวดเพื่อเอาเงินรางวัลมาพัฒนาอีก โดยจะจัดแบ่งตอบแทนให้กับชาวบ้านด้วยอย่างที่ว่ามาแล้ว และผมก็ว่าถ้าได้จริงก็ต้องทำตามที่พูดแน่ คือ การทำการพัฒนาหมู่บ้านตอนนั้นเรียกว่าชาวบ้านก็ไม่ได้อะไร (ที่เป็นส่วนตัว) ได้ ที่มันเป็นส่วนรวมส่วนมาก พอเรื่องทรายเทข้างบ้านนี้ดูแล้วมันเล็กน้อยแต่เขาก็ได้ตอบแทนมันควรเป็นสิทธิ์ของเขาบ้าง ผมว่าเขากุมิใจว่าผลประโยชน์ที่ได้มาจากที่เขาช่วยเหลือหมู่บ้าน มันเป็นเรื่องธรรมดาอย่างชาวบ้านเรา ๆ นี่เรื่องของตัวเองก็มักจะคิดไว้ก่อน สิ่งเหล่านี้ข้ามไปไม่ได้ เช่น ใกล้เคียงประกวดหมู่บ้าน เราต้องต่อไฟฟ้าทำกันตอนกลางคืน พวกกรรมการนี่ก็ต้องรวมเงินกันครบคนและเล็กน้อยเอาไปทำขนม พอเราไปบอกให้ชาวบ้านเขามาทำนี่เราก็คงบอกไปด้วย ว่าคำนี้มีเลียงหนมโค (ขนมชนิดหนึ่ง) คือที่จริงเขา (ชาวบ้าน) มาอยู่แล้ว แต่มันทำให้ดูมีน้ำหนักรู้ขึ้น ทำงานแล้วมันสนุกแล้วก็กินขนมกัน นี่แหละครับพวกกรรมการต้องเสียสละด้วย

ผู้สัมภาษณ์ - แล้ววิธีการในการเก็บเงินทองละครับ หน้าผันท่าอย่างไรบ้าง

คุณผัน - เท่าที่ผ่านมาก็ไม่มีปัญหา คือผมว่าเขา เชื่อถือว่าเมื่อเราเก็บเงินมาแล้วมันจะไม่สูญหายไปไหน

ผู้สัมภาษณ์ - หมายความว่าต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นพื้นฐาน

คุณผัน - ครับ อย่างนั้น เช่น เรื่องทำประป่านั้นแหละตอนนั้นไม่มีใครรับเป็นเหรียญเงินที่เก็บจากชาวบ้านได้แสนห้า ผมว่าผมรับไว้เอง ตอนนั้นผมก็มีหน้าที่เก็บเงินด้วยเหมือนกัน คือ เราแบ่งกัน (ในหมู่คณะกรรมการ) ว่าให้ไปเก็บคนที่ครัว (เรือน) ตรงไหนบ้าง ทีนี้ก็เอามารวมไว้ที่ผมจะใช้อะไรก็มาเบิกที่ผม เงินไม่สูญหายแม้แต่สตางค์เดียว ชาวบ้านเขาก็ไว้ใจ เชื่อใจ อีกหลักหนึ่งคือเมื่อเราเก็บเงินมาแล้วนี่ต้องให้เขา (ชาวบ้าน) รู้ ว่าได้เท่าใด ใช้เท่าใด ต้องประกาศให้รู้

ผู้สัมภาษณ์ - ทีนี้มาเรื่องที่ว่าบอกให้ชาวบ้านเขาทำอะไร ๆ ในครัวเรือนของเขา เช่น ทำถังน้ำ ที่เก็บขยะ นี่มีปัญหาอุปสรรคหรือไม่ครับ

- คุณฉันท - ครับ ตอนแรกก็มีปัญหาพอสมควร แรก ๆ นี้ก็พูดกันมากเหมือนกัน เช่นว่าเรื่องทำสาม ที่ตรงกันตอนนั้นก็พูดกันจนเมื่อยเหมือนกัน ที่ออกไปชี้แจงตอนนั้น วันหนึ่งจะได้บ้านหรือสองบ้านเท่านั้น ต้องไปเดินตามบ้าน เขาจะแย้งว่าตั้งแต่สมัยปู่ย่าก็ไม่เคยใช้สามกันเลย ผมต้องพูดชักแม่น้ำทั้งห้าทีเดียวคือเอาเรื่องที่ผมไปอบรมมาเอาหนังสือหนังหาไปด้วย
- ผู้สัมภาษณ์ - จุดสำคัญที่น่าฉันทว่าเราทำตามนั้นเพราะว่าอะไรครับ เพราะการชี้แจง หรือวิธีการอะไร
- คุณฉันท - ผมว่าการที่ผมไปชี้แจงนี้มีส่วน แต่ว่าผมพูดมากจนให้เขายอมรับ คือยกตัวอย่างต่าง ๆ ให้เขาเข้าใจเห็นผลดีของการทำสาม
- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วในด้านเกี่ยวกับเพิ่มรายได้ พัฒนาอาชีพของคนในหมู่บ้านนี้มีเรื่องไหนครับ ที่น่าฉันทมีส่วนสำคัญ
- คุณฉันท - อย่างเช่นกลุ่มยางนี้ผมก็เป็นกรรมการอยู่ด้วย ก็มีช่วยในเรื่องนี้อยู่เหมือนกัน
- ผู้สัมภาษณ์ - แล้วเรื่องการกำหนดความประพฤติของคนในหมู่บ้านบางอย่าง อย่างเช่นเรื่องหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองนี้ ช่วยเล่าให้ฟังเรื่องนี้ด้วยครับว่าน่าฉันทมีส่วนเข้าไปดำเนินการอย่างไรบ้าง
- คุณฉันท - คือ ถ้าพูดเรื่องหมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทองนี้ ถ้าพูดกันจริง ๆ แล้วคนริเริ่มและเป็นตัวจักรจริง ๆ คือ ลุงพร้อม (นายพร้อม หนูพันธ์) ตอนแรกนั้นก็ยังไม่จัดตั้ง (หมู่บ้าน) เรื่องนี้ที่ แกเอาชาวเหล้านี้มาคว่ำฝังดินไว้ครึ่งหนึ่ง ทำป้ายเขียนไว้ว่าเราหยุดแล้ว ตรงสามแยกใกล้ ๆ บ้านแกเอง ต่อมาหลังจากนั้น เขาก็มาเผยแพร่เรื่องแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง อบรมกันที่โรงเรียนควนขนุน หมู่บ้านเราส่งไปสองคนคือ เรียง กับอาจารย์สุพร เขาก็พูดว่าในจังหวัดพัทลุงนี้เขาหยุดแล้วไม่มีที่ใดที่จะจัดตั้งได้ พออบรมเสร็จแล้วก็มีการออกไปดูงานกัน ทางอำเภอเลือกเอาสองหมู่บ้านคือที่นี้กับ ที่ป่าขยอม พอเขามาดูหมู่บ้านนี้เขาเห็นสิ่งที่ลุงพร้อมทำเอาไว้ ก็รู้ว่าลุงพร้อมได้ความคิดส่วนหนึ่งมาจากวิทยุที่เขาประกาศ พอเขาเห็นดังนั้นเขาก็บอกว่่าที่นี้ เป็นอยู่แล้ว หมู่บ้านแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง

และเห็นว่าที่นี้จัดตั้งได้ แต่ขึ้นอยู่กับว่าชาวบ้านจะยอมรับหรือไม่ ตอนนั้นก็ลิ่งเล เหมือนกันเพราะหมู่บ้านเรามีปัญหาเหมือนกันอย่างเช่น เรื่องเหล้า ลักเล็กขโมยน้อยพวกนี้ ตอนนั้นลุงพร้อมแกพูดว่าโรงเรียนบางโรงเรียนเขาตั้งขึ้นก็ใช้ว่าจะมีเด็กนักเรียน พอานาน ๆ ไปเด็กก็มาเรียนเต็ม ก็เลยยอมรับกัน ก็เลยทำเรื่อง (หนังสือ) ไปที่โครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ตอนนั้นนายวิระ (มุสิกพงศ์) เป็นรัฐมนตรีช่วยมหาดไทยอยู่ก็มาเปิดป้าย แต่เรื่องนี้จะให้มันเรียบร้อยหมด เป็นไปไม่ได้ เพราะมันเป็นมาคู่กับฟ้าดินก็ว่าได้ คือให้ได้แปดสิบเปอร์เซ็นต์นี้ถือว่าใช้ได้แล้ว ผมเองก็พูดโดยเจาะจงเข้าไปที่คนที่กินเหล้าหามรุ่งหามค่ำ บอกเขาว่าขอให้กับหมู่บ้านแผ่นดินธรรมฯ ไม่ใช่ว่าจะให้เลิกแต่ขอให้ลดลงก่อน ภายหลังจากนั้นพบว่าเขาเปลี่ยนความประพฤติเช่นว่า แต่ก่อนเวลาเขากินเหล้า เขาชวนผมด้วย แต่เขาจะเลี้ยงไม่ให้เราเห็น คือดูเหมือนว่าเขาให้เกียรติเรา อย่างบุหรีก็เหมือนกันถ้าเราเห็นว่าใครพกมาเป็นของนี้พวกนี้ต้องแย่งกันเอามาสูบหมด พวกสูบไม่เป็นก็เอาไปสูบด้วย กวีธการเหล่านี้มันก็ได้ผล แต่มันเพียงแต่ลดลงมา ก็เลยไปพูดกับกลุ่มแม่บ้านเพื่อให้เขาช่วยอีกแรงหนึ่งกับพวกที่ผิวกินเหล้าเก่ง พวกนี้เขาเสนอว่าถ้าในหมู่บ้านไม่มีเหล้าชายจะดี เพราะว่ากลางคืน ค่ำมืดมันหาภิกษากถ้าไม่มีชาย กรรมการก็ประชุมกันว่าถ้าจะออกกฎว่าจะไม่ให้ชายเหล้าในหมู่บ้านนี้ ไม่ว่าจะมิงานอะไรห้ามเอาเหล้ามากินกัน ที่ประชุม (กรรมการ) ตกลงว่าห้ามชายเหล้าในหมู่บ้าน ก็เลิกกันหมด เหลืออยู่ร้านหนึ่งที่สามแยกร้านน้ำฉล ก็มาคุยกันเป็นการส่วนตัวแก่ก็หยุดให้ คือถ้ามันเป็นไปได้ ตลอดนี้ผมว่าดีมาก คือเช่นงาน (พิธี) หนึ่ง ๆ นี้หมดเงินไปกับค่าเหล้านี้ก็หลายเงินโดยไม่มีประโยชน์ ถ้ามันเป็นไปได้ตลอดก็จะสบายกันมาก ตอนที่เริ่มมีก็คือคนกลุ่มที่ย้ายเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านใหม่พวกนี้ดูจะพูดยากกัน แต่ก่อนเวลาขอช่วยขอแรงอะไรกันก็เลี้ยงขนมกัน ผมเองคิดว่าคงจะไม่กลับมาที่เดิมอีกแล้วในตอนนั้น

ผู้สัมภาษณ์ - แล้ว เรื่องที่น่าฉงนภาคภูมิใจเป็นพิเศษมีไหมครับ

คุณผัน - ก็คือเรื่องศูนย์สาริตการตลาด ขอทำความเข้าใจหนึ่งนะครับ เรื่องการประกวดหมู่บ้านนี้ก็มีเวลานั้น มันรวดเร็วเกินไป คือมันขึ้นไวแล้วมันก็ตกไว แต่ก็ปลงเหมือนคำพระพุทธเจ้าว่าไว้ว่า เมื่อถึงที่สุดแล้วมันก็ต้องดับเป็นธรรมดา อย่างร้าน

(ศูนย์สาริตการตลาด) นี่ก็เคยล่มมาแล้วหลังจากประกาศ ก่อนหน้านั้นผมเป็นตัวตั้งตัวตีให้มันอยู่ได้อยู่คนเดียว ก็มีเรื่องเข้าหาว่าผมไม่บริสุทธิ์ แต่ในใจผมนั้นผมบริสุทธิ์ผมก็สบายใจ เมื่อปรึกษากับน้องวราภ (คุณศิริวราภ หนูพันธ์) แล้ว ก็ตกลงว่าปิดแล้วคืนหุ้น พอหยุดไปสักเดือนก็ปรากฏว่าร้านน้ำนิลราคาของขึ้นทันที ก่อนหน้านี้แกก็พยายามที่อยู่เหมือนกันเรียกว่าทั้งแจกทั้งแถม แกพยายามให้ร้าน (ศูนย์สาริตฯ) ล่ม แต่เราก็กทำอะไรเขาไม่ได้มันเป็นสิทธิของเขา พอเราเลิกเขาขึ้นราคาของ พวกกรรมการก็มาคิดกันแล้วตกลงกันว่าจะตั้งขึ้นใหม่คือที่จริงเราตั้งขึ้นตอนประกาศหมู่บ้านนั้น เพื่อให้มันครบสูตร ก็ตกลงว่าจะเปิดใหม่ก็กะว่าจะเข้าร้านศูนย์สาริตฯ ก็สรุปว่าจะต้องใช้ทุนประมาณสองหมื่น แล้วหาคนมารวมหุ้นกันเจ็ดคนแล้วมัดกันขายคนละวัน วันเสาร์อาทิตย์ให้พวกที่เป็นข้าราชการรับไปคือน้องพรกับน้องภาส เราก็บอกชาวบ้านให้มาสมัครอีกทีแต่ก็มีข้อแม้ว่าการดำเนินการภายใต้กรรมการที่ลงหุ้นใหญ่ ก็ดำเนินการตามหลักศูนย์สาริตฯ เพื่ออย่างน้อยเราก็ไม่ต้องเสียภาษี ตอนนั้นก็ไปปรึกษากับพัฒนาการเพื่อจัดทำ ปรากฏว่ามีชาวบ้านมาลงหุ้นอีกสามสิบกว่าคน แต่ที่มาส่วนมากนี้เป็นคนในสายของกรรมการที่มีความเชื่อถือในตัวกรรมการที่ทำ และอีกอย่างมันกระทบจากที่ร้านค้าขายของแพง ผมก็บอกกับเขาว่าครั้งนี้ไม่เหมือนกับครั้งก่อน เพราะเมื่อก่อนให้สมาชิกมีสิทธิ์มีเสียงได้ แต่คราวนี้ถ้าใครจะมีสิทธิ์ต้องออกทุนมาให้เท่ากับหุ้นใหญ่ ภายใต้การควบคุมของกรรมการเจ็ดคนนี่ แต่จริง ๆ แล้วภายในกรรมการเจ็ดคนนี่มีความไว้วางใจกัน เชื่อใจกัน ก็บังเกิดผลสำเร็จมีสมาชิกเข้ามาเพิ่มอีกมาก ทีนี้แหละครับงานก็มากขึ้นหนักขึ้น ที่ทำกันมาในช่วงแรกนั้นคำตอบแทนก็ไม่มี ก็เลยนัดประชุมสมาชิกก็ขอเขา ปรากฏว่าเขาให้ 12 เปอร์เซ็นต์ของกำไร พวกผมก็ตกลง เพราะที่จริงเราตั้งใจว่าทำงานเพื่อส่วนรวม ที่ร้านศูนย์นี้ก็รับซื้อยางด้วยคือรวมกันขายผมไปติดต่อให้เขา (พ่อค้า) ประมูลซื้อรวมก็ทำให้การขายยางได้ราคาดี คือทำนอกเหนือจากที่กลุ่มยางเขาทำอยู่แล้วด้วย อีกอย่างก็คือเอาพลาสติกมาขายด้วย พวกปลาตุ๊กครุภาสไปสอนที่หัวเขี้ยวผ่านเลนน้อยก็เอามาขายให้ชาวบ้าน ก็ไม่ใช่ว่าคิดค่าอะไร

มีหน้าห้าคนเอามาก็ซื้อกลับไปในราคาที่เราขายเช่นว่า ซื้อมากิโลละ 40 บาท เอามาขาย 50 บาท น้องภาสก็ซื้อกิโลละ 50 บาทนั่นแหละ ก็เรียกว่าร้านศูนย์นี้ก็ช่วยในเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านได้มาก แต่นั่นแหละครับ พวกกรรมการต้องเสียดสหลายอย่างเลย

- ผู้สัมภาษณ์ - ก็วันนี้ได้คุยกับนางผมนานแล้ว ได้ข้อเท็จจริงหลายอย่างที่ผมนยังไม่รู้ ก็เห็นจะต้องพอดนี้ก่อนนะครับ แล้วโอกาสหน้าผมจะแวะมาเยี่ยมอีกครั้ง
สวัสดีครับ
- คุณผ่น - สวัสดีครับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นามสกุล ร.ต.อ.อรุณ สงพอม

วันเดือนปีเกิด เกิดวันที่ 19 พฤษภาคม 2504

การศึกษา จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา

ปี พ.ศ.2519 จังหวัดสงขลา จากนั้นได้เข้าศึกษาในโรงเรียนเตรียมทหาร

ปี พ.ศ.2520 แยกไปศึกษาที่โรงเรียนนายร้อยตำรวจ อำเภอสามพราน

จังหวัดนครปฐม เป็นนักเรียนนายร้อยตำรวจ รุ่นที่ 36

ประวัติการทำงาน ปี พ.ศ.2526 ดำรงตำแหน่งรองสารวัตรสืบสวนสอบสวน สถานีตำรวจ

นครบาลชนะสงคราม ปี พ.ศ. 2530 ย้ายไปดำรงตำแหน่งรองสารวัตร

แผนกศึกษาและอบรมกองกำกับการกำลังพล กองบังคับการอำนวยการ

กองบัญชาการตำรวจนครบาล ปี พ.ศ.2533 ย้ายไปดำรงตำแหน่ง

รองสารวัตรแผนกศึกษาและอบรมกองกำกับการนโยบายและแผนงาน

กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจภูธร 4 จนถึงปัจจุบัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย